ONOMASTICĂ

Nume de familie

Sistemul de atribuire a numelor de familie din zona Sălăuței nu diferă cu nimic de cel cunoscut pentru întregul teritoriu românesc[42]. Într-o perioadă mai veche, acesta se baza întrutotul, cum vom vedea, pe numele de botez. Al. Graur remarca în 1965 că

> „la noi în trecut nu existau alte nume decât cele de botez. Cineva era *Ion* sau *Maria*, iar dacă se cerea o precizie ceva mai mare, se adăuga numele tatălui sau al soțului, câteodată al mamei sau al soției, în genitiv: *Ion al lui Gheorghe*, *Niculaie al Saftei*, *Maria lui Vasile*" (Graur 1965: 89).

Și Iorgu Iordan, ocupându-se de aceste probleme, arăta că „sistemul tripartit (al romanilor) nu s-a impus în niciuna dintre provinciile fostului Imperiu Roman".

> „Marea majoritate a numelor în discuție se conformează sistemului roman, dar numai parțial, în sensul că este bipartit, nu tripartit. Se înțelege ușor de ce. Mai întâi, condițiile de viață erau în Dacia cu totul diferite de cele de la Roma și, în general, din Italia. Afară de asta, romanii – în accepția largă a termenului – veniți în Dacia nu erau, nu puteau să fie, decât cu totul excepțional, patricieni. Mai toți erau militari, funcționari, meseriași, negustori etc., ale căror nume constau dintr-un *praenomen* și un *nomen* (acesta din urmă era, mai totdeauna, tot un *praenomen*, corespunzător, aș zice, numelui de familie de la noi)".

[42] Vezi în acest sens, Pașca 1936, cf. și Graur 1965; Iordan 1983; Tomescu 2001.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Tot în acest context, I. Iordan precizează că acest sistem „îl întâlnim […] și la geto-daci, strămoșii noștri etnici. Faptul s-a constatat cu ajutorul inscripțiilor de tot felul, în primul rând funerare, care s-au descoperit de-a lungul timpului în Dacia" (Iordan 1983: 9).

Din această perspectivă, vom ilustra situația numelor de familie din zona Sălăuței, așa cum rezultă din documentele utilizate de noi, începând cu jumătatea secolului al XVIII-lea.

Primele nume consemnate în documentele istorice sunt cele calendaristice, urmate de altele slave, precum *Bogdan*, *Mircea*, *Vlad*, *Vladislav*, „cunoscute și ca nume de domnitori ai Moldovei și Munteniei" (Iordan 1983: 10). În zona noastră sunt înregistrate, prin populația care a imigrat din Maramureș[43], nume ucrainene: *Cifor*, *Ciherean*, *Cira*, *Ciril*: Iuon *lui Cifor*, Artene *a lui Cifor*, Flore *a Ciri*, George *a Ciri* (Hordou, 1750).

Împrumuturile, dar mai ales sporul de populație, au făcut posibilă apariția și a altor categorii de cuvinte în poziția de „al doilea nume", adică *nume de familie*. Al. Graur amintește de nume de meserii și de situații sociale.

> „Într-o vreme când numele de familie nu erau prea fixe, iar meseriașii erau destul de rari, s-a adăugat adesea la numele de botez numele

[43] „Încă din sec. XIII-XIV, din cauza asupririlor nemeșilor unguri din Maramureș, multe familii de români au luat drumul pribegiei încercându-și norocul spre sud. Valea Zăgrii și a Salvei, cum este numită Sălăuța în sec. XVI-XVII, permiteau pătrunderea acestora din Valea Izei ori Vișeu, în Transilvania, respectiv în Districtul Rodnei. Cum în arealul Vișeelor conviețuiau, alături de români, și etnici slavi, ei vor fi luat hotărârea de a scăpa de asupriri. Prezența familiilor *Rus* sau Cira, în sec. XVII-XVIII, în Hordou este un argument în acest sens" (Catalano f.a.: 81). Referitor la itinerarul parcurs, același autor face precizarea „că «moroșenii» s-au stabilit mai întâi pe Valea Bichigiului, deoarece aici se găsesc și astăzi familii cu rezonanță maramureșeană: *Tomoioagă*, *Dolha*, *Perța* etc. Aceștia sunt cei care au trecut pe sub masivul Țibleșului, veniți de pe Valea Izei. Cei stabiliți pe Valea Sălăuței se pare că își au obârșia pe Valea Vișeului ori chiar pe Vaser (*Rus*, *Cira*, *Ciril*, *Cifor*, *Ciherean*, *Muju*). Legătura cu Valea Sălăuței o puteau face și lăpușenii din Țara Lăpușului prin Valea Bichigiului. Nu ar fi exclus ca și o parte din aceștia să se fi stabilit în această zonă (cazul familiei *Greluș*) mai ales că și ei făceau parte din așa-numitul «Pământ Crăiesc» și se bucurau cam de același tratament cu cei din Marmația" (Catalano f.a.: 81–82).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

> meseriei, suficient pentru a se putea identifica persoana astfel denumită. Deși în general meseria nu se moștenește, totuși, cu timpul, în multe cazuri, numele de meserie s-a moștenit ca nume de familie" (Graur 1965: 94).

Noi am înregistrat situații, precum: Ursul *Morarul* (Hordou, 1750), Onul *Blidaru* (Telciu, 1755), apoi *Bugnar*(*u*), *Lăcătuș*, *Olaru*, *Suciu* (Telciu, 1869), *Linguraru* (Hordou, 1870).

Dacă aceasta era situația de început, când al doilea nume era un prenume, între numele de familie consemnate în *Conscripțiile* amintite, am întâlnit și altele provenite de la:

(a) Oiconime (numele localității + sufix): *Hordovanu, Nosodanu, Răbrișoreanu, Runcanu, Salvanu, Toplițanu, Zăgreanu* (Hordou, 1750); *Bichigean, Budușian, Câmpian, Mocodeanu, Moldovanu, Nimigeanu, Sasarmanu, Vrenceanu, Zagreanu* (Hordou, 1870).

(b) Porecle: *Bănuțiu, Bumbu, Ceuca, Cicală, Cracan, Grelușiu, Itoc (Ițoc), Malicanu, Moloca / Molocu, Oala, Secara, Tiron* (Hordou, 1870).

(c) Etnie: *Grecu, Rusu, Sasu, Sârbu, Tătar, Țigan* (Telciu, 1755).

Din recensămintele ulterioare putem desprinde nu numai sporul de populație, ci și sporul pentru fiecare dintre aceste categorii de nume[44], la care se adaugă altele, în special străine. Faptele pe care le vom prezenta, pe perioade de timp și pentru fiecare localitate în parte, vor evidenția aceste afirmații.

Schimbarea de nume

Un alt fapt interesant, atestat în această arie, constă în schimbarea de nume. Aceasta nu este specifică doar zonei Năsăudului, ci, mai mult sau mai puțin, se înregistrează în toată țara. Al. Graur menționa că „mulți oameni, în secolele trecute, iar la țară și în secolul nostru, au putut, când au vrut, să-și schimbe numele de familie, singura condiție fiind aceea ca semenii lor să o accepte tacit" (Graur 1965: 96). Exemplele folosite de autor vizează situațiile de redare a numelor în trecerea lor dintr-o țară în alta sau, pe plan local, sunt

[44] Mai puțin pentru cele provenite de la prenume, care, în general, nu sporesc.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

schimbate de anumiți indivizi (dascăli, militari etc.), cu scopul de a arăta descendența, originea ori locul de naștere.

„Profesorii greci au înlocuit adesea numele românești ale elevilor lor cu nume grecești. *Ion Rădulescu*, fiul lui *Ilie Radu*, a devenit astfel *Ion Eliade*. Alt *Rădulescu*, scriitor mediocru care semna *Rădulescu Niger*, povestește undeva că, fiind dat la școală, i s-a zis *Gheorghiu*, deoarece pe tatăl lui îl chema *Gheorghe* […]".

> „La Craiova, un profesor de limba română, cu numele *Puțaru*, și-a schimbat mai întâi propriul nume în *Fontaninu*, ca să-i dea înfățișare latinească (deși cuvântul *puț* este tot de origine latină). Apoi, nemulțumit cu atâta, a trecut la schimbarea în masă a numelor elevilor săi, pentru ca toți să apară ca latini curați. Așa s-au transformat *Nădejde* în *Speranția*, *Preoțescu* în *Sacerdoțeanu*, cu sufix nepotrivit (*sacerdos* înseamnă „preot" pe latinește, dar trebuie să adaug că și *preot* este cuvânt latinesc, împrumutat de romani din grecește). Cele mai multe nume fabricate de *Fontaninu* se termină în *-ian*, care vrea să amintească de latinescul *-ianus*, dar ne trimite mai curând la armenescul *-ian*, din nume ca *Danielian* etc. Așa *Zugrăvescu* a ajuns să aibă rude numite *Pictorian*, *Colorian* și *Tinctorian* (lat. *pictor* „pictor", *color* „culoare", *tinctor* „vopsitor")" (Graur 1965: 98–99).

În arealul nostru, situația ține, cum vom vedea, de nevoia unei mai bune identificări. Se cuvine să consemnăm faptul că realizatorii conscripțiilor („recensămintelor") au marcat schimbarea de nume printr-un adverb latinesc, recte, *alias* „altfel, adică", sau prin *ori*, dar sunt și situații în care un asemenea termen lipsește.

În ordinea în care au apărut în liste, menționăm câteva situații: Maftei *Iacobu recte Runcanu*, ceea ce înseamnă Maftei *Iacob* altfel *Runcanu*, fiindcă, se precizează în notă, „a venit din Runc"; Iuon *Todoranu Runcanu*. Din notă aflăm că „numele era *Todoran*, dar fiind originar din Runc i-au zis *Runcanu*" (Catalano f.a.: 109); Gavrilă *Petri* recte *Filipu*, Ilisie *Damianu* recte *Iacobu*; Iftinie *Turda* recte *Miron*[45] (Hordou, 1750, 1763, 1870).

Există și alte situații care au condus la schimbarea numelui. Un

[45] Acest exemplu întărește opțiunea de a crede că *Turda* este, la origine, un prenume,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

exemplu grăitor îl aflăm din AS: „Acest David a fost persecutat multă vreme de unguri, au voit să-i scoată ochii, dar a scăpat din mânile lor. De groaza ungurilor a trecut în 1868 în România în Tulcea. Aicea și-a schimbat numele din *David Buta* în *Ovidiu Butean*" (AS 26: 68), „În Vechiul Regat Maria căsătorindu-se a avut pe Tudor, cu numele nou de Mateescu, apoi pe Ioan" (AS 26: 70)[46].

Rezultă din aceste exemple că schimbarea de nume s-a făcut din motive variate. Cu consimțământul persoanei, de către consătenii săi, pentru care locul de origine era mai convingător decât unul provenit dintr-un prenume, pe care, cu siguranță, îl aveau mai multe persoane; prin școală și armată ori din motive de prigoană. Așa putem explica restrângerea numelor de familie provenite din prenume și extinderea celor de alte origini, în special de la oiconime / toponime și porecle.

Numele de familie în secolul al XVIII-lea

Lucrările de specialitate fac mențiunea că, pe măsură ce ne întoarcem în timp, izvoarele sunt tot mai sărace în privința denumirii. Un lucru este menționat, și anume că toate referințele privitoare la ființe se reduc la un singur nume, cel al persoanei despre care se vorbește.

Pentru zona Năsăudului, datele cele mai vechi pe care le-am găsit sunt din secolul al XVI-lea, perioada 1503–1522, când sunt menționate câteva nume de cneji și voievozi: *Bothiwan* și *Petru* din Telciu, *Buzaș* din Mocod, *Costea* din Zagra, *Toma* din Salva, *Luca* din Feldru, *Mareș* și *Pascu* din Rebra, *Ilie* și *Codrea* din Maieru, *Toma* din Sângeorz, care aveau calitatea de administratori ai localităților respective[47]. Aceste prenume arată deja, pentru această perioadă, variate surse de numire: nume calendaristice: *Ilie, Luca, Pascu, Petru, Toma*; hipocoristice: *Costea*; apelative: *Buzaș* (*buză* + *-aș*), *Codrea* (*codru* + *-ea*), *Mareș*

cum susține și I. Pătruț, eventual, venit din Maramureș, unde sunt numeroase familiile cu acest nume.

[46] Toate exemplele sunt luate din Ștefan Buzilă, *Autobiografia preotului Ioan Chita din Mintiu și genealogia familiei sale*, în AS, 26, p. 45–72.

[47] *Contribuții la istoria Bistriței și a Văii Rodnei la începutul secolului al XVI-lea*, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai", 1960, *ap*. Tutula 2004: 27.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(*mare* + *-eș*); numele localității este menționat doar pentru stabilirea locului în care respectivul cneaz sau voievod își desfășura activitatea.

> „Numele de familie se impune, ocazional, abia în secolul al XVII-lea, dar țăranii îl adoptă în mod regulat mult mai târziu[48]. În Ardeal, obligativitatea numelui de familie datează abia de la sfârșitul veacului al XVIII-lea, în urma unei dispoziții date de Împăratul Iosif al II-lea" (Pașca 1936: 63).

Datele pe care le folosim pentru situația numelor de familie din această perioadă sunt luate din *Conscripția din 1750* (*Tabella ad Conscriptiones – Districtus Valachis*, *Bistritza*, *pagi Hordo deservi-ens*[49]), referitoare la producțiile agricole („*provente*"), „pe baza cărora se stabileau impozitele pentru Principatul Transilvaniei și pentru magistratul bistrițean" (Catalano f.a.: 81), referitoare la satul Hordou, și din *Tabelul cu capii de familie* din *Conscripția* realizată la 10 mai 1755, pentru comuna Telciu, preluate de la Vasile Tutula, *Comuna Telciu* (1245–2004).

Ne-am oprit la aceste două localități, fiindcă, pentru perioada respectivă, numai ele au beneficiat de conscripții, care cuprindeau însă și perimetrele unde s-au constituit, mai târziu, vatra altor sate.

Aceste două localități erau importante și prin poziția geografică pe care o aveau, dar și prin statutul social în cadrul zonei. Hordoul, de pildă, așezat pe „platforma piemont «Pe Pod» și «Sub Pod», pe dreapta Sălăuței", avea o bună vizibilitate „spre Salva și Năsăud la sud și spre Telciu la nord" (Catalano f.a.: 73). „Satul nu era altceva decât o continuare, o prelungire a Salvei", din care cauză era numit, până prin secolele XVI-XVII, Hordoul Salvei (Catalano f.a.: 75), adică „paznicul",

[48] În Moldova, „necesitatea de a numi cu același cuvânt pe toți membrii unei familii a survenit târziu (cf. *Sobornicescul hrisov* din 1785, legat de domnia lui Alexandru Mavrocordat)" (Mărgărit 2017: 114).

[49] Documentul este semnat de un senator, Giorgio Duani, și doi jurați, Samuel Schuller și Samuel Schakenbach, la Bistrița, în ziua de 28 Noiembrie, anul 1750. Conscripția a fost realizată sub conducerea Episcopului greco-catolic Petru Pavel Aron de către acești trei membri ai magistraturii orașului Bistrița. (cf. Catalano f.a.: 80–81).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

cum indică etimonul maghiar al numelui (ordo / *hordo* „paznic") (Drăgan 1928: p. 51). „Hordoul era considerat un paznic al Salvei pentru că orice invazie dinspre Nord era semnalată cu focuri de pe Dealul Pietrii" (Catalano f.a.: 74). Telciu, așezat mai la nord, la confluența râurilor Sălăuța cu Telcișorul, se întindea pe o suprafață mai mare, „circa 40 km în diametrul cel mare, respectiv 31 km în zona cea mai îngustă" (Tutula 2004: 21), și era considerat centrul întregii văi a Sălăuței[50].

Listele nu sunt întinse, deoarece cuprind doar capii de familie cu teren și domiciliu în cele două sate, Hordou și Telciu. Menționăm însă faptul că ele conțin și casele risipite pe anumiți versanți, folosite, inițial, drept case de vară, unde țăranii, locuind împreună cu vitele aduse la pășunat, făceau fânul de care aveau nevoie pentru hrana de iarnă a animalelor. Mult mai târziu, când locuințele s-au înmulțit și au devenit stabile, aceste zone s-au desprins și au devenit cătune ori sate de sine stătătoare: Bichigiu, Fiad, Telcișor, Dealul Ștefăniței.

Ștefan Pașca sublinia în lucrarea sa *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului* că

> „numele de familie ca element ereditar și ca distinctiv onomastic familiar a fost adoptat – în relațiile cu oficialitatea – pentru prima oară de clasa «boierilor» și numai mai apoi de masa poporului de rând. […] Pare cu totul neîndoios că întrebuințarea consecventă (uneori secole de-a rândul) a aceluiași nume se datorește, pentru toate timpurile, mai mult tradiției scrise decât celei orale, după cum arată și tradiția ortografică a unor nume de familie ca *Fătu*, *Fättu*, *Fetu*; *Gramma*, *Grama*; *Ittu*, *Itu*; *Lebu*, *Leabu*; *Lecca*; *Leluțiu* (*Lăluț*), *Litterat*, *Palloș*, *Popp* etc." (Pașca 1936: 63).

O importantă observație privitoare la numele de familie provenite din prenume o face Iorgu Iordan:

> „Copiii, născuți de mamă erau, juridic vorbind, ai tatălui și de aceea, pe lângă numele strict individual, care îi deosebea de frații lor, purtau

[50] Pentru celelalte localități de pe Valea Sălăuței nu am găsit asemenea date pentru epoca respectivă. Unele nume izolate, întâlnite în diferite alte surse, le vom folosi, cu precizarea informației, în măsura în care ele vor aduce un spor de claritate.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

> și pe al tatălui, adică al familiei, prin care se deosebeau de copiii familiilor învecinate. Acest sistem bipartit reflectă filiația indivizilor, *Ion Gheorghe*, de pildă, însemna *Ion*, fiul lui *Gheorghe*" (Iordan 1983: 9).

Dar, până când s-a ajuns la această formulă, au existat câteva variante intermediare, pe care le vom desprinde din corpusul alcătuit de noi, pentru Valea Sălăuței.

Ținem seama și de faptul că,

> „încă de la început, erau două sisteme de denominație: *unul oficial*, reprezentat de documentele istorice, inclusiv actele oficiale contemporane, sistem uzitat în viața administrativă, în școală, armată etc., impus și susținut de necesități juridice, altădată, iar mai târziu și până astăzi de codul civil; și *altul popular*, așa cum apare în graiul nucleelor sociale" (Pașca 1936: 61).

Potrivit punctelor de vedere menționate, prima fază a redării numelui de familie este:

(a) *Prenume* + *prenumele tatălui* (cu articolul proclitic *lui* antepus): Cira *lui Andrieș*, Doce *lui Avram*, Flore *lui Iuon*, Ioan *lui Simionu*, Iuon *lui Cifor (Tsifor)*, Iuon *lui George*, Miron *lui Todor*, Petre *lui Iacobu*, Petre *lui Iosipu*, Todor *lui Iuon*, Todor *lui Ștefan*, Toma *lui Vasele*, Ursul *lui George*, Vasele *lui George* (Hordou, 1750)[51].

Între aceste nume reținem și varianta, singura în această *Conscripție*, *Petre lui Rus Iuoan*, în care, între cele două prenume, este inclus numele de familie al tatălui, semn că mai existau persoane cu această formulă antroponimică, *Petre lui Iuoan*. Recurgerea la o astfel de variantă se justifică prin motive de claritate a identificării. Mai târziu, când sistemul antroponimic s-a consolidat, a apărut, în asemenea situații, doar prenumele tatălui sau inițiala acestuia, intercalată între prenume și numele de familie.

(b) *Prenume* + articol genitival *al*, de obicei în forma *a*, devenită

[51] Această formulă este considerată a fi „dintr-o perioadă mai veche a românei" (DSL: 61, col. 1). Asupra acestei probleme s-a pronunțat și Ovid Densusianu, *Urme vechi de limbă în toponimia românească*, în *Opere* I, București, Editura pentru literatură, 1968, p. 467–477.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

invariabilă + articol hotărât proclitic *lui* + *prenume*: Artene *a lui Cifor*, Vasile *a lui Todor*.

(c) *Prenume* + *prenumele tatălui* în nominativ, precedat de articolul genitival *a / al*: Anuța *a Kozma*, Anuța *al Vasile*, Doce *a Simion*, George *a Cifor* (Tyiffor, *Tiffor*,), George *a Gane*, Grigore *a Matei*, Ion *a Doce*, Ion *al Matei*, Iuoan *a Doce*, Istrate *a Cifor*[52], Login *a Timoge*, Nichita *al Atim*, Nicu *al Ilie*, Pinte *al Danilă*, Simion *a Handre*, Ștefan *a Iacob*, Ștefan *a Niculai*, Toader *al Nicolai* (Hordou, 1750);

Anuța *a Kozma*, Anuța *al Vasile*, Doce *a Simion*, Florea *a Moldovan*, George *a Gane*, George *a Tiffor*, Grigore *a Matei*, Ion *a Chilip*, Ion *a Doce*, Ion *al Matei*, Iuon *al Matei*, Login *a Timoge*, Nastasia *a Ștefan*, Natul *a Filip* (*Chilip*, *Cilip*), Nichita *al Achim* (*Atim, Atyim*), Nicu *al Ilie*, Pinte *al Danilă*,, Pinte *al Pupeze*, Simion *a Handre*, Șofrona *a Alexandru*, Șofrone *a Buțucoie*, Ștefan *a Iacob*, Ștefan *a Niculai*, Toader *al Nicolai*, Todora *a Rincuțoie*, Toider *al Nicolai* (Telciu, 1755).

(d) *Prenume* + *prenumele tatălui* în genitiv, precedat de articolul genitival *a / al*: Cirilă *a Petri*, Flore *a Ciri,* Giorgie *a Ciri,* Gieorgie *a Cozmi*, Todor *a Alexi*, Todor *a Petri*[53], Ursul[54] *a Petri*, Vasile *a Rusului* (Hordou, 1750);

Doce *a Tompi*, Filip *a Cozmuți*, Gabor *a Sârbului*, George *a Tompi*, Lupa *a Tompi*, Lupul *a Timocii*, Maxim *a Tompi*, Petre *a Fluti*, Petre *a Gitului*, Simion *a Cozmi* (Kozmi), Simion *a Nichiti*, Șofrone *a Nicului*, Todor *a Alexi,* Todor *a Petri*, Varvaruța *a Nichiti* (Telciu, 1755).

Acest sistem s-a extins și atunci când, în locul prenumelui tatălui,

---

[52] Prenumele *Cifor*, cu terminație consonantică, nu a îngăduit o formă de genitiv sintetică; de aceea a rămas ca atare, cu toate că altă dată *Cifor*, în varianta grafică *Tsifor*, apare cu articol proclitic, Iuon *lui Tsifor*. Este un exemplu al situației amintite de Al. Graur, care preciza că „numele care nu capătă niciodată pe *-u* nu formează genitivul enclitic" (Graur 1965: 142).

[53] Interesant este faptul că al doilea prenume și-a păstrat forma de genitiv și atunci când a devenit nume de familie: *Nechiti*, *Petri*, cum apar în documente târzii.

[54] În text apare *Ursula*, dar aceasta nu este o formă de feminin, întrucât exemplul este extras din tabelul cu nume de bărbați, nu de femei proprietari; prin urmare, credem că această formă provine din *Ursul* + articolul genitival *a* aglutinat: Ursul*a Petri* (< Ursul *a Petri*), așa cum am întâlnit formula și în alte cazuri: Ursul *Cozmi*, Ursul *Morarul*.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

se afla alt nume: Florea *a Moldovan*, Todora *a Rincuțoie*, Pinte *al Pupeze* (Hordou, Telciu); Șofrone *a Buțucoe*, Simion *a Handre*, Gabor *a Sârbului* (Telciu).

(e) *Prenume + prenumele tatălui în genitiv*: Iuoan *Nechiti*, Ursul *Cozmi*, Vasele *Doboki* (Hordou, 1750);

Gavrila *Cozmi*, Grigore *Mitrului*, Grigore *Thodori*, Iuon *Floiri*, Nichita *Moisi*, Toader *Irini*; alături de acestea, mai sunt *Andreki*, Kozmi, Petresi etc. (Telciu, 1755).

(f) *Prenume + prenumele tatălui* (în nominativ): Alexandru *Demianu*, Andrieș *Maftei*, Androne *Iuon*, Gavrilă *Cihăreanu*, Grigoire *Iacobu*, Grigoire *Ilie*, Iuon *Andrieșu*, Iuon *Bulz*, Maria *Cira*, Maria *Gavrila*, Maria *Grigorașiu*, Mironu *Cifor*, Nicolai *Greasinu*, Onul *Mironu*, Paraschiva *Misăilă*, Partenie *Mironu*, Persina *Vasele*, Pinteli *Andresiu*, Precop *Matei*, Simionu *Demianu*, Simion *Grigore*, Timofte *Grigore*, Todor *Simion*, Vasele *Iuon*, Vasele *Lazaru*, Vasele *Todoru*, (Hordou, 1750);

Chirilă *Simion*, Gavrilă *Doce*, Grigore *Nicolai*, Iuon *Thoma*, Iugan *Andrei*, Simion *Vasile*. Alte nume consemnate: *Achim* (*Atim*), *Alexandru*, *Andreca*, *Chifor* (*Cifor*, *Tiffor*, *Tsifor*), *Cozma*, *Dănilă*, *Filip* (*Cilip*), *Grigore*, *Iacob*, *Ilie*, *Irina*, *Macavei*, *Matei*, *Moisa*, *Nichiti*, *Nicolae*, Ștefan, *Thodor*, *Timoce* / *Timoge* (Telciu 1755).

Tot aici putem include și numele provenite din *derivate și hipocoristice*: *Grigoraș* (< *Grigore* + *-aș*), *Ionașcu* (< *Ion* + *-aș*cu) (Hordou); *Andreca* (< *Andrei*), *Costan* (< *Constantin*), *Cozmuța* (< *Cozma* + *-uța*), *Dăncioaie* (< *Danci* + *-oaie*), *Filipaș* (< *Filip* + *-aș*), *Gane* (< *Gheorghe*), *Gavriluț* (< *Gavrilă* + *-uț*), *Mitru* (< *Dumitru*), *Nicu* (< *Niculaie*), *Onci* (< *Ionciu*, cu *i-* „dispărut" în fonetică sintactică; Iordan 1983: 343), *Onul* (< *Ion*), *Ștefănuț* (< *Ștefan* + *-uț*), *Thodoriș* (< *Thodor* + *-iș*) *Timoce* (var. *Timoge*) (< *Timotei*)[55] (Telciu 1755).

Aceasta este, se pare, ultima variantă a primei perioade de redare a formulei antroponimice. Cu timpul, ea s-a extins și a devenit oficială.

[55] Cristian Ionescu în *Dicționar de onomastică* arată că „formele sub care a funcționat numele la noi sunt numeroase, unele fiind vechi și frecvente: *Tim* (în Transilvania, atestat în sec. 12), *Tima*, *Timică*, *Timu(l)*, *Timiș*, *Timuș*, *Timoc*, *Atimșa*, *Timca*, *Timcea* etc." (Ionescu 2001: 371).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Din câte se poate constata, toate prenumele sunt nume calendaristice – teonime și nume de sfinți prezente în calendare. Totuși, nu putem vorbi încă de un sistem antroponimic definitiv / încheiat. Unele cuvinte folosite pentru identificare, alături de un prenume, nu le putem considera încă drept nume de familie. Să luăm, de pildă, cuvântul *popă*. Adeseori se folosea, mai ales atunci când era vorba de preot, înaintea prenumelui, *Popa Grigore*, sau, pentru descendenți, după prenumele acestora: Ion *a Popi*, Petre *a Popi(i)*[56] (Hordou 1750). Fiind vorba de satul Hordou, localnicii cunoșteau exact persoana menționată; în localitate era în acel moment doar popa Grigore Coșbuc. Și în *Conscripțiile* următoare găsim astfel de exemple: Alexandru *Popi*, Iuoan *a Popi* etc., în care *Popi* funcționează ca un supranume, indicând profesia. *Alexandru*, respectiv *Ioan*, *Petre* sunt copiii celui care este *popă* în sat. Acolo unde sunt mai mulți *popi* (preoți) în localitate, apare și prenumele acestuia alăturat apelativului *popă*: Anuța *a Popi Iuon*, Maftei *a Popi George*, Petre *a Popi Vasile*[57] (Telciu 1755).

Prin urmare, în astfel de situații, nu putem considera încă termenul *popă*, în formele *Popa*, *Popi*(*i)*, ca un nume de familie, ci, mai degrabă, un supranume, netrecut încă în formula antroponimică.

În alte situații, identificarea s-a făcut și cu ajutorul unei porecle sau a unui toponim: Iuon *Bulz* (Hordou 1750), Andreica *dupe Vale* (Telciu, 1755). Și în forma aceasta persoana era bine identificată în raport cu alta, cu același nume ori stabilită în altă parte a satului.

Aceste fapte confirmă procesul îndelungat de stabilire a numelui de familie. Chiar și după „legea numelui din 1895, prima în țara noastră, ea nu a devenit cu adevărat aplicată la țară decât târziu", pe la mijlocul secolului XX (Graur 1965: 96).

După aceste variante s-au modelat și numele care trimit la alte categorii de cuvinte: toponime, meșteșuguri, porecle, supranume, nume etnice etc.: Maftei *Bilaș,* Alexa *Bugnaru,* Mihăilă *Bugnaru,* Vasele *Bulz,*

[56] Se vede aici și diferența de grafie a genitivului *popă*: *Popi* și *Popii*.

[57] În toate situațiile în care apare forma *Popi*, cuvântul nu este încetățenit ca nume de familie, este doar un supranume care trimite la un apelativ desemnând ocupația / profesiunea tatălui. Termenul devine nume de familie atunci când ocupă, în forma de nominativ, locul al doilea din formula antroponimică, *prenumele* + *numele*.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Petre *Bulz,* Ioan *Coșbuc,* Doroftei *Hordovanu,* Axente *Hordovanu*, Andreș *Ionașcu*, Ursul *Morarul*, Iuon *Moroșanu*, Ursul *Nosodanu*, Iuon *Pribagul*, Gavrilă Răbrișoreanu, Alexa *Runcanu*, *Ioan Runcanu*, Mihailă *Someșanu*, Pinteli *Toplițanu*, Vasele *Urianu*, Onul Zăgrean, Pinteli Zăgreanu.

Încercând acum o grupare a numelor de familie din aceste tabele, ajungem la următoarea situație. Pentru Hordou, cele 81 de familii înregistrate sunt redate prin 50 de nume, dintre care 28 sunt prenume: *Alexi*, *Andreș*, *Andrieș(u)*[58], *Avram*, *Cifor (Csifor*, *Tsifor)*, *Cihăranu*, *Cira*, *Cozma*, *Demian*, *Gavrilă*, *George*, *Greasin(u)*[59], *Grigore*, *Iacob*, *Ilie*, *Iosip*, *Iuon*; *Lazăr(u)*, *Maftei*, *Matei*, *Miron*, *Misăilă*, *Nechiti*, *Petre*, *Simion*, *Ștefan*, *Todor(u)*, *Vasele*. Ele reprezintă 56%, iar dacă adăugăm și cele două derivate, tot de la prenume: *Grigorașiu*[60] și *Ionașcu*[61], ajungem la un procent de 60. Unele dintre ele au mai multe ocurențe.

Locul secund îl dețin numele provenite de la un oiconim, 10 în total: *Doboca* (< ung. *Dobóka*, în rom. *Dobîca* (Suciu I: 203)[62]; *Hordovanu* (< *Hordou* + suf. *-an(u)*); *Moroșanu* (de la numele colectiv dat locuitorilor din Maramureș: *moroșan*, *moroșăni* (reg.) „maramureșean" (DEX: *s.v.*); *Nosodanu* (< *Năsăud* (*Nosod* (*Naszód*) în pronunția maghiară) + suf. *-an(u)*; *Răbrișoreanu* (< *Răbrișoara* (Răbra + *-ișoara*) + suf. *-ean(u)*); *Runcanu* (< *Runc* + suf. *-an(u)*); *Salvanu* (< *Salva* + suf. *-an(u)*); *Toplițanu* (< *Toplița* + suf. *-an(u)*); *Urianu* (< *Uriu* + suf. *-anu*); *Zăgreanu* (< *Zagra* + *-eanu(u)*) (Hordou); reprezentând 20%.

Celelalte, care trimit la o poreclă, la o ocupație sau la etnie sunt abia în număr de 6: *Bilaș*, *Bugnaru*, *Coșbuc*, *Moraru*, *Pribagul*, *Rus*, având o pondere de doar 12%.

Pentru Telciu, situația este, procentual, puțin diferită, datorită, în primul rând, diferenței numerice de nume și, în al doilea rând, amestecului de oameni veniți din zone foarte diferite. Exceptând numărul de ocurențe, cele 103 nume se reduc la 63, dintre care 18 sunt prenume:

[58] *Andreș*, *Andrieș* sunt variante ale lui *Andrei*, cf. Ionescu 2001: 35.

[59] *Greasim*: de la *Gherasim* / *Gerasim*, cu metateza lui *r*.

[60] *Grigorașiu* (< *Grigore* + suf. *-aș*(*iu*); Iordan 1983: *s.v.*).

[61] *Ionașcu* (< *Ion* + suf. *-aș*cu; Iordan 1983: *s.v.*).

[62] Pentru originea maghiară a cuvântului, vezi și Iordan 1983: 175; Iordan 1963: 105.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Alexandru, *Andron*, *Anton*, *Cira*, *Cirilă*, *Costea*, *Cristea*, *Doce*, *Filip*, *Florea*, *Ganea*, *Gligor*, *Griga*, *Iacob*, *Ilie*, *Irini*, *Maftei (Matfei)*, *Matei*, *Miron*, *Moise*, *Peter*, *Pintea*, ceea ce înseamnă 28,57%. Împreună cu derivatele și hipocoristicile se ajunge la un număr de 25, adică 39,68%.

Ca urmare, credem că aceste date vin în sprijinul afirmației că, inițial, toate numele de familie erau prenume.

Cât privește celelalte nume (de familie), ele provin din „supranume rezultate din porecle sau din apelative denominative, din toponime derivate sau din nume străine”[63]. În funcție de etimon, le putem grupa în următoarele categorii:

(b) provenite din oiconime sau de la o bază toponimică: *Brudan* („același cu *Abrudan*; ar putea fi și un derivat de la n. top. *Brod*(*ul*), neatestat însă. Cf. n. top. *Brudul* (pârâiaș)” (Iordan 1983: 81); *Iugan* (< n. top. *Iugani*; ar putea fi și un derivate de la *Iuga*, cu suf. (antroponimic) -(*e*)*an*; cf. Iordan 1983: 263, *s.v.*); *Mocodean* (< *Mocod* + -*ean*); *Moldovan(ului)* (*Moldova* + -*an*); *Moroșanu, Runcuți* (< *Runc* + -*uț*, cf. și *runc* „curătură, laz”, cf. Iordan 1983: 400); *Salage* (cf. „n. top. *Sălagiu* (= *Sălaj*)” (Iordan 1983: 404), *Someșanu*[64] (de la numele colectiv *someșeni*, dat locuitorilor de pe Valea Someșului, sg. *Someșan*)[65], în total 8, adică 12,69%.

(c) provenite din porecle: *Bosoca* (cf. *Bosoagă* < *bosacă* „ciucurași” (o plantă); Iordan 1983: 75); *Bumbu* (< bumb, „s.m., 1. (pop.) Nasture. 2. Mic ornament arhitectural de formă sferică” (DEX: *s.v.*); *Butucoe* (< *butuc* + -*oe* (-*oae* / -*oaie*); *Creț* (< *creț*, „adj. (despre păr, blană, lână etc.) răsucit în inele, cârlionțat, buclat” (Breban 1992: 226); *Cute* (< *cute*, „s.f. piatră (gresie) pentru ascuțit coasa și alte obiecte de tăiat” (Breban 1992: 241); *Fluta* (< ung. *flota* „flaut” (Iordan 1983: 204); *Handre* (< *handră*, *handre*, „s.f. (reg., înv.) 1. zdreanță. 2. iarbă ce crește prin grâu, agățându-se de el și încurcându-l” (DAR 2000: 127); *Hange* (Ar putea fi un vocativ de la *Hangu*: hang „unele părți ale instrumentelor muzicale”; trebuie ținut seamă și de sensul etimonului unguresc *hang* „ton, sunet,

[63] Pentru detalii, vezi mai pe larg, Oancă 2003: 8–10.

[64] În zona Năsăudului există și un dans, *Someșana*, din *Someș* + suf. -*ană* (DEX: *s.v.*).

[65] Pentru formarea numelor de grup, vezi, mai recent, Adam 2012: 7–22.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

zgomot"; cf. n. top. *Hangul*" (Iordan 1983: 236, *s.v.*); *Leoca* (< *leocă*, var. a lui *leucă*, „s.f. parte a carului formată dintr-un lemn încovoiat, cu un capăt îmbucat în osie și cu celălalt prins de loitră spre a o sprijini" (DEX: *s.v.*); *Lupșa* (< *lup* + suf. -șa (Iordan 1983: 285); *Mititel* (< *mic*: *mic* + *-uț* + *-el* > *micutel* > *mitutel* > *mititel*; Drăgan 1998: 39); *Mititoaie* (< *mic*); *Negură* (< *negură*, *neguri*, „s.f. ceață densă care se formează îndeosebi dimineața și seara, reducând vizibilitatea; negureală; întuneric, beznă" (DEX: *s.v.*); *Ordate* (< magh. *ordacs* „lup" (Iordan 1983: 345); *Pupeză / Pupăză* (< *pupăză*, „*s.v.* 1. Pasăre insectivoră migratoare, cu penaj pestriț, cu ciocul lung și curbat și cu o creastă de pene mari, portocalii, în vârful capului 2. Fig. (fam.) persoană flecară; femeie fardată sau îmbrăcată strident; (p. ext.) femeie de moravuri ușoare" (DEX: *s.*v.); *Rîncuțoaie* (< *râncă*, variantă a lui *rancă* „porcușor" (un pește) + *-uțoaie*); *Sigi* (< *Siga*: *sigă*, „s.f. (reg.) substanță minerală roșie, care se găsește în natură, sub formă de bolovani sau de nisip, cu care țăranii trag brâiele la ferestre și la case" (DAR 2000: 406); *Surdului* (< surd, „adj. 1. (adesea substantivat) care nu aude (bine), lipsit (total sau parțial) de auz" (DEX: *s.v.*); Șuț*a (Szutsa / Șuțul (Szutsul)* (< șut (reg.) „menghină; deschizătură în acoperișul unei case, care permite luminarea și aerisirea podului sau prin care iese fumul; (despre capre; în zonă, despre orice animal) fără un corn" (DAR); *Talhan*, *Talhare* (< *tălhar* < *tâlhar*, „s.m. 1. Persoană care comite o tâlhărie; bandit. Epitet dat unui om ticălos, nemernic. 2. (fam.) șrengar, hoțoman, șmecher" (DEX: *s.v.*); *Tira* (< ucr. *tira* „unealtă de pescuit" (Iordan 1983: 452); *Tompa* (< ung. *tompa* „prost" (Iordan 1983: 457); *Tzancului* (probabil Țâncului < țânc „copil, pui de animal; om mic de statură"); Ț*ap* (< ț*ap*, s.m.) Masculul caprei domestice, al caprei negre și al căprioarei. (DEX: *s.v.*), în total 23, adică 36,50%.

Sub formă grafică, situația din cele două localități se prezintă astfel:

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

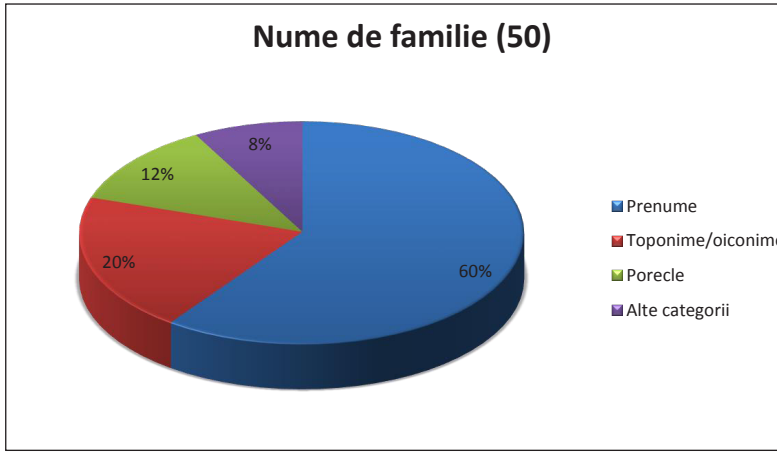

Hordou

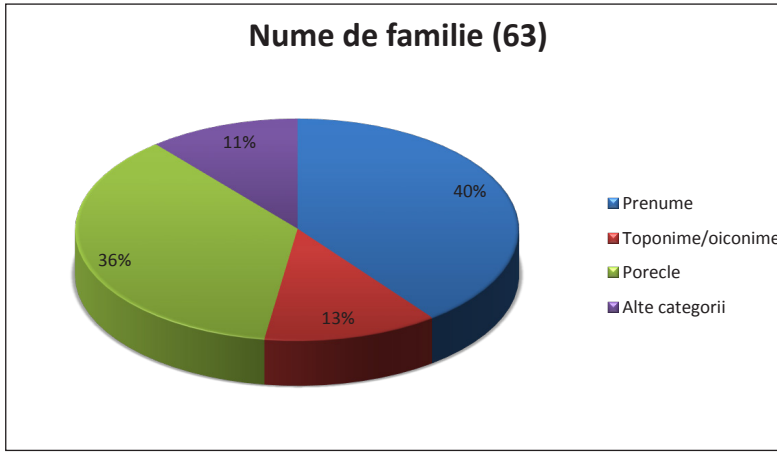

Telciu

O paralelă a situației existente arată că diferența procentuală se explică prin numărul diferit de nume din cele două localități: 50 în Hordou și 63 în Telciu. În fiecare categorie stabilită apar asemănări și diferențe. Unele, precum *Blidar, Bocuran, Bugnar* sunt prezente în ambele localități. Altele, ca: *Lăcătuș, Morar* se află numai în Hordou, iar *Olar* și *Suci* numai în Telciu.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Numele provenite de la etnie, majoritatea se găsesc în Telciu: *Grecu*, *Rusu, Sasu, Sârbu, Tătar, Țigan*; doar *Rusu* se află și în Hordou.

Între cele ce au ca punct de plecare un apelativ, numai *Pribagul* apare în Hordou, în timp ce *Banciu, Bunac, Flancu, Țarălungă* sunt prezente în Telciu.

Și numele provenite din porecle sunt mai numeroase în Telciu: *Bosoca, Bumbu, Butucoe, Creț, Cute, Fluta, Handre, Hange, Leoca, Lupșa, Mititel, Mititoaie, Ordace, Pupeză / Pupăză, Râncuțoaie, Sigi, Surdu, Șuta, Șutul, Talhan / Talhare, Tira, Tompa, Țancu, Țap*; în Hordou fiind doar *Bilaș, Bulz* și *Coșbuc*.

Numele de origine slavă[66], *Cifor, Cihăranu / Cihereanu*, variante ale lui *Tihorean* (< pol. *Tyhoro*, *Tyho*, cu suf. *-eanu* (care a putut înlocui pe *-owski*"); Iordan 1983: 451), *Cira*, se află în Hordou și Telciu, iar *Dunca* numai în Telciu.

Referitor la numele maghiare, în Hordou este atestat doar *Gyorgy*, varianta maghiară a lui Gheorghe, în timp ce în Telciu există mai multe nume ce trimit la elemente maghiare: *Cordoș* (< magh. *kordos* „cu sabie, gata de luptă"; Iordan 1983: 147); *Homei* (*Homea* (< magh. *hom* „frunte" + *-ea*; Iordan 1983: 245, *s.v. Homea*) + *-ei*); *Siga* (< magh. *Zsiga* < *Zsigmond* < *Sigismund*); *Varadi* (< magh. *várad* „fort, fortificație", cu suf. „local" magh. *-i*; Iordan, 1983: 480).

Din punctul de vedere al frecvenței numelor, ordinea, pentru Hordou, este: *Iuon* cu 5 atestări, *Andrieșu / Andrieș / Andresiu*, *Cifor / Tsifor*, *Cira*, *George*, *Petre / Petri*, *Vasele / Vasile* cu 3 atestări, iar *Bugnar(u), Cozma / Cozmi*, *Damian*, *Grigore*, *Grigoraș(iu)*, *Hordovan(u)*, *Iacob(u)*, *Miron(u)*, *Runcan(u)*, *Rus*, *Simion(u)*, *Todor(u)*, Ză̆grean(u) cu 2 atestări fiecare, iar celelalte, *Alexi*, *Avram*, *Bilaș*, *Cihăreanu*, *Coșbuc*, *Doboki*, *Gavrilă*, *Greasinu*, *Grigore*, *Gyorgy*, *Ilie*, *Ionașcu*, *Iosipu*, *Lazăru*, *Maftei*, *Matei*, *Misăilă*, *Morarul*, *Moroșanu*, *Nechiti*, *Popii*, *Pribagul*, Răbrișoreanu, *Salvanu*, *Someșanu*, *Ștefan*, *Topliț̦anu*, *Urianu*, cu câte o atestare.

Pentru Telciu: *Rusz / Ruszu / Ruszuly / Ruszului* (9), *Moldovan*

[66] Cât privește numele de origine slavă (ucraineană), Catalano (f.a.:81–82) consideră că ele aparțin unor persoane care își au obârșia în alte zone, Maramureș sau Țara Lăpușului.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(8), *Czigany / Cziganului / Tzigany / Tziganu* (7), *Pusuka / Pusuky* (5), *Jugan* (4), *Mititel / Mititely*, *Pupedze*, *Tompi / Tompy / Tompyi* (4), *Blidar(u) / Blidaruly*, *Bunak*, *Dotye*, *Handre / Hondre*, *Kozma / Kozmy*, *Kutye*, *Marosan / Morosan*, *Nikolaj / Nikolay / Nikulaij*, *Timochij / Timogye*, *Tzaralungă / Pzaralungă* (3), *Boda*, *Bondanje / Bondanye*, *Brudan*, *Bumbu*, *Chilip / Cilip*, *Kretzuly / Kretzului*, *Leoka / Lyeoka*, *Mathye*, *Floiri / Floire, Flutta / Flutti*, *Gangje / Ganye*, *Makodan / Mokodan, Naszodan*, *Nikhiti / Nityiti*, *Ordatye*, *Puputza*, *Szimion / Szimijonu*, *Talhan / Telharje*, *Thodori*, *Vassille / Vaszille* (2), *Atyim*, *Bantsu*, *Bokuranului*, *Bugnar*, *Butsokoje*, *Dohas*, *Homey*, *Jugany*, *Kordos*, *Kosztan*, *Kozmutzi*, *Kris*, *Andreki*, *Chilipas*, *Danille*, *Dunka*, *Flanku*, *Gittului*, *Hangje*, *Hondrar*, *Hordouan*, *Iacob*, *Ilie*, *Irini*, *Lakatuș*, *Lupsa*, *Makave*, *Marmas*, *Mititoje*, *Mitrului*, *Moisi*, *Mukekely*, *Nicului*, *Nortar*, *Nyegure*, *Oiszin*, *Olaru, Oniszin*, *Petreszi*, *Popa*, *Pusuke*, *Grecul*, *Rinkutzoje*, *Siga*, *Suganului*, *Szutsu*, *Szalagie*, *Szaszu*, *Szedu*, *Bogîlthe*, *Szrbului*, *Szurdului*, *Szusul*, *Tatar*, *Thodoriș*, *Thoma*, *Tovatu*, *Tzankului*, *Tzapu*, *Tyiffor*, *Tyira*, *Varadi*, *Zalu*, câte o ocurență.

Este interesant să observăm că doar trei prenume, *Cozma*, *Doce* și *Nicolai*, înregistrează frecvența 3, ceea ce înseamnă că, în această localitate, la data respectivă, prevalau numele de altă origine decât cele provenite din prenume.

Ca urmare, considerăm hazardată afirmația că „numele capilor de familie sunt și azi aceleași, în proporție de peste 90%, deși au trecut de atunci 243 de ani (1761–2004), și toate sunt nume pur românești, care, ulterior după 1867, nu au putut fi maghiarizate decât într-o măsură foarte mică" (Tutula 2004: 223)[67]. Exemplele oferite: *Timoce*, *Simion*, *Cozmuța*, *Jugan, Popa, Dunca, Doce, Blidar, Rus, Jugan, Țanc, Cira, Ursul, Suciu, Buriac, Miron, Bondane, Onisim, Mititel, Rusu, Lupșa, Irini, Tătar, Bumbu, Lacatîș, Leuca, Năsăudean, Horț, Ilovan, Ganea, Ignat, Macarei, Micu, Filip, Lupu, Deac, Hordouan, Toderaș, Crețu, Tompa, Ștefănuț, Morar, Pintea*, *Tătaru* etc., trimit însă la nume din

[67] Autorul citat a folosit și datele înregistrate în *Conscripția* de la 1761, prin care se urmărea obținerea de date referitoare la „averea" capilor de familie (v. Tutula 2004: 216).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

perioade diferite de timp și la origini diferite. Multe provin chiar din elemente maghiare: *Suciu* (< *suci* (Trans.)„blănar" (Iordan 1983: 429, *s.v.*, < magh. *szücs* (Tiktin; Ciorănescu 2001: *s.v.*), *Lacatîș* (< *lacăt*, s.n. (< magh. *lakat* (Ciorănescu 2001: *s.v.*, după Cihac, Galdi, Berneker) + suf *-iș*; Iordan 1983: 272, *s. v*), *Tompa* (< ung. *tompa* „prost", Iordan 1983: 457, *s.v.*), *Leuca* (< *leucă* „o piesă a carului (sau a căruței) provine din germ. *Leichse*, prin intermediul magh. *Löcs*" (Ciorănescu 2001: 466, *s.v.*).

Faptul că, la această dată, am înregistrat, sub diferite forme, numai nume duble ne face să credem că sistemul avea deja o vechime, altfel n-ar fi fost posibilă această unitate de denominație. Și Florica Dimitrescu, într-un recent articol, *Din istoria numelor duble de persoană în limba română veche*[68], realizat pe baza exemplelor extrase din DLRV, afirmă că

> „sistemul numelor duble era deja închegat în secolul al XV-lea (atenție, nu afirmăm apodictic «încheiat», pentru că și până astăzi mai observăm forme arhaice în onomastica românească) și, prin urmare, era firesc ca următorul secol să fie și mai evoluat în privința numelor duble, deși nici în secolul al XVI-lea numele duble nu erau generalizate, dar sistemul onomastic se întărea cu trecerea timpului" (Dimitrescu 2017: 68).

Drept concluzie generală la acest subcapitol facem mențiunea că zona Hordoului este mai compactă și mai conservatoare, majoritatea numelor trimițând la prenume. În schimb, arealul Telciului este mult mai extins și mai variat. Chiar și frecvența numelor în cele două arii este diferită.

Nume de familie în secolul al XIX-lea

Pentru această perioadă ne folosim de *Conscripția* din 1870, întocmită de notarul Iftene Bugnaru din Hordou[69]. Față de datele ante-

[68] În *Omul de cuvânt. In honorem Gheorghe Chivu*, Editor Adina Chirilă, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", 2017: 42–70.

[69] Datele le-am luat de la Catalano (f.a.: 106–117). Conscripția se găsește la Muzeul

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

rioare, remarcăm un evident spor de gospodării[70], 145, „cu 168 de familii la o populație de 714 locuitori, dintre care 393 bărbați și 321 femei" (Catalano f.a.: 117).

Pentru satul Telciu, utilizăm lucrările *Recensământului*, care „au avut ca dată de referință ziua de 31 decembrie 1869 și au început în ziua de 3 ianuarie 1870"[71].

memorial „George Coșbuc" din Coșbuc, *Fond Muzeul memorial George Coșbuc*, nr. inv. 512.

[70] Cu sporul de populație, natura acestuia și repartizarea persoanelor în funcție de sex, religie, etnie etc. s-au ocupat aproape toți autorii de monografii ale localităților din zonă (v. Bibliografia). Spre edificare, facem trimitere la Tabelele realizate de Mircea Mureșianu, care prezintă „evoluția numerică a populației localităților grănicerești între 1720 și 1857, precizând și sporul și tipul de creștere" (cf. Mureșianu 2000: 124). Noi reținem din această prezentare situația localităților din perimetrul cercetat de noi:

Nr. crt.	Localitatea	Nr. de locuitori la Conscripția sau Recensământul din:						
		1720–21	1784–86	1830	1850	1857	Creștere nr. ori	Tipuri de creștere
10	Salva	755	1194	1162	1160	1206	1,59	Lentă
19	Hordou	390	564	504	522	627	1,60	Lentă
20	Telciu	612	1258	1440	1555	1789	2,92	Normală
21	Romuli	110	240	280	334	379	3,44	Explozivă
22	Bichigiu	375	441	506	606	670	1,78	Lentă

Aceste trei tipuri de creștere a populației din satele menționate, lentă, normală și explozivă, sunt datorate nu numai factorilor externi – calamități, războaie, emigrări și imigrări –, ci și condițiilor geografice ale așezării. *Romuli*, de pildă, cu o creștere explozivă, este așezat într-o zonă mai muntoasă, înspre limita cu Maramureșul, și se bucura de „condiții prielnice pentru extinderea păstoritului și mai ales a pădăritului tradițional, favorizat de transporturile prin plutărit". În plus, a servit și ca „loc de popas în circulația și contactul cu Maramureșul" (Mureșianu 2000: 128). *Telciu*, cu o creștere normală de populație, la fel ca alte 23 de localități din numărul total de 44, se bucura, conform spuselor aceluiași istoric, Mircea Mureșianu, de „largi posibilități economice oferite de instituția graniței, statutul de reședință de companie, imigrarea în aceste sate militarizate a multor români din satele iobăgești vecine" (2000: 129).

[71] Notația va fi Telciu 1870, data recensământului propriu-zis.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

„Tabelele nominale ale locuitorilor cuprind, în ordine, capul familiei, soția acestuia, copiii și alte persoane aflate în întreținere" (Onofreiu 2015: 58). Pe lângă faptul că este foarte complex, a ajuns la un număr de 2374 de unități, reduse la 217 nume, unele cu o frecvență foarte mare. De altfel, el cuprinde și locuințele mai izolate, care au dat naștere satelor *Telcișor* și *Fiad*, atestate abia în secolul XX.

Cât privește localitatea Hordou, se poate constata o consolidare a sistemului de numire alcătuit din două nume (*prenume + nume de familie*).

Este de remarcat, totodată, faptul că numele de familie nu mai urmează strict sistemul anterior, apelul la prenumele tatălui. Numele înregistrate ne conduc la multe alte direcții, toponime în primul rând, porecle, care vizează, prin însuși statutul lor, o gamă largă de apelative, derivate ale altor nume, meserii, etnie, nume străine etc. De asemenea, prenumele folosite ca nume de familie încep să se specializeze în această funcțiune și, de regulă, multe nu mai sunt folosite ca prenume.

Numărul familiilor a crescut simțitor, de la 81 la 181, dar ca unități antroponimice situația nu este mult schimbată, fiind doar 67 de nume. Dintre ele, un număr de 20 se regăsesc în ambele *Conscripții*: *Andreș(iu)*, *Avram*, *Bugnar(iu)*, *Cifor(u)*, *Ciherean(u)*, *Coșbuc(u)*, *Damian(u)*, *Greasim(u)*, *Hordouan(u)*, *Iacob(u)*, *Ilie*, *Miron(u)*, *Moroșan(u)*, *Petri*, *Runcan(u)*, *Rus(u)*, *Someșian(u)*, *Ștefan(u)*, *Todor(u)*, *Zagrean(u)*.

Altele au dispărut ca nume de familie: *Alexa*, *Bilaș*, *Cozmi*, *Gavrilă*, *Grigore*, *Grigoraș*, *Ion*, *Ionașcu*, *Iosif*, *Lazăr*, *Maftei*, *Matei*, *Misăilă*, *Nechiti*, *Nosodanu*, *Pribagul*, *Petre* (a rămas doar varianta *Petri*), *Salvanu*, *Simion*, *Toplițanu*, *Urian*[72], *Vasele*[73].

[72] *Urian* (< *Urie* (și var. *Uriil / Uriel*) + *-an*). Forma inițială este „Uriil, prenume cu o circulație restrânsă în onomastica creștină laică, dar poate fi întâlnit în lumea monahală. Este un prenume de origine ebraică, Uriel, cu sensul «Dumnezeu este lumină sau foc», deci nume teoforic de mare însemnătate. […] În forma Urie: *Adu-mi martori credincioși*, *pe Urie*, *preotul*, și pe Zaharia, *fiul lui Ieberechia* (Isaia 8, 2). În documentele românești, prenumele este atestat în forma *Uriil* (egumenul)" (Bălan-Mihailovici 2009: 613).

[73] Pentru valoarea lor de prenume și nume calendaristice, v. Bălan-Mihailovici 2009; Ionescu 2001.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Apar însă multe altele, neînregistrate în prima *Conscripție*: *Băiesiu*, *Bănuțiu*, *Bichigean*, *Blidaru*, *Budusianu*, *Bumbu*, *Campianu* (*var. Campian*, *Campeanu*)[74], *Ceuca*, *Cicală*, *Cilimon*, *Cilip*, *Cracan*, *Filip*, *Galanu*, *Gavriloe*, *Grelusiu*, *Giurgeanu*, *Lingurariu*, *Malicanu*, *Mocodean*, *Moldovan*, *Moloca*, *Nastace*, *Nicolae*, *Nimigean*, *Nistoru*, *Niza*, *Oala*, *Parasca*, *Pavaloe*, *Pinte*, *Popu*, *Rafaila*, *Sandulu*[75], *Sasarmanu*, Sângeorzan, *Secară*, *Tiron*, *Todoran*, *Trete*, *Turda*, *Vrenceanu*, *Zinca*.

Desprindem de aici, prin derivatele oiconimice cu sufixul toponimic -(*e*)*an*, și chiar prin unele nume, direcțiile exodului populației spre Hordou, din mult mai multe direcții: Bichigiu, Buduș, Mocod, Moldova, Nimigea, Sasarm, Sângeorz, Vrancea, majoritatea localități din zona Bistriței. De aici au plecat persoane ori familii sub presiunea persecuțiilor sașilor colonizați în zonă, cu speranța găsirii unui loc mai favorabil de trai ori chiar atrași fiind de avantajele regimului de graniță[76].

De asemenea, constatăm încă câteva situații de redare a numelui de familie prin formulele vechi, cu prenumele tatălui în genitiv: Miron *a Petri*, Iuon *a lui Iacob*, Todora *lui Ipathe Mironu*, dar și variantele Iuon *Mironu Marica* (= Iuon Miron a lui Marica), Iuon *Runcanu Todoranu*, Toma *Nastace Gavriloe*. În cazul în care numele de familie nu ducea la o bună identificare, apărea, alături de acesta, un genitiv sau un alt determinant, o poreclă sau un toponim: Ștefan *Mironu a Ileni*, Nichita Ștefanu Dihoru, Nechita *Rusu Pitmitea*, Sebastian *Coșbucu Parohu*, *Israelitu* David Hersch, Olisim *Cicală din Moisei*, Costanu *Secară din Câțcău*. Înregistrăm și o situație de folosire a inițialei tatălui între cele două unități, fenomen care se va încetățeni în secolele următoare: *Vasele M. Parasca*.

---

[74] Considerăm și forma *Capianu* ca fiind o grafie greșită pentru *Campianu*.

[75] Hipocoristic al lui *Alexandru* (Iordan 1983: 405). Aici, forma *Sandulu* ar putea reda forma *Sandu* + *lu* (= lui) din formula antroponimică, dar, mai probabil, este o formă articulată cu articol enclitic al numelor terminate în *-u*, despre care vorbește și Al. Graur: „În zona nordică, găsim în primul rând forma cu articol enclitic la numele terminate în *-u*: *Cucului*, *Marcului*, *Meciului*, *Mutului*, *Știoncului*" (1965: 142).

[76] Pentru detalii asupra exodului populației din și înspre această zonă, vezi detalii la Mureșianu 2000: 122–150.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Și pentru zona Telciu situația este schimbată. Faptul că localitatea a găzduit, în perioada Regimentului II de graniță, Compania 10 grăniceri (Tutula 2004: 357), este oglindit și în antroponimia localității prin numărul însemnat de nume străine, semn al amestecului de populație (maghiari, nemți, francezi, italieni, polonezi etc.). Fenomenul este întărit și prin amestecul de populație dat de mineritul din Rodna. Și minerii „erau în majoritate de origine străină (în special germani, slovaci, cehi, polonezi și maghiari), care, după instituirea dualismului austro-ungar din anul 1867, au fost maghiarizați" (Mureșianu 2000: 139): *Coharschi*, *Csutka*, *Ferki*, *Fisch*, *Fröhlich*, *Gutyer*, *Hanzig / Hanțig*, *Harfanes*, *Ioil*, *Lapinschi*, *Moses Wider*, *Polachi / Poleac*, *Racoți*, *Smidmaier*, *Steiner*, *Wider* (unele redate în grafia și pronunția românească: *Hanțig*, *Racoți*).

Referitor la etnia evreiască, Virgil Șotropa arată în articolul *Năsăudul de altădată* că „Până la revoluția din 1849 armenilor și evreilor le era interzis să stea mai mult de 12 ore și să petreacă noaptea pe teritoriu grăniceresc. Totuși au fost singuratice cazuri când se mai tolera câte un armean, iar evreii se așezară în satul apropiat Lușca, mai apoi în Tradam, și de acolo negustoreau și furnizau mărfuri grănicerilor" (AS 19: 11). Pe baza datelor furnizate de recensămintele din 1750, 1850, 1880, Mircea Mureșianu face observația că în Districtul Valah al Rodnei existau la 1750 doar 23 de locuitori de etnie țigănească[77] și niciunul de etnie evreiască sau armeană. Nici la 1850 nu erau în zonă evrei, dar, la 1870, existau în Telciu câteva familii (vezi numele de mai

[77] „Primii țigani pătrunși în ținuturile graniței au figurat în statisticile vremii ca *umblători* (sau *nestatornici*), o mare parte dintre aceștia fiind aurari ce pendulau între axa hidrografică someșeană și cele secundare ale afluenților laterali, în căutarea aurului din nisipurile râurilor zonei. La Rodna acești aurari cărora li s-au atașat cu timpul lingurarii, ciurarii, căuacii (fierarii), muzicanții, zilierii etc. au fost acceptați de comunitatea locală, iar primele două decenii ale secolului al XIX-lea au marcat începutul procesului de sedentarizare masivă a acestei etnii și conturarea, pe Valea Leurdișului («Pârâul țiganilor»), a unui cartier ce s-a dezvoltat spațial până în zilele noastre. Sedentarizarea a determinat apoi mutații importante în natura creșterii demografice pentru această etnie, trecându-se (începând cu recensământul din 1850) de la o creștere prin spor migratoriu, la una (preponderentă) prin spor natural" (Mureșianu 2000: 135).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

sus), iar la 1880, în zonă erau menționate 1316 persoane de etnie evreiască, ca în 1910, numărul acestora să ajungă la 4016.

> „Este evident deci că o mare parte din populația aparținând acestei etnii era prezentă în zonele limitrofe graniței, în timp ce un număr relativ mare de evrei au imigrat aici, după stingerea graniței, din ținuturi mai îndepărtate (Moldova, Maramureș etc.)" (Mureșianu 2000: 135–136).

Frecvența numelor este și ea modificată. Pe primul loc se situează *Pop* cu 133 de ocurențe, urmat de *Scuturici* 99, *Tompa* 97, *Moldovan* 76, *Pupeză* / *Pupăză* 66, *Jugan* 52, *Lăcătuș* 47, *Rusu* 42, *Covaci* 41, *Bondane, Suciu* 40, *Ganea* 39, *Danciu* 38, Ștefănuț 36, *Mititelu* 35, *Miron*, *Mutu* 34, *Homei*, *Matei, Timoce* 31, *Bart*, *Ordace* 28, *Bichigean*, *Micu* 27, *Beclenar* 26, *Cosmulei* 25, *Arman*, *Cordoș*, *Hondrar*, *Rebrișorean* 23, *Bumbu*, *Ferchi* 22, *Bureac*, *Ilieșiu*, *Mureșan*, *Telcean* 21, *Capra*, *Zanc* 20, *Griga* 19, *Câmpean*, *Cira, Podobea* 18, *Olar*, Sârbu, *Seuca*, Tătar, *Todoran* 17, *Filip* 16, *Cosmuța*, Gâlici, *Hujda*, *Olisim* 15, *Muscă* 14, *Domnița*, *Simion* 12, *Coman*, Năsăudean, *Poleac*, *Toderici* 11, *Anton*, *Doce*, *Florea*, *Hordoan*, *Plăcintă*, *Wider* 10.

Interesant este faptul că, dintre aceste 65 de nume cu frecvența mai mare de 10, doar nouăsprezece – *Anton*, *Cira*, *Cosmuța*, *Doce*, *Filip*, *Florea*, *Gane* (hipocoristic de la *Gheorghe*; cf. Ionescu 2001: 191)[78], *Griga* (hipocoristic al lui *Grigore*, cf. Iordan 1983: 230), *Ilieșiu* (< *Ilie* + *-aș* („cu *-i-* care arată pronunțarea «moale» a lui ș, și cu *-u* «articolul»; cf. Iordan 1983: 256), *Jugan* (< *Iuga* + *-an*), *Miron*, *Matei*, *Olisim*, *Simion*, Ștefănuț (< Ștefan + *-uț*), *Timoce* (hypocoristic de la *Timotei*), *Toderici*, *Todoran* – provin din prenume sau derivate ori hipocoristice ale unor prenume, restul au o altă origine.

Pentru ambele zone, Hordou, Telciu, se mențin însă aceleași categorii de nume:

(a) Provenite din prenume, derivate și hipocoristice:

[78] Al. Graur consideră că provine de la un nume bulgăresc în *-ev*: *Bobe* < *Bobev*, *Bone* < *Bonev*, *Done* < *Donev*, *Gane* < *Ganev* etc., dar un „aspect și mai românesc capătă numele la care în loc de *-ev* găsim *-ea*: *Delcea* < *Delcev*, *Ganea* < *Ganev* etc." (1965: 97).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Filimon / Cilimon, *Filip/ Cilip*, *Gavriloe* (< *Gavrilă* + suf. *-oae*), *Marica*[79], *Nastace*[80], *Nicolae*, *Nistoru*, *Niza*, probabil grafie pentru *Nița*, cf. „*Nitză*: același cu *Niță*", „hipocoristic al lui *Ioniță*, cf. și gr. *Nitsa*(*s*), cf. n. top. *Niță*, sau (și) *Anița*" (Iordan 1983: 335); *Parasca, Pavaloe* (< *Pavăl* + suf. *-oe*), *Pinte*, *Rafaila*, *Sandulu*, *Todoran* (< *Todor* + suf. *-an*), *Turda*[81].

(b) Provenite din oiconime:

Beclenar (< *Beclean* + *suf. –ar)* (Telciu); *Bichigean* (< *Bichigiu* + suf. *-ean*) (Hordou, Telciu); *Budușan* (< *Buduș* + suf. *-ean*); *Câmpian / Câmpean* (< câmp, câmpani + suf. *-ean*) (Hordou, Telciu); *Giurgeanu* (< *Giurgi(u)*, „același cu *Giurgea*, din bg. *Džurdžea*, cf. n. top. *Giurgea*, *Giurgia*" (Iordan 1983: 224) + suf. *-eanu*); *Mocodeanu* (< *Mocod* + suf. *-eanu*); *Moldovanu* („variată moldovenească și ardelenească a lui *moldovean*" (Iordan 1983: 315) (Hordou, Telciu); *Nimigeanu* (< *Nimigea* + suf. *-eanu*; Iordan 1983: *s.v.*); *Sasarmanu* (din germ, după Iordan 1983: 412); ar putea fi, în această zonă, din *Sasarm*, sat, com. Chiuza, jud. BN + suf. *-anu*); *Vrenceanu* (var. pentru *Vrânceanu*, din *Vrancea* + suf. *-anu*; Iordan 1983: 490); *Zagreanu* (< *Zagra* + suf. *-eanu*) (Hordou); *Hordoan*; *Mureșan*; Năsăudean; *Rebrișorean*; *Telcean* (< *Telciu* + *-an*) (Telciu).

(c) Provenite din ocupații și meserii:

Băieșu (de la *băieș*, din *baie*, (reg.) „mină (de aur, de cărbuni)" +

---

[79] Din ung. *Márika*, diminutiv al lui *Mária*; dacă accentul stă pe *i*, avem un diminutiv românesc de la *Maria* (Iordan 1983: 292). Ionescu 2001, p. 268, îl dă ca derivat de la Maria.

[80] Probabil un vocativ al lui *Nastaca*, hipocoristic din *Anastasia*.

[81] Ioan Pătruț consideră că *Turda* este un antroponim: „*Turda* a fost și este un antroponim cunoscut la români, alături de formele *Turd* și *Turdea*. În DOR se menționează că opt persoane din Săpânța, jud. Maramureș, poartă numele de *Turd* [*Turda*] sau *Turdea*". „Întrucât antroponimul *Turda* apare în cronici și documente din Transilvania și din Ungaria este greu de precizat dacă localitatea a fost numită astfel de români sau maghiari" (Pătruț 2005: 101). Și N. Drăganu (*Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și onomasticei*, p. 482) „conchide că ung. *Torda* este de proveniență românească" (*ap*. Pătruț 2005: 101, nota 1). Iorgu Iordan trimite la n. top. *Turda* (Iordan 1983: 465). Cunoscând situația din această zonă, înclinăm să credem, alături de Ioan Pătruț, că *Turda* este un antroponim.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

suf. *-eș*) (reg.) „miner” (Breban 1992, *s.v.*); *Blidaru* (din *blid*, (pop.) „strachină, farfurie” + suf. *-aru*); *Covaciu*, *Lingurariu* (din *lingură* + suf. *-ar*(*iu*); (Hordou); *Pop/Popa/Popu* (< *pop*, var. a lui *popă*) (Iordan 1983: 374) (Hordou, Telciu); (Hordou); *Covaci*; Lăcătuș; *Olar; Suciu* (Telciu).

(d) Provenite de la etnie:

Rusu (< *rus*), *Țigan* (Hordou), *Armanu* (< *arman*, varianta moldovenească a lui *armean*; Iordan 1983: 36); *Coman* (< *cuman* „numele unei populații turco-altaice, care a trăit prin părțile noastre; cf. n. top. *Comani, Comanul*, cf. și *coman* „dracul”, cf. Iordan 1983: 142); *Franc* (germ. *Frank* „originar din Franconia”,cf. și pol. *Frank*; Iordan, 1983: 206), *Poleac* (< *poleac* „polonez”, cf. Iordan 1983: 373), *Sârbu* (< *sârb*), *Tătar* (< *tătar*) (Telciu).

(e) Provenite din porecle: *Bănuțiu* (< *ban* „subunitate monetară egală cu a suta parte dintr-un leu”; „*bănuț*, diminutiv al lui *ban*” (Breban 1992: 89); cf. n. top. *Ban*, (sat, com. *Bănișor*, jud. Sălaj; cf. Indicatorul: 74); *Bumbu* (< *bumb*, (pop.) „nasture”; „mic ornament de formă sferică”; Breban 1992: 121) Hordou, Telciu); *Ceuca* (< *ceucă* „o specie de cioară” (Iordan 1983: 111); *Cicală* (< *cicală* „bărbat sau femeie cărora le place să certe mereu pe altul”) (Iordan 1983: 121); *Coiu* (< *coi*, *coaie*, s. n. (pop) *testicul*; NDULR: *s.v.*); *Cracan* (< *crăcană* „cracă ramificată în formă de v”; „o unealtă de gospodărie” (Iordan 1983: 155); *Grelușiu* (< *greieruș*, diminutiv al lui *greier*, cu sincoparea diftongului *ie* și transformarea lui *r* în *l*, prin disimilare, *r – r > r – l*: *greieruș > greruș > greluș*); *Horț* (*Hortiu*) a ridicat multe probleme. Plecând de la cuvântul *horțiș* „pieziș”, înregistrat de Șăineanu, Scriban, DLR, care presupun un etimon în substantivul *hoarță*, f. (reg.) „car învechit, hodorogit”, și expresia *de-a hoarța* „potrivnic, împotrivă, răuvoitor”, cu etimologie necunoscută (NDULR: *s.v.*), am considerat că nu-l putem apropia de magh. *harcos* „războinic”, cum credea Scriban (Scriban 2013: *s.v.*), ci de la un *horț* neatestat, dar existent cândva din moment ce avem derivatul *horțiș*. Ca urmare, *Horț* nume de familie pornește de la o poreclă, *horț* „persoană ramolită, dezordonată, răuvoitoare”; *Iț*oc (fără explicație la Iordan 1983: 262. Noi credem că provine din *iț*, *íți*, s.m. „(reg.) copil neastâmpărat” (DAR:

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

147) + suf. *-oc*); *Malicanu* (< *malic*, var. a lui *melic*, (reg.) 1. „boală a vitelor și a cailor, constând dintr-o rană la greabăn sau din inflamarea ganglionilor de la gât; 2. năravul unor animale de a da din picioare, a mușca, a împunge; 3. tulburare a minții; 4. viciu, patimă: *are melicul băutului* (NDULR, *s.v. melic*) + suf. *-an*); *Moloca / Molocu* (< *moale* + suf. *-oc*[82]. *Moloca* poate fi forma de feminin a lui *Molocu*; cf. „*Moloci*: *moale*, cu suf. *-oci*; cf. *Murgoci* (< *murg*)" (Iordan 1983: 315); *Oala* (< *oală)*; *Secara* (< *secară*); *Tiron* (cf. pol. *Tiro*. După DO, p. 162, lat. *tiro* „recrut" (pe bază de documente) (*ap*. Iordan 1983: 452) (Hordou);

Bondane (din *bondă*, var. a lui *bundă* (din magh. *bonda*) „haină lungă și largă de postav, îmblănită, purtată de bărbați; (reg.) blană mare făcută din piei de oaie, întrebuințată de țărani ca îmbrăcăminte de iarnă; (reg.) pieptar"; DEX: *s.v.*) + suf. augmentativ *-an*. Forma *Bondane* poate fi de la vocativ, caz al adresării); *Bureac* (< „*buriu*, *-e* s. n. (înv. și reg.) butoi mijlociu, butoiaș, putinică, balercă") + *-ac*; *Capră* (*capră* „gen de mamifere rumegătoare paricopitate, cu părul lung, cu coarne, mai mari și diferențiate la masculi"; DEX: *s.v.*); Gâlici (< *garlici*); *Micu* (< *mic*); *Muscă* (< muscă); *Mutu* (< *mut*); *Plăcintă* (< *plăcintă*); *Podobea* (< *podoabă* + *-ea*); *Pupăză* (< *pupăză* „pasăre insectivoră migratoare, cu penaj pestriț, cu ciocul lung și curbat și cu o creastă de pene mari, portocalii, în vârful capului" (DEX: *s.v.*); *Scuturici* (din *scutura* + *-ici*, ca și *gâdilici*, *tremurici*; cf. Pascu 1916: 326); *Tompa* (< magh. *tompa* „prost" Iordan 1983: 457) (Telciu).

(f) De origine slavă: *Cira*, *Cirilă*, *Galanu* (< ucr. *Galan*; cf. și bg. *Galan* (Iordan 1983: 213); *Homei* (< *Homa* + *-ei*)[83].

(g) Alte origini: *Coharschi*, *Csutka*, *Ferchi*, *Fisch*, *Fröhlich*, *Gutyer*, *Gypsia*, *Hanțig*, *Harfanes*, *Ioil*, *Lapinschi*, *Moise*, *Moses*, *Safciuc*, *Wider*.

(h) Alte nume: *Trete* (Ar putea proveni din *Strete*, prin afereza

[82] Despre sufixele *-oc* / *-og* vorbește și I. Pătruț, care precizează, după Pascu, *Suf*., p. 213, că „aplicate la derivate din lexicul comun formate cu sufixul *-og*, echivalat cu *-oc*, [sunt] «augmentative depreciative». Ele vor fi fost (toate?) un fel de porecle, devenite nume de familie" (2005: 104).

[83] Credem că vine de la „*Homa*, o formă veche ucraineană, limitată la regiunile răsăritene ale Ucrainei" (Ionescu 2001: 375) + suf. dim. *-ei*, cf. și *Brânzei* (< brânză), *Cuțitei* (< cuțit), *Gâdei* (Gâde), *Hulubei* (< hulub), cf. Pascu 1916: 308–310.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

lui *s*, sau, potrivit afirmației lui Iorgu Iordan, „ar putea fi și un derivat regresiv de la *Stretenie*: *stretenie* „sărbătoare religioasă „Înălțarea Domnului", 2 februarie") (Iordan 1983: 428); *Zinca* (Ar putea fi o grafie pentru *Tinca* < „bg. *Tinka* sau (și) hipocoristic de la *Catinca*" (Iordan 1983: 452) (Hordou). *Bart* (germ. *Bart*(*h*); Iordan 1983: 49); *Ordace* (ung. *ordács* „lup"; Iordan 1983: 345); *Zanc* (Telciu).

Sub formă grafică situația arată astfel, știind că la Hordou au fost înregistrate 67 de familii, cu un număr de 181 nume, iar la Telciu, un număr de 481 de familii / gospodării, cu un număr de 190 de nume:

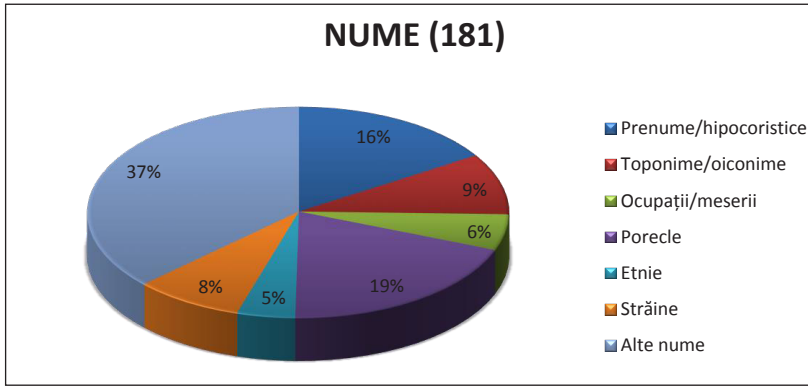

Telciu

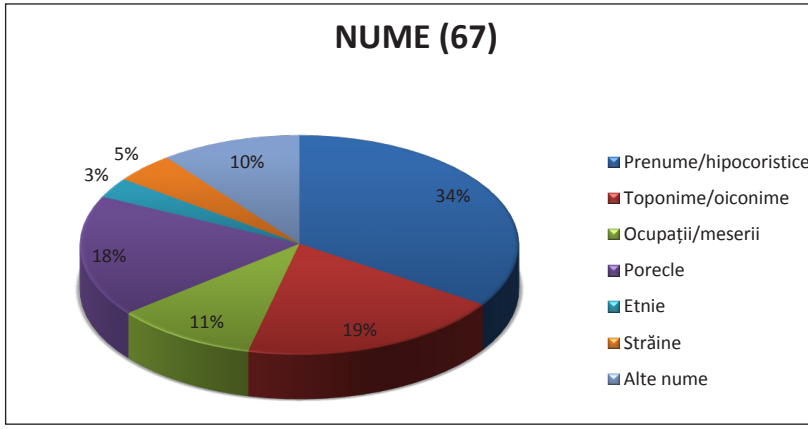

Hordou

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Schema prezentă arată o mare diferență procentuală între cele două localități, dată de numărul mare al numelor în Telciu, prin sporirea locuitorilor, față de Hordou, unde sporul de populație a fost mic. În același timp apare și o mai mare diversificare a numelor.

Analiza formulei antroponimice arată faptul că apelativul *popă* apare acum, în forma *Pop(u)*, ca nume de familie: Alexandru *Popu*, Ana *Popu*, Ilie *Popu*, Cornila *Popu*, Iosefu *Popu*, variantă care nu mai trimite la numele cuiva care exercită această misiune.

Și frecvența „numelor de familie" s-a schimbat. Dacă la 1750, în primele 10 locuri se aflau nouă nume provenite din prenume – *Iuon*, *Cifor*, *Cira*[84], *George*, *Vasele*, *Andrieș*, *Cozma*, *Damian*, *Grigore* –, la 1870 erau numai trei – *Andreș*, *Miron*, *Petri*, cu o frecvență mai mare: *Cihăreanu* 8, *Gavriloae*, *Runcanu* 7, *Andreș*, *Bugnariu*, *Coșbuc*, Câmpeanu, *Miron*, *Moldovanu*, *Petri* 6, *Cifor*, *Popu* 5, *Cira*, *Damian*, *Iacob*, *Marica*, *Parasca*, *Rusu*, *Someșanu* 4.

Per total, numărul numelor provenite din prenume s-a micșorat în defavoarea celorlalte, de alte origini, un spor consistent avându-l numele provenite din toponime, porecle, ocupații.

Din perspectivă diacronică, mai desprindem câteva aspecte, precum: menținerea formulei mai vechi, cu *a*, *lui* sau *a lui*: Todora *lui Ipathe* Mironu, Iuon Mironu *a Petri*, Iuon *a lui* Iacob; adăugarea numelui tatălui la formula antroponimică, atunci când există posibilitatea unei confuzii: Iuon Mironu *Marica* (= Iuon Miron a lui Marica), Toma Nastace *Gavriloe*, Eugenia Foca *Filipu*; intercalarea inițialei prenumelui tatălui între prenume și nume: Irina *I*. Somesianu, Wasele *M*. Parasca; adăugarea unui supranume, care trimite la o poreclă, etnie, ocupație sau la toponimul care arată locul de plecare, pentru evitarea unei eventuale confuzii: Nechita Stefanu *dihoru*, Nechita Rusu *Pitmitea*, *Israelitu* David Hersch, Sebastianu Coșbuc *Parohu*, Olisimu Cicală *din Moiseiu*, Costanu Secară *din Câțcău*.

[84] Aceste două, *Cifor*, *Cira* sunt de origine slavă, dar tot prenume.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Nume de familie în secolul al XX-lea

Situația numelor de familie din Coșbuc (fost Hordou), la 1975, după aproximativ tot o sută de ani, este mult schimbată, deși numele de familie au sporit foarte puțin, de la 70 la 78, ceea ce înseamnă că localitatea a avut un spor de populație lent, așa cum am văzut mai sus. Dar constatăm că există diferențe în privința originii numelor. Unele, atestate la 1870, au dispărut, locul lor fiind ocupat de altele. Dintre cele dispărute sunt: *Avram*, *Bănuțiu*, *Blidar*, *Cicală*, *Cilimon*, *Cilip*, *Coșbuc*, *Greluș*, *Giurgean*, *Horț*, *Iț oc*, *Mocodean*, *Moloca*, *Moroșan*, *Nistor*, *Niza*, *Oală*, *Săsărman*, *Secară*, *Todor*, *Todoran*, *Trete*, *Turda*, *Zinca*, *Zozon*, dar au reapărut, în schimb, unele atestate la 1750: *Bulz*, *Cozmi*, *Nechiti*.

Între cele noi se numără: *Ani*, *Ciuciuruga*, *Cojocaru*, *Cracău*, *Cucură*, *Duca*, *Ilovan*, *Itincuța*, *Lacatîș*, *Leach*, Mâthi, *Mureșan*, *Olar*, *Pavelea*, *Podolea*, Sârdea, *Sas*, *Sileaș*, *Stincuța*, Târnovean, Zăbală. Referitor la originea acestora, observăm că numai unul, *Ani*, formă de genitiv pentru (*a*) *Anei* (cf. Iordan 1983: 31, *s.v.*), provine de la un prenume, *Ana*, nume biblic, mai puțin utilizat în localitate, ceea ce înseamnă că se referă la cineva venit din altă parte. *Itincuța* și *Stincuța*, dacă nu sunt cumva greșeli de grafie, ar putea fi considerate hipocoristice (*Tinca*, *Tincuța* < *Catinca*, *Catincuța*). Alte câteva sunt derivate: *Pavelea* (< *Pavel* + *-ea*), *Podolea* (< *pod* „sau (și) *Podea* + *-ole*(*a*)" (Iordan 1983: *s.v.*), *Sileaș* (< *Sili*, hipocoristic al lui *Vasile* (Iordan 1983: *s.v. Sili*) + *-aș*.

Din punctul de vedere al frecvenței, din 66 de nume, 26 au peste 10 ocurențe: *Cira* (77), *Someșan* (69), *Ciherean* / *Ciheran* / *Cihăran* (54), *Câmpan* / *Câmpean* (37), *Zăgrean* / *Zagrean* (36), *Niculai* / *Nicolae* (34), *Cosmi* / *Cozmi* (30), *Pavelea* (29), *Gălan* (26), *Petri* (25), *Gavriloaie* / *Gavriloae* / *Gavriloe* (19), *Andreș*, *Bulz* (16), *Cucură*, *Tiron* (15), *Ani*, *Pop* (14), *Runcan* (13), *Ceuca*, *Ilie*, *Ștefan* (12), *Bichigean*, *Coșbuc*, *Cracău* (11), *Cifor*, *Damian* (10)[85].

[85] Celelalte se pot grupa astfel: (1). De la porecle și supranume: *Ciuciuruga* (< *ciuciur* „botu unui ibric, unei căni; canal din lemn prin care se scurge apa curgând prin aer" Scriban, *s.v.*) + *-uc* (*-ug*, în unele cazuri: *buturugă*, văiugă, cf. Pascu 1916: 131); *Cojocaru* (< cojocar); *Cracău* (< *crac*„(fam., pop.) picioru de la șold până la

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Ca mod de atestare, unele nume provenite din prenume s-au încetățenit cu forma de genitiv: *Ani*, *Cozmi*, Mâthi (variantă pentru *Muthi* „cu grafie ”savantă”, cf. Iordan 1983: 321, *s.v. Muthu*: *Mutu*, *Muta*, de la *mut*, *mută*, adj. „care nu vorbește”), *Nechiti*, *Petri*.

Raportate la origine, ele se structurează într-un mod care arată dezvoltarea lor în diacronie. Cele mai multe provin din prenume și derivate: *Andreș*, *Ani*, *Cosma*, *Gavriloaie*, *Ilie*, *Nicolae*, *Pavelea*, *Petri*, *Ștefan*. Le urmează cele provenite din porecle: *Bulz*, *Ceuca*, *Coșbuc*, *Cracău*, *Cucură*, *Tiron*, cele care își au originea în toponime / oiconime: *Bichigean*, Câmpan, *Runcan*, *Someșan*, Zăgrean, cele de origine slavă (ucraineană): *Cifor*, *Cihărean*, *Cira*, *Damian*, *Galan*, și două de la ocupații: *Bugnar*, *Pop*.

Față de perioadele anterioare (1750 și 1870), constatăm că cinci dintre ele, *Cifor*, *Cira*, *Damian*, *Petri*, Zăgrean, se găsesc în toate, iar alte 12 se regăsesc în două: *Andreș* (1750, 1975), *Bugnar* (1750, 1975), *Câmpean* (1870, 1975), *Ciherean* (1870, 1975), *Cozmi* (1750, 1975), *Gavriloae* (1870, 1975), *Ilie* (1870, 1975), *Nicolae* (1870, 1975), *Pop* (1870, 1975), *Runcan* (1750, 1975), *Someșan* (1870, 1975), *Tiron* (1870, 1975). Singur *Iacob* nu a ajuns până în acest secol, el fiind atestat doar la 1750 și 1870.

În privința localității *Salva*, pentru care avem date complete abia

---

talpă; partea pantalonilor și izmenelor care acoperă cracu; braț de râu; picior da scară” (Scriban, *s.v.*) + -ău); *Cucură* (< *cucură*[1] (înv.) „tolbă de săgeți, sau *cucură*[2] cormană” (Scriban, *s.v.*); *Duca* (probabil din *ducă* „sec. 18–19 duce”, Scriban, *s.v.*); *Sârdea* (< *sardea* „numele mai multor specii de pești de mare din grupul scrumbiilor, care se consumă proaspeți sau conservați”, cf. DEX: *s.v.*) sau din *sard, -ă* (lat. *Sardus*, *Sardus* „locuitor din Sardinia”, cf Scriban, *s.v.*) + *-ea*, cf. nota 34); Zăbală (< *zăbală* „parte a căpăstrului constând dintr-o bară subțire de metal cu două brațe, prevăzute cu câte un inel mare, care se introduce în gura calului înapoia ultimilor incisivi pentru a-l struni și a-l conduce”, cf. DEX: *s.v.*). (2). De la oiconime / toponime: *Ilovan* (< Ilva, „(dintr-un *Ilova* originar, cu *v* trecut la *u*, fenomen pare-se încă viu în limba noastră. Forma cu *u* este destul de veche, atestată la 1723, cf. Iordan 1963: 340) + *-an*); *Mureșan* (variantă mai nouă pentru Moroșan „din Maramureș”); *Târnovean* (< n. top. *Târnova* (Ardeal, Banat), cu suf. *-eanu*, Iordan 1983: 454); (3). De la etnie: *Leach* (< leah „polonez”, Iordan 1983: 275); *Sas* (< *sas*, apelativ pentru populația de origine germană din Transilvania); (4). De la ocupație: *Lacatîș*; *Olar*.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

din secolul XX, facem precizarea că, dintr-un număr total de 131 de nume, doar 47 au peste 10 ocurențe: *Ceuca* 155, *Pop* 117, *Lari* 65, *Dedea* 63, *Iacob* 48, *Hrijman* (Hrișman) 45, *Urs* 44, *Furcea*, *Pavelea* 43, *Zăgrean* 42, *Dumitru* 37, *Ani* 35, *Constantin* 33, *Cleja* 29, *Andreș*, *Sârb* (*Sîrbu*) 28, *Sas*, Ștefănuț 27, *Coruț* (*Coruțiu*, *Coruți*), *Morari*, *Rus* 26, *Ignat* 25, *Catarig* 24, *Onul*, *Sărmaș* 23, *Catone*, *Mihăese* (*Mihaese*), *Pinti*, *Vasile* 20, *Bodescu*, *Ienci* (*Ienciu*) 19, *Cilica*, *Fetinca* 18, *Filip* 17, *Cotuț* (*Cotuți*), *Pașcu*, *Pupăză*, *Tănasă* 16, *Mititean*, *Nașcu*, *Petri* 15, *Butaci*, *Puica*, *Zăbală* 14, *Oniga*, *Onița* 13, *Simionese* 12.

Dintre acestea, numai trei sunt prezente și în comuna Coșbuc: *Andreș* (C, S), *Ani* (C, S), *Ceuca* (C, S), celelalte sunt înregistrate doar în Salva: *Bodescu* (S), *Butaci* (S), *Constantin* (S), *Cleja* (S), *Catarig* (S), *Catone* (S), *Cilica* (S), *Coruț(iu)* (S), *Cotuț(i)* (S), *Dedea* (S), *Dumitru* (S), *Furcea* (S), *Fetinca* (S), *Hrișman* / *Hrijman* (S), *Iacob* (S), *Ignat* (S), *Ienciu* (S), *Mihăese* (S), *Mititean* (S), *Nașcu* (S), *Onul* (S), *Oniga* (S), *Onița* (S), *Pinti* (S), *Pașcu* (S), *Puica* (S), *Sas* (S), *Sărmaș* (S), *Sîrb(u)* (S), *Simionese* (S), *Tănasă* (S), *Urs* (S), *Vasile* (S), *Zăbală* (S).

Această situație ne face să credem că Salva, așezată la confluența Sălăuței cu Someșul Mare și la o distanță de numai 4 km de Năsăud, s-a situat mereu în aria configurată de localitățile rânduite de-a lungul râului Someș. Ca urmare, pentru persoanele plecate în pribegie, Salva nu prezenta siguranța de care acestea aveau nevoie. Ele căutau zone mai ferite de prezența autorităților și pe acestea le găseau în teritoriile Hordoului, dar mai ales în cele ale Telciului.

Puținele nume prezente și în Coșbuc (v. mai sus) și în Telciu confirmă, credem, roirea unor categorii de persoane dinspre Salva înspre nord: *Morar* (S / T), *Filip* (S / T), *Pupăză* (S, T), *Rus* (S / T / R), Ștefănuț (S / T).

Alte nume, mult mai numeroase, vin în sprijinul intuirii emigrației și imigrației din / în aceste zone. Dispariția unor nume de familie și reapariția lor într-o altă perioadă de timp probează faptul că unele familii sau descendenți ai acestora s-au întors la vatra strămoșească. La fel, prezența unor nume în unul sau două areale, într-o perioadă veche, și apoi existența lor, mult mai numeroasă, într-o altă arie sunt indicii ale strămutărilor în cadrul zonei.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Conform *Registrului agricol* din anii 1971–1975, aflat la Primăria comunei, localitatea Telciu are, dintr-un total de 2374 de ocurențe, numai 237 de nume, dintre care 85 cu peste 10 atestări: *Scuturici* 152, *Pop* 141, *Moldovan* 100, *Tompa* 90, *Ganea* 81, *Homei* 69, *Pupeză / Pupăză* 62, *Simion* 60, *Todoran* 55, *Lacatîș* 55, *Ștefănuț* 49, *Mureșan* 45, *Bondane* 44, *Todica* 41, *Peter* 39, *Covaci*, *Telcian* 38, *Țanc* 35, *Mititel*, *Toderici* 34, *Suciu* 32, *Moiseian* 31, *Martar*, *Murgu* 30, *Doce*, *Mutu*, Pădure 29, *Matei* 28, *Filip*, *Ordace* 27, *Ferchi*, *Ilieș* 26, *Cira*, *Șușca*, *Zapciu* 24, *Drăgoi* 23, *Gîlici*, *Mesaroș* 22, *Botârlă*, *Danci*, *Horț*, *Ionașc* 20, *Bumbu*, *Chiș*, *Muntean*19, *Bureac*, *Giurgean* 18, *Capra*, *Cordoș*, *Hordoan* 17, *Bart*, *Cornea*, *Hanțig*, *Rebrișorean*, *Rus* 16, *Arman*, Bălătici, *Ceșa*, *Cosmuța*, *Florea* 15, *Cîmpian*, *Silveșan* 13, *Anton*, *Bichiș*, *Cosmulei*, *Gagea*, *Hondrar*, *Leah*, Măgurean, *Năsăudean*, *Tătar* 12, *Bulbuc*, *Cacior*, *Gaftone*, *Vlașin* 11, *Bălan*, *Bucioacă*, *Luțai*, *Morar*, *Nechiti*, *Petri*, *Podobea*, *Roș*, *Șfagău*, *Ungur* 10.

Cele mai multe dintre acestea se regăsesc și în secolele anterioare (între paranteze menționăm anul atestării): *Anton* (1870), *Arman* (1870), *Bart* (1870), Bălan (1870), Bălătici (1870), *Bondane* (1755, 1870), *Bucioacă* (1870), *Bumbu* (1755, 1870), *Bureac* (1870), *Capra* (1870), *Cira* (1755, 1870), Cîmpian (1870), *Cordoș* (1755, 1870), *Cosmulei* (1870), *Cosmuța* (1755, 1870), *Covaci* (1870), *Danci* (1870), *Doce* (1755, 1870), *Ferchi* (1870), *Filip* (1755, 1870), *Florea* (1755, 1870), *Gagea* (1870), *Ganea* (1755, 1870), *Gîlici* (1870), *Hanțig* (1870), *Homei* (1755, 1870), *Hondrar* (1755, 1870), *Hordoan* (1755, 1870), *Horț* (1870), *Ilieș* (1870), *Ionașc* (1870), *Lacatîș* (1755, 1870), *Martar* (1870), *Matei* (1755, 1870), *Mititel* (1755, 1870), *Moldovan* (1755, 1870), *Morar (1870), Muntean* (1870), *Murgu* (1870), *Mutu* (1870), Năsăudean (1755, 1870), *Nechiti* (1755), *Ordace* (1755, 1870), *Pop* (1755, 1870), Pupeză / *Pupăză* (1755, 1870), *Rebrișorean* (1870), *Rus* (1755, 1870), *Roș (1870)*, *Scuturici* (1870), *Silveșan* (1870), *Simion* (1755, 1870), *Suciu* (1755, 1870), Șfagău (1870), *Șușca* (1870), Tătar (1755, 1870), *Telcian* 1870), *Toderici* (1755, 1870), *Todoran* (1755, 1870), *Tompa* (1755, 1870).

Un număr de 26 de nume sunt atestate pentru prima dată în această localitate: *Bichiș*, *Botârlă*, *Bulbuc*, *Cacior*, *Ceșa*, *Chiș*, *Cornea*,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Drăgoi, *Gaftone, Giurgean, Leah, Luțai, Măgurean, Mesaroș, Moiseian, Mureșan, Pădure, Peter, Petri, Podobea, Ștefănuț, Todica, Țanc*, *Ungur*, *Vlașin*, *Zapciu*, ceea ce înseamnă că ele au apărut prin mutații de persoane sau familii. Unele sunt atestate în Hordou: *Giurgean*, *Leah*, *Petri*. Altele ne trimit la localitățile *Măgura* (Ilvei) (sau la apelativul *măgură* „munte mai mic; movilă", cf. Iordan 1983: 297), ori la *Moisei* (Maramureș): *Măgurean*, *Moiseian*. *Mureșan* ar putea fi varianta pentru *Moroșan* (= maramureșan), dar și o extindere a antroponimului *Mureșan* (< *Mureș* + *-an*).

O privire și asupra celorlalte nume noi va arăta, mai exact, punctul lor de pornire:

Bichiș, variantă pentru *Bechiș* sau *Becheș* (< bg. *Beko* + *-eș*; Iordan 1983: 58); *Botârlă* (cf. *Botîrlan*, *Botîrlău* (< *botîrlan*, variantă absentă din dicționare pentru *bodîrlău*; *t* pentru *d* nu face dificultăți; *botîrlău* = *bodîrlău* „cufundar, lișiță (pasăre de apă))"; Iordan 1983: 76); *Bulbuc* (< *bulbuc* „bășică de apă pe suprafața unei ape, mai ales pe vreme de ploaie"; cf. și expresia *ochi bulbucați*: Iordan 1983: 86); *Cacior* (< *cacior* „alb, pestriț" (despre unele animale domestic); poate fi și ung. *kacsor* „cosor"; (pop.) „capră"; Iordan 1983: 94); *Ceșa* (*Cesa* < ung. *csésze* „ceașcă; cupă; taler" (Iordan 1983: 111); *Chiș* (< ung. *kis* „mic"; Iordan 1983: 119)[86]; *Cornea* (< *cornea* „numele dracului"; poate fi, totuși, un derivat de la *corn* + *-ea* (poreclă); cf. n. top. *Cornu* și n. top. *Corneanu*; Iordan 1983: 148); *Drăgoi* (sl. *Dragoi* sau derivat românesc de la *Dragu*, cf. n. top. *Drăgoieni*; Iordan 1983: 181); *Gaftone* (< *Agathon*, cu gr. *th* > *ft* (fonetism slav) cu apocopa lui *a-* (în fonetică sintactică); Iordan 1983: 212); *Giurgean* (cf. n. top. *Giurgea*, *Giurgia*; Iordan 1983: 225); *Leah* (< *leah* „polonez"; Iordan 1983: 275); *Luțai* (< n. top. *Lutsa* (Ardeal), cu sufix toponimic unguresc *-i*; Iordan 1983: 285); *Mesaroș* (< ung. *mészáros* „măcelar"; Iordan 1983: 803); *Moiseian* (< *Moisei* + *-an*); *Pădure* (< *pădure*); Ștefănuț (< Ștefan + -uț); *Todica* (< *Todu* sau (și) *Todea*, cu suf. *-ică*; Iordan 1983: 455); Ț*anc* (< *țanc* „numele a două obiecte folosite ca semn(al)". Ar putea fi și același cu Ț*ancu*;

[86] Pentru numele de origine maghiară – origine, frecvență, răspândire –, vezi Farkas 2015: 122–136; Fodor 2015: 163–173.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Iordan 1983: 467); *Ungur* (< n. etnic *ungur*); *Vlașin* (< ucr. *Vlašyn*; Iordan 1983: 488, *s.v.*); *Zapciu* (< *zapciu*, cu diferite sensuri, dintre care, ultimul, curent până nu demult, este „agent de poliție"; Iordan 1983: 495, *s.v.*).

Faptul că multe nume pornesc de la apelative arată că acestea au fost la origine porecle și supranume. Altele sunt atestate în zonele învecinate, Maramureș și Valea Bârgăului.

Cam aceeași este și situația pentru satele desprinse din Telciu și devenite, pe la mijlocul secolului XX, de sine stătătoare, *Telcișor* și *Fiad*.

Telcișorul are în total 106 nume, dintre care 30 cu peste 10 atestări: *Moldovan* 44, *Danci* 42, *Ganea*, *Scuturici* 40, *Mureșan* 39, *Pupeză / Pupăză* 38, *Toderici* 37, *Homei* 36, *Leuca* 35, *Horț* 30, *Ordace*, *Timoce* 25, *Bumbu* 23, *Mititel* 20, *Vlad* 19, *Bondane*, Șopârlă, *Telcian* 18, *Tompa* 17, *Roș* 16, *Micu*, *Pop* 15, *Mutu* 13, *Burnari*, *Cîmpean*, *Mocodean* 12, Ștefănuț, *Tătar* 11, *Covaci*, *Gaftone* 10. *Fiadul* este mai mic și are 81 de nume, dintre care 21 cu peste 10 atestări: *Moldovan* 66, *Scuturici* 40, *Ganea* 34, *Hordouan* 32, *Homei*, *Telcian* 31, *Bondane* 28, *Ferchi* 27, *Dologa* 21, *Pop* 20, *Covaci* 18, *Bumbu*, *Toderici* 17, *Cosma* 15, *Apostol*, *Gril* 14, *Bart* 13, *Filip* 12, *Martar* 11, *Tompa*, *Vlașin* 10.

Dintre aceste nume, unele sunt comune acestor trei localități: *Bondane*, *Bumbu*, *Covaci*, *Ganea*, *Moldovan*, *Scuturici*, *Toderici*, *Tompa*; altele se găsesc în două dintre ele: *Bart* (T, F), *Danci* (T, Tș), *Ferchi* (T, F), *Gaftone* (T, Tș), *Hordovan* (T, F), *Horț(i)* (T, Tș), *Martar* (T, F), *Mititel* (T, Tș), *Mureșan* (T, Tș), *Mutu* (T, Tș), *Ordace* (T, Tș), *Roș* (T, Tș), *Tătar* (T, Tș), *Todoran* (T, Tș), *Zapciu* (T, Tș). Celelalte se află într-o singură localitate,

Telciu: *Anton, Arman, Bălan, Bălătici, Bichiș, Botârlă, Bucioacă, Bulbuc, Bureac, Chiș, Capra, Cordoș, Cornea, Cosmuța, Cosmulei, Cacior, Ceșa, Doce, Drăgoi, Gîlici, Giurgean, Gagea, Hanțig, Hondrar(i), Ionașc, Jugan, Lacatîș, Leah, Luțai, Matei, Măgurean, Mesaroș, Moiseian, Muntean, Murgu, Năsăudean, Nechiti, Pădure, Podobea, Rebrișorean, Simion, Suciu, Silveșan, Șfagău, Todica, Țanc, Ungur*;

Telcișor: *Burnari, Leuca, Micu, Mocodean, Șopârlă, Vlad*;

Fiad: *Dologa*, *Gril*.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Faptul că dintr-un număr atât de mare de nume doar șase sunt atestate numai în Telcișor și două în Fiad este, pe de o parte, dovada existenței unei singure localități-matcă, iar pe de altă parte, mărturia deplasării de populație înspre zonele considerate mai în siguranță. *Moldovan*, de pildă, cu multe atestări în arealul de care ne ocupăm, prin elementele componente (vezi frecvența cu care este înregistrat), trimite la Moldova. Într-adevăr, documente istorice atestă faptul că, „în secolele XIV-XVII, tătari și turco-tătari prădau continuu Moldova de nord (Bucovina)", motiv pentru care „multe familii și-au găsit, în această perioadă, refugiu în zona Someșului Mare, bazinul Rodnei (Catalano f.a.: 132).

Cât privește partea de nord a Văii Sălăuței, Romuli și Dealul Ștefăniței, acestea sunt localitățile învecinate cu Maramureșul, și, ca urmare, cu cele mai importante influențe maramureșene. Pentru ambele există, la primăria comunei, un singur registru de persoane, din 1981–1985, în care sunt înregistrate 170 de nume, din care 44 cu peste 10 ocurențe: *Bulz* 364, *Curtuiuș* 193, *Rus* 158, *Timoce* 144, *Cilian* 101, *Moț(i)* 95, *Telcean* 90, *Monița* 86, *Moldovan* 84, *Bîrta* 61, *Ganea* 54, Ștefoi 53, *Cira* 51, *Târnovan* 44, *Ivan* 43, *Bob* 40, *Heidel* 33, *Apostol* 32, *Câmpan* 27, *Herța, Mircea, Romanese, Timiș* 26, *Gratinuc, Neamț* 24, *Danci (Dancs)* 22, *Cosma, Gabrian* 20, *Turlaș* 19, *Peter*, *Șușca* 18, *Vlonga* 17, *Marozsan*, Țînca 15, *Muscan, Salvar* 14, *Botiș*, *Cihărean, Pop* 12, *Bontea*, *Cîrstea*, *Colcer*, *Ostace*, *Petrican* 10.

Redăm situația celor mai frecvente 10 nume din localitățile amintite și sub formă de tabele, pentru o mai bună înțelegere a răspândirii lor pe teren.

Nr. crt.	Coșbuc		Salva	
1.	*Cira*	77	*Ceuca*	155
2.	*Someșan*	69	*Pop*	117
3.	*Ciherean* (*Ciheran*, *Cihăran*)	54	*Lari*	65
4.	*Câmpan* (*Câmpean*)	37	*Dedea*	63
5.	*Niculai* (*Nicolae*)	34	*Iacob*	48
6.	*Cosmi* (*Cozmi*)	30	*Hrijman* (*Hrișman*)	45
7.	*Pavelea*	29	*Urs*	44

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Nr. crt.	Coșbuc		Salva	
8.	*Gălan*	26	*Furcea*, *Pavelea*	43
9.	*Petri*	25	*Dumitru*	37
10.	*Gavriloaie* (*Gavriloae*)	19	*Ani*	35

Nr. crt.	Telciu		Telcișor	
1.	*Scuturici*	152	*Moldovan*	44
2.	*Pop*	141	*Danci*	42
3.	*Moldovan*	100	*Ganea*, *Scuturici*	40
4.	*Tompa*	90	*Mureșan*	39
5.	*Ganea*	81	*Pupeză* (*Pupăză*)	38
6.	*Homei*	69	*Toderici*	37
7.	*Pupeză* (*Pupăză*)	62	*Homei*	36
8.	*Simion*	60	*Leuca*	35
9.	*Todoran*	55	*Horț* (*Horți*)	30
10.	*Lacatîș*	53	*Ordace*, *Timoce*	25

Nr. crt.	Romuli / Dealul Ștefăniței		Fiad	
1.	*Bulz*	364	*Moldovan*	66
2.	*Curtuiuș* (*Curtuius*)	193	*Scuturici*	40
3.	*Rus*	158	*Ganea*	34
4.	*Timoce*	144	*Hordouan*	32
5.	*Chilian*	101	*Homei*, *Telcian*	31
6.	*Monița*	86	*Bondane*	28
7.	*Moldovan*	84	*Ferchi*	27
8.	*Telcean*	75	*Dologa*	21
9.	*Bîrta*	61	*Pop*	20
10.	*Ganea*	54	*Covaci*	18

Privite comparativ, constatăm că localitățile Coșbuc și Salva nu au în primele zece locuri niciun nume comun, deși sunt apropiate geografic. Aceasta înseamnă, cum am afirmat în alt loc, că Salva a ținut întotdeauna, din toate punctele de vedere de Năsăud, având un alt specific față de satele de pe Valea Sălăuței, iar în acest areal, Hordoul, devenit din 1925 Coșbuc, avea particularități distincte față de celelalte două zone, Telciul, în centru, și Romuli, în partea nordică.

Aria cea mai întinsă o ocupă Telciul, răsfirat pe o suprafață mare,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

din care s-au desprins cu timpul satele Bichigiu, Telcișor și Fiad. Între acestea există și cele mai multe asemănări, reflectate și în numele existente. Trei dintre ele, *Ganea*, *Moldovan* și *Scuturici* se află în cele trei localități cu mare frecvență, iar *Homei*, *Pop* și *Pupeză* se găsesc în două dintre ele.

În privința localității Romuli, pe care o considerăm ca a treia arie a Văii Sălăuței, are două nume, *Bulz* și *Ciherean*, cu obârșie în zona Hordou (Coșbuc), iar șapte, *Homei*, *Petri*, *Ganea*, *Moldovan*, Șușca, *Telcean*, *Timoce*, se găsesc numai în Telciu. Există și patru nume, *Cira*, *Cîmpean*, *Cosma*, *Pop*, care se regăsesc în toate cele trei arii, ceea ce demonstrează, după părerea noastră, roirea dinspre sud spre centru și apoi spre nord.

Numele de familie în secolul XXI

Secolul XXI nu aduce prea multe modificări în structura numelor de familie. În afară de o oarecare varietate, prin numărul sporit de gospodării se păstrează, cu unele sincope, aceleași nume pe care le-am întâlnit de-a lungul timpului.

Registrele existente la Primăria comunei Coșbuc, pe anul 2015, includ între numele cu peste 10 atestări, pe cele tradiționale, în total 52: *Andreieș* (cu variantele *Andreies*, *Andreis*, *Andrieș*) 44, *Ani* 17, *Băieș* 26, *Bichigean* 20, *Bîrta* (*Bîrte*) 11, *Blidar* (*Blidari*) 12, *Bugnar* (*Bugnari*, *Bugnariu*) 34, *Bulz* 10, *Câmpan* (*Cîmpan*) 45, *Câmpean* (*Câmpian*, *Câmpeanu*, *Cîmpean*) 31, *Ceuca* 11, *Cifor* 86, *Cihărean* (*Cihăran*, *Cihărian*, *Ciherean*, *Ciheran*) 79, *Cira* 133, *Coșbuc* 14, *Cosmi* (*Cosma* 1) 26, *Cucura* 25, *Curtuiuș* 15, *Damian* (*Demian*) 55, *Dumitru* 15, *Filip* 12, *Furcea* 13, *Gălan* 46, *Gavriloaie* (*Gavriloae*, *Gavriloe*) 28, *Greasim* 17, *Iacob* 13, *Ilie* 51, *Martău*12, *Miron* 45, *Moldovan* 24, *Morar* (*Moraru*) 11, *Muthi* 10, *Nastace* 28, *Nechiti* (*Nechita* 4) 26, *Nicolae* (*Nicolai*, *Nicolaie*, *Niculae*, *Niculai*) 68, *Nimigean* 23, *Nistor* 14, *Pavelea*, *Petri* 68, *Runcan* 25, *Rus* (*Rusz*) 22, *Sandu* 16, *Sângeorzan* 12, *Silași* (*Silaș*) 11, *Someșan* 94, Ștefan 32, *Tiron* 27, *Todor* 37, *Turda* 21, *Vasile* (*Vasil*), *Zăbală* (*Zabală*) 15, *Zăgrean* 50[87].

[87] În ordinea frecvenței: *Cira* 133, *Someșan* 94, *Cifor* 86, *Pavelea*, *Petri* 68, *Ciherean*

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Față de situația anterioară, trei nume, *Coșbuc*, *Todor*, *Turda*, care nu erau înregistrate în secolul XX, au reapărut și dețin o frecvență de peste 10 atestări. Multe din cele prezente cu peste 10 ocurențe în secolul trecut își mențin același statut, fără să coincidă ca număr de atestări: *Andreș 16*, *Ani* 14, *Bichigean* 11, *Bulz* 16, *Câmpan / Câmpean* 37, *Ceuca* 12, *Cifor* 10, *Ciherean* (*Ciheran, Cihăran*) 54, *Cira* 77, *Cosmi (Cozmi)* 30, *Coșbuc* 11, *Cracău* 11, *Cucură* 15, *Damian* 10, *Gavriloaie (Gavriloae, Gavriloe*) 19, *Gălan* 26, *Ilie* 12, *Niculai / Nicolae* 34, *Pavelea* 29, *Petri* 25, *Pop* 14, *Runcan* 13, *Someșan* 69, *Ștefan* 12, *Tiron* 15, *Zăgrean* (*Zagrean*) 36.

Desigur, importanță au toate numele, dar, din motive de economie a lucrării, nu le mai discutăm aici. Cei interesați de ele vor găsi date în *Tabelele* din *Anexă*.

În ce privește localitatea Salva, dintr-un număr de 247 de nume, 64 au peste 10 ocurențe: *Ceuca* 198, *Pop* 151, *Dedea* 76, *Lari* 73, *Urs* 69, *Iacob* 65, *Ani*, *Morariu* 62, *Pavelea* 61, *Sas* 59, *Butaciu* 56, *Furcea* 40, *Onul* 36, *Filip* 35, *Mihăese* 31, *Cleja*, *Ienciu*, Ștefănuț 30, *Fetinca*, *Ignat* 29, *Pascu* 28, *Puica*, *Rus* 27, *Pupăză* 26, *Nașcu* 25, *Morar*, *Sârb*, *Solovăstru*, *Țuțurugă* 24, *Petri* 21, *Pinca* 20, *Catone*, *Hirsman*, *Onița*, *Vasile* 19, *Finegari*, *Moldovan* 18, *Catarig*, *Martău* 17, *Marica*, *Zăgrean* 16, *Bodescu*, *Coruț*, *Pupeză*, *Simionese*, *Ștefănuțiu*, *Tănasă* 15, *Cotuți*, *Prădan* 14, *Andreș*, *Coruțiu*, *Hirschman*, *Horgoș*, *Sîrb* 13, *Hrisman* 12, *Mare*, *Mititean*, *Nimigean*, *Tănase* 11, *Cotuț*, *Cozmi*, *Gavrilă*, *Morari*, *Săplăcan* 10.

Dintre acestea, multe nu se găsesc în celelalte sate: *Bodescu*, *Butaciu*, *Catarig*, *Catone*, *Ceuca*, *Cleja*, *Coruț(iu)*, *Cotuț(i)*, *Dedea*, *Fetinca*, *Finegari*, *Furcea*, *Horgoș*, *Lari*, *Mare*, *Marica*, *Mihăese*, *Nașcu*, *Onița*, *Onul*, *Pascu*, *Pinca*, *Prădan*, *Puica*, Săplăcan, *Simionese*, *Solovăstru*, *Țuțurugă*.

54, *Ilie* 51, *Zăgrean* 50, *Gălan* 46, *Miron* 45, *Bugnari* (*Bugnar*) 38, *Câmpan*, *Nicolae*, *Tudor* 37, Ștefan 32, *Damian* 31, *Nastace* 28, *Tiron* 27, *Băieș* 26, *Cosmi*, *Cucura*, *Runcan* 25, *Demian* 24, *Gavriloaie*, *Moldovan*, *Nimigean* 23, *Cihăran* (*Cihărean*) 22, *Nechiti* 22, *Andreieș*, *Turda* 21, *Bichigean* 20, *Ani*, *Greasim*, *Niculai* 17, *Andres*, *Câmpean*, *Sandu* 16, *Curtuiuș*, *Dumitru* 15, *Coșbuc*, *Nistor*, *Zăbală* 14, *Furcea*, *Iacob* 13, *Filip*, *Martău*, *Sângeorzan* 12, *Ceuca*, *Vasile* 11, *Blidar*, *Monița*, *Muthi* 10.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Telciu are, dintr-un număr de 424 nume, 85 cu peste 10 atestări: *Apstol* 23, *Bălan* 11, *Bart* 35, *Bichigean* (Bichigian) 20, *Bondane* 24, *Bota* 13, *Bucioacă* 37, *Bumbu* (*Bunbu*) 55, *Caton* 10, *Ceșa* 23, *Chiș* 12, *Cîmpean* (*Cîmpan*, Câmpan, Câmpean, *Cămpean*) 28, *Cira* 22, *Cojocaru* 10, *Cordoș* 21, *Cornea* 14, *Cosmuță* 61, *Covaci* (*Covaciu*) 41, *Danciu* (*Danci*) 38, *Dănilă* 15, *Doce* (*Doci*) 40, *Domnița* 13, *Drăgoi* 10, *Fătu* 12, *Ferchi* 58, *Filip* 44, *Flore* (*Florea*) 14, *Gaftone* 23, *Gagea* 15, *Ganea* 117, *Gîlici* (*Gîliciu*) 18, *Giurgian* (*Giurgean*) 16, *Gril* 14, *Homei* 150, *Hordoan* 67, *Horți* (Horț) 28, *Ilieș*, *Ilovan* 14, *Lacatîș* (*Lăcătuș*) 52, *Leah* 14, *Lipceac* (*Lipceag*) (< *Lipiciuc/Lipciuc* < ucr. *lipets* „miere de tei + suf. ucr. *-juk*) 14, *Lușcan* 18, *Macra* 10, *Magdău* 13, *Mărtar* (*Mărtari*) 55, *Matei* 21, *Mesaroș* 29, *Mestic* 12, *Micu* 19, *Mihali* 20, *Miron* 19, *Mititel* 65, *Moișeian* (*Moișean*) 23, *Moldovan* 133, *Mureșan* 69, *Murgu* 29, *Mutu* 71, *Nistor* 17, *Olari* (*Olar*) 13, *Ordace* 27, *Pădure* 18, *Peter* 41, *Pop* 158, *Pupeză* (*Pupăză*) 124, *Racolța* 16, *Rebrișorean* 16, *Roș* (*Roșu*) 18, *Rus* (*Rusz*) 41, *Scuturici* 193, *Silveșan* 34, *Simion* 65, *Ștefănuț* (*Ștefănuți*) 50, *Suciu* 67, *Țanc* 53, *Tătar* 28, *Telcean* (*Telcian*) 54, *Toderici* 67, *Todică* 34, *Todoran* 50, *Tompa* 107, *Trifoi* 15, *Văsieș* (< *Vasi* + *-eș*) 26, *Vîrvăruți* (*Vîrvăruț*, *Vărvăruț*, Vărvăruți) 13, *Vlașin* (< ucr. *Vlašyn*) 29, *Zapciu* (< *zapciu*, cu diverse sensuri, între care „agent de poliție"; Iordan 1983: 495) 11.

Față de situația din tabelele din Anexă, există câteva diferențe numerice, legate de modul de înregistrare în actele primăriei. Dacă în tabele am lăsat, de cele mai multe ori, situația existentă, necesară, probabil, în activitatea organelor de control, și care, în cele din urmă, cu siguranță, se va încetăți, în discuția pe care am făcut-o aici, am trecut varianta sau variantele între paranteze, sub cea care are cele mai multe atestări: *Bichigean* 19 (*Bichigian* 1, *Bighigean* 1), *Bichiș* 26 (*Bighiș* 1), *Bumbu* 54 (*Bunbu* 1), *Cîmpean* 22 (*Cîmpan* 1, *Câmpean* 2, *Câmpan* 3) *etc.*

Explicația decurge din faptul că toate variantele trimit la același etimon, iar pe noi acest fapt ne interesează acum. Natura diferențelor, foarte mică, nu ține nicidecum de vreo pronunție regională (noi ne aflăm în aceeași zonă), ci de statutul funcționarului primăriei, care a înregistrat numele, adică de pregătirea profesională și acuratețea

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

acustică a celor doi interlocutori, funcționar și persoana care vine pentru înregistrare, pe de o parte, și normele ortografice, pe de altă parte. „Conform Hotărârii Academiei Române din anul 1993, sunetul [î] este redat în două moduri, după criteriul poziției în cuvânt și după criteriul morfologic". „Numele de familie se pot scrie în interior cu â sau î, în funcție de tradiția familiei, de dorința purtătorilor și de actele de stare civilă" (DOOM 2005: XLIV-ZLV). Și scrierea cu *ea* și *ia*, deși este normată (cf. DOOM 2005: XLVII, 2.1.4.), produce multe neajunsuri, ca și confuziile dintre consoanele cu timbru apropiat.

Și Telcișorul se înscrie în aceeași parametri onomastici. Are doar 153 de nume, dintre care 43 cu peste 10 atestări: *Bondane* 16, *Bucioacă* (*Bugioacă*) 10, *Bumbu* 15, *Câmpan* (*Câmpean*, *Cîmpan*, *Câmpean*) 16, *Cosmuța* 12, *Covaci* 15, *Danci* (*Danciu*) 37, *Doce* 12, *Dologa* 10, *Filip* 19, *Ganea* 16, *Hojda* 16, *Homei* 38, *Horț* (*Horți*, *Horțiu*) 16, *Hubăr* (*Huber*) 12, *Leuca* 12, *Mărtari* 16, *Matei* 12, *Micu* 10, *Mititel* 30, *Mocodean* 12, *Moldovan* 47, *Morar* (*Morari*) 14, *Mureșan* 19, *Muscă* 10, *Ordace* 16, *Pop* 35, *Pupeză* (*Pupăză*) 110, *Scuturici* 56, *Sima*, *Simion* 17, *Șopârlă* 18, *Ștefănuț*, *Suciu* 19, *Tătar* 11, *Telcean* (*Telcian*) 18, *Toderici* 43, *Tompa* 28, *Todoran* 10, *Vasieș* 14, *Vlad* 10, *Zăduh* 13, *Zapciu* 14. *Fiadul*, o localiate mai mică, componentă a comunei Telciu, din care s-a desprins abia în secolul XX, înregistrează doar 69 de familii, dintre care, cu o ocurență de peste 10, sunt numai cinci nume: *Dologa* 12, *Moldovan* 16, *Radu* 12, *Scuturici* 13 și *Telcean* 10. În totalitatea lor, ele se suprapun peste numele existente în Telciu.

Raportate la situația din Telciu, Telcișorul are 38 de nume noi, iar Fiadul 18, ceea ce indică o deplasare de persoane din alte zone, venite în ultimul timp: *Asoltanei*[88], *Băieș*, *Bărăian* (< n. top. *Bărăi* (Ardeal), cu suf. *-anu*; Iordan 1983:55), *Băta*, *Beclenar*, *Beldean* (cf. *Beldea* (< *beldie* „cotor, tulei; prăjină lungă și subțire"; cf. și n. top. *Beldia*) + *-eanu*; Iordan 1983: 59), *Boca*[89], *Brumar* (*brumar* „nume dat lunilor de toamnă, când cade bruma", cf. și n. top. *Brumarul*; Iordan 1983: 82),

[88] Nume specific Moldovei, unde are 740 de ocurențe, din totalul de 942 (DFNFR I: 99).

[89] Cu o frecvență de 8773 de ocurențe, majoritatea în Moldova 2856 și Transilvania 3299. În jud. BN 680 (DFNFR I: 272).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Buzan (< *buză* + *-an*), *Catarig*, *Cercel*, *Dedea* (< sl. *ded* „bunic, moș", cf. *Moșu*, *Moșneagu*; Iordan 1983: 168), *Doboș* (< magh. *dobos* „toboșar"; Iordan 1983: 175), *Dolana* (< ucr. *dolh-* (corespunde rus. *dolg-* „lung", ca temă, cu pierderea aspirației *h*, v. *Dolhan*); Iordan 1983: 177), *Fita*, *Furdui* (< *furdá* „rămășițe de calitate proastă de la lucrul lânei, pieilor, tutunului etc.; om de nimic, secătură" + suf. dim. *-ui*; Iordan 1983: 210), *Giurca* (< magh. *Gyurka*, hypocoristic al lui *György*, cf. și top. *Giurca*; Iordan 1983: 224), *Gruitoiu*, *Ihnatiuc* (nume ucrainean), *Ilea* (< magh. *Ila* „Elena"; Iordan 1983: 256), *Leonte*, *Mare*, *Mercea* (cf. bg. *Merčo* care „cere"; Iordan 1983: 302), *Mititean*, *Născuțiu* (< *Nașcu* + *-uț*; ar putea fi și *năsicuț* diminutiv (dublu!) al lui *naș*, cf. *năsicuță*; Iordan 1983: 327), *Năstăsescu* (< *Năstase* + *-escu*), *Onișor* (< *Onu* / *Onea* + *-ișor*; Iordan 1983: 343), *Sigartău* (< magh. *szigor* „slab" + *to* „iaz, lac". Pare a fi un toponim; Iordan 1983: 414), *Sima* (< ucr. *Sima*), Șopârlă, *Spermezan*, *Stăncuța* (< *Stanca* + *-uța*; cf. și *stăncuță* „un fel de cioară mică" și n. top. *Stăncuța*; Iordan 1983: 424), *Tofan* (bg. *Teofan*, *Tofan*; Iordan 1983: 456), *Tuluc* (< *tuluc* „junc"; Iordan 1983: 464), *Ursei* (< *urs* + *-ei*; Iordan 1983: 477), *Vitez* (< *viteaz*; Iordan 1983: 486), *Vultur*, *Zăduh* (variantă pentru *zăduf, zădufuri*, s. n. „căldură mare, înăbușitoare; arșiță, caniculă; supărare, necaz; (la pl.) greutăți, dificultăți". Din bg., sb. *zaduh*; DEX: *s.v.*) (Telcișor), reprezentând 24,83%; *Bart* (< germ. *Bart*(*h*); Iordan 1983: 49), *Bereș* (< sl. *Beriš*; Iordan 1983: 62), *Boicsuk* (nume ucrainean), *Bonea* (< bg. *Bone*; Iordan 1983: 72), *Chilian* (pentru *Cilian*, din n. top. *Celei* sai *Cilieni*; Iordan 1983: 122), *Cilica* (< bg. Čilika; Iordan 1983: 122), *Doicar* (cf. *Doica*; Iordan 1983: 178) + *-ar*), *Dologa* (pentru *Doloca*, atestat la Constantinescu, *Dolog*, *Dologo*, pe care le explică din magh. *dolog* „lucru, muncă"), *Găina*, *Hochima*, *Mihai*, *Petrișor*, *Reperuc* (< *reper* + *-uc*), *Scarlat* (< gr. *Skarlatos*, *Skarlatu*, cf. și bg. *Skarlat*, Iordan 1983: 408), *Stegaru*, *Tesoi* (< bg. *Tise* + *-oi*; Iordan 1983: 449), *Turda*, *Useri* (< *hus(s)ar* „soldat din cavaleria ungurească; cf. și ucr. *Husar*, prin căderea lui *h*, cf. *Uta* < *Huta*, *Uțan* < *Huțan*, *Uțanu* < *Huțanu)* (Fiad), însemnând 26,08%".

În partea nordică a arealului studiat, Romuli are un număr de 180 de nume, dintre care 21 au peste 10 atestări: *Bârta* (*Bîrta*), *Bob* 38, *Bulz*

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

206, *Chilian* 57, *Cira* 30, *Covaci* 10, *Curtuiuș* 110, *Gabrian* 12, *Ganea* 26, *Herța* 23, *Ivan* 19, *Moldovan* 62, *Monița* 41, *Moț* 102, *Mureșan* 15, *Peter* (*Petăr*) 18, *Pop* 10, *Rus* 113, *Salvar* 21, Ștefoi 24, *Târnovan* 11, *Telcean* (*Telcian*) 58, *Timiș* 21, *Timoce* 75, *Toderici* 10.

Dealul Ștefăniței, aparținător comunei Romuli, din care s-a desprins, are doar 71 de nume, dintre care 11 cu peste 10 ocurențe: *Bulz* (*Bulz-Mircea* 6) 53, *Chilian* 18, *Curtuius* (*Curtuiuș* 6) 31, *Heidel* (*Haidel* 12) 30, *Ivan* 20, *Mircea* 23, *Moț* (*Mot* 13, *Moti* 9, *Moți* 4) 33, *Neamt* (*Neamț* 5) 15, *Rus* 43, *Târnovan* (*Tarnovan* 5, *Tirnovan* 5) 13, *Timoce* 16.

Referitor la aceste ultime nume, în afară de *Bulz*, atestat încă din secolul al XVIII-lea în Hordou, toate celelalte trimit la localități mai îndepărtate sau la nume din zona Maramureșului, precum *Mircea* și *Moț*.

În continuare vom prezenta, sub formă de tabel, un inventar cu primele 10 nume, în ordinea descrescătoare a frecvenței, din localitățile studiate, conform datelor înregistrate în anul 2015.

Nr. crt.	**COȘBUC**		**SALVA**	
1.	*Cira*	133	*Ceuca*	198
2.	*Someșan*	94	*Pop*	151
3.	*Cifor*	86	*Dedea*	76
4.	*Pavelea*, *Petri*	68	*Lari*	73
5.	*Ciherean*	54	*Urs*	69
6.	*Ilie*	51	*Iacob*	65
7.	*Zăgrean*	50	*Ani*, *Morariu*	62
8.	*Gălan*	46	*Pavelea*	61
9.	*Miron*	45	*Sas*	59
10.	*Câmpan*, *Nicolae*, *Todor*	37	*Butaciu*	56

Nr. crt.	**TELCIU**		**TELCIȘOR**		**FIAD**		**BICHIGIU**	
1.	*Scuturici*	190	*Moldovan*	46	*Moldovan*	16	*Pop*	170
2.	*Moldovan*	165	*Danci*, *Ganea*	42	*Scuturici*	13	*Ciherean*	50

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Nr. crt.	TELCIU		TELCIȘOR		FIAD		BICHIGIU	
3.	*Pop*	162	*Pupeză*	41	*Dologa, Radu*	12	*Rus*	44
4.	*Homei*	150	*Scuturici*	40	*Telcean*	10	*Urs*	41
5.	*Pupeză (Pupăză)*	120	*Mureșan*	39			*Dobricean, Dolha*	40
6.	*Ganea*	118	*Toderici*	37			*Dunca, Todoran*	38
7.	*Tompa*	108	*Homei*	36			*Alexa*	27
8.	*Mutu*	71	*Leuca*	35			Cîmpan	26
9.	*Mureșan*	69	*Ordace, Timoce*	25			*Chiș*	24
10.	*Hordoan, Suciu, Toderici*	67	*Horț*	24			*Miron*	22

Nr. crt.	ROMULI		DEALUL ȘTEFĂNIȚEI	
1.	*Bulz*	206	*Bulz*	53
2.	*Rus*	113	*Rus*	43
3.	*Curtuiuș*	110	*Heidel* (*Haidel*)	30
4.	*Moț* (*Moți*)	98	*Mircea*	29
5.	*Timoce*	75	*Curtuius*	25
6.	*Moldovan*	62	*Ivan, Moț*	20
7.	*Telcean* (*Telcian*)	58	*Cilian*	18
8.	*Cilian* (*Chilian*)	57	*Timoce*	16
9.	*Monița*	41	*Neamț*	15
10.	*Bob*	38	*Șușca*	10

Analiza numelor de familie din arealul Văii Sălăuței, începând cu secolul al XVIII-lea, cu date și mai vechi, și până în secolul XXI ne oferă câteva fapte interesante. În primul rând trebuie să precizăm că Valea Sălăuței etalează întreg parcursul devenirii antroponimice, începând din secolul al XVI-lea, de când avem primele indicii, și până în momentul actual. Unele variante sunt chiar anterioare celor consemnate în alte părți, datorită, între altele, situației socio-politice existente, înființarea Regimentului de graniță, de către autoritățile austriece.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Așadar, pentru secolul al XVI-lea, anii 1503–1522, am găsit menționate câteva nume de cneji și voievozi, în calitate de administratori de localități: *Bothiwan* și *Petru* din Telciu, *Buzaș* din Mocod, *Costea* din Zagra, *Toma* din Salva, *Luca* din Feldru, *Mareș* din Rebra, *Ilie* din Maieru, *Toma* din Sângeorz, *Pascu* din Rebra, *Codrea* din Maieru. Este forma de început a numirii, când o persoană era cunoscută prin propriul nume (de botez) sau printr-o poreclă. Faptele nu sunt bogate, dar sunt suficiente pentru ilustrarea fenomenului. Datele ulterioare vin după două sute de ani, când situația este cu totul schimbată; la prenumele individului se adăuga prenumele tatălui. Forma acestui din urmă prenume ne conduce la trei situații: (a) genitiv cu articol postpus, (b) genitiv cu articol antepus și (c) nominativ.

Prima situație ne arată și particularități locale. În localitatea Hordou, la 1750, am întâlnit numai forme de genitiv ale numelor terminate în *-a*, *-ea*, -ă: Floare *Ciri*, Ursul *Cozmi*, Vasele *Doboki*, Iuon *Nechiti*, Mihaila *Petri*, Ursula *Petri*. În localitatea Telciu, la 1755, alături de această variană: *Andreichi*, *Cozmi*, *Cozmuți*, *Irini*, *Moisi*, *Nichiti*, *Tiri*, apar și forme în *-lui*, pentru numele terminate în consoană: *Crețului*, *Gitului*, *Mitrului*, Sârbului, *Surdului*, *Șuganului*, *Țancului*, *Țiganului*. Pentru Hordou am întâlnit o singură dată o astfel de formă, la 1763: Ștefan Rusului, și tot una în *Conscripția* din 1870: *Nicolae Sandulu*, unde *Sandulu* poate proveni din *Sandului*, prin omiterea lui *i* din neatenție, fiind apoi considerată o formă populară.

A doua variantă, cu articol antepus este mai bogată și, în funcție de natura articolului, *a*, *lui* și *a lui*, duce la trei situații: *Todor a Alexi*, *Flore a Ciri*, *Istrate a Cifor*, *George a Cozmi*, *Cirilă a Petri*, *Vasile a Rusului*; *Cira lui Andrieș*, *Iuon lui George*, *Petre lui Iacob*, *Petre lui Iosip*, *Flore lui Iuon*, *Petre lui Rus*, *Iuon lui Simion*, *Todor lui Ștefan*, *Iuon lui Tsifor*, *Miron lui Tudor*, *Toma lui Vasele*; *Vasile a lui Todor* (Hordou, 1750); *Natul a Cilip*, *Iuon a Dotye*, *Simion a Handre*, *Iacob a Kordos*, *Simion a Kozmi*, *Philip a Kozmutzi*, *Ștefan a Niculai*, *Ursul a Timogye*, *Maxim a Tompi*; *Nichita al Atyim*, *Pintye al Danille*, *Nicu al Ilie*, *Pintye al Pupeze*, *Anutza al Vaszille* (Telciu, 1755).

În secolul următor, aceste forme aproape au dispărut. Pentru

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Hordou am înregistrat doar patru situații: *Mironu a Petri*, *Ștefan Mironu a Ileni*, *Todora lui Ipathe*, *Iuon a lui Iacob* (Hordou).

A treia categorie a prins contur și s-a generalizat, dar, pe măsura trecerii timpului, în locul prenumelui tatălui, au apărut și alte nume: hipocoristice, derivate (de la diverse nume), oiconime, porecle și supranume, apelative etnice, apelative ce denumesc meserii și ocupații, nume străine.

Comparând situațiile analizate, observăm că prenumele ajunse nume de familie au pierdut teren în favoarea celorlalte, mult mai individualizate, deși, prin sporul de populație, și ele își pierd această calitate. Un argument în acest sens îl constituie dorința unor personalități de a-și adăuga numelui de familie moștenit un altul, care este un toponim sau de altă natură: *Barbu Ștefănescu Delavrancea*, *Constantin Dimitrescu-Iași*, *Constantin Rădulescu Motru*, *Ion Ionescu de la Brad*, *Ion Popescu Băjenaru* etc.

Redăm în continuare primele cinci nume de familie, cu frecvența cea mai mare, pentru fiecare localitate în parte, din ultimele trei secole sau numai pentru perioada în care au fost consemnate:

Hordou / Coșbuc

Nr. crt.	Secolul al XIX-lea*		Secolul XX		Secolul XXI	
1.	*Ciherean*	8**	*Cira*	77	*Cira*	133
2.	*Gavriloae* (*Gavriloe*), *Runcan(u)*	7	*Someșan*	69	*Someșan*	94
3.	*Andreș*, *Bugnariu*, *Campeanu* (*Campianu*), *Coșbuc(u)*, *Miron(u)*, *Moldovan(u)*, *Nicolae*, *Petri*	6	*Ciher-ean* (*Ciheran*/ *Cihăran*)	54	*Cifor*	86
4.	*Cifor(u)*, *Pop(u)*	5	*Câmpan* (*Câmpean*)	37	*Cihărean* (*Ciherean*)	79

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Nr. crt.	Secolul al XIX-lea*		Secolul XX		Secolul XXI	
5.	*Cira*, *Damian*, *Filip(u)*/*Cilip(u)*, *Iacob(u)*, *Marica*, *Parasca*, *Rus(u)*, *Someșianu*	4	*Zăgrean* (*Zagrean*)	36	*Nicolae* (*Nicolaie* / *Nicolai*), *Pavelea*, *Petri*	68

* Numai pentru localitățile Hordou / Coșbuc și Telciu, pentru care am avut date mai vechi.

** Cifra atașată numelui arată numărul de atestări.

Telciu

Nr. crt.	Secolul al XIX-lea		Secolul XX		Secolul XXI	
1.	*Pop*	133	*Scuturici*	152	*Scuturici*	193
2.	*Scuturici*	99	*Pop*	141	*Pop*	158
3.	*Tompa*	97	*Moldovan*	100	*Moldovan*	133
4.	*Moldovan*	76	*Tompa*	90	*Pupeză*	124
5.	*Pupeză*/*Pupăză*	66	*Ganea*	81	*Ganea*	117

Telcișor

Nr. crt.	Secolul XX		Secolul XXI	
	Moldovan	44	*Pupeză* / *Pupăză*	110
2.	*Danci*	42	*Scuturici*	56
3.	*Ganea*, *Scuturici*	40	*Moldovan*	47
4.	*Mureșan*	39	*Homei*	38
5.	*Pupeză* / *Pupăză*	38	*Danci*	37

Fiad

Nr. crt.	Secolul XX		Secolul XXI	
1.	*Moldovan*	66	*Moldovan*	16
2.	*Scuturici*	40	*Scuturici*	13
3.	*Ganea*	34	*Dologa*, *Radu*	12
4.	*Hordouan*	32	*Telcean*	10
5.	*Homei*, *Telcian*	31	*Ceșa*, *Ganea*, *Hordoan*	9

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Romuli – Dealul Ștefăniței

Nr. crt.	Secolul XX	Secolul XXI		Secolul XX	Secolul XXI	
1.		*Bulz*	206	–	*Bulz*	53
2.		*Rus*	113	–	*Rus*	43
3.		*Curtuiuș*	110	–	*Heidel*	30
4.		*Moț*	98	–	*Mircea*	29
5.		*Timoce*	75		*Curtuiuș*	25

Salva

Nr. crt.	Secolul XX		Secolul XXI	
1.	*Ceuca*	155	*Ceuca*	198
2.	*Pop*	117	*Pop*	151
3.	*Lari*	65	*Dedea*	76
4.	*Dedea*	63	*Lari*	73
5.	*Iacob*	48	*Urs*	69

Bichigiu

Nr. crt.	Secolul XX	Secolul XXI	
1.	–	*Pop*	170
2.		*Ciherean*	50
3.		*Rus*	44
4.		*Dobricean, Dolha*	40
5.		*Dunca, Todoran*	38

Nume de botez

Am preferat să utilizăm sintagma *nume de botez* pentru că numele copiilor este hotărât de părinți sau de rudele apropiate, între care și nașii, și era consfințit la botezul copilului, când preotul îl trecea în actele parohiei, iar în epoca modernă, părinții sunt obligați ca, în termen de 10 zile de la nașterea copilului, să se adreseze serviciului de „Evidență a Populației" pentru a fi înregistrat.

Timpurile moderne au preferat în locul acestei expresii termenul neologic *prenume*, și acesta, la rândul lui, înlocuit adesea prin *nume individual* sau *nume mic*. Fiecare dintre denumiri comportă însă, în funcție de autor sau etnia sa, critici, mai mult ori mai puțin îndreptățite.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Menționăm faptul că unii cercetători refuză sintagma *nume de botez*, din cauza faptului că nu toate popoarele folosesc botezul creștin.

Prenume este evitat, fiindcă nu în toate limbile acest element antroponimic ocupă prima poziție în structura formulei antroponimice. *Nume individual* nu se susține, pentru că același „nume" este acordat multor persoane, deci el singur nu individualizează. În raport cu numărul persoanelor, foarte mare, lista prenumelor este mult redusă. *Nici nume mic* nu se justifică, deoarece în terminologia antroponimică nu există un așa-zis nume mare, la care să se poată raporta un nume mic.

În ce ne privește, vom folosi sintagma menționată în titlu, dar, din motive de evitare a repetițiilor, nu vom neglija nici ceilalți termeni.

Sistemul antroponimic existent pe Valea Sălăuței nu diferă cu nimic de sistemul antroponimic general românesc. El este bipartit, alcătuit din două elemente, prenume și nume de familie. Legat de ordinea acestor elemente facem mențiunea că *Recensămintele* (*Conscripțiile*) din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, pe care le-am folosit ca date primare, consemnează doar ordinea *prenume + nume de familie*, cu siguranță după modelul german, care întotdeauna a utilizat acest sistem.

În capitolul anterior ne-am ocupat de numele de familie, urmărind modul de evoluție și de redare a acestora, cu sublinierea faptului că, inițial, numele de familie erau preponderent prenume și numai cu timpul au apărut alte cuvinte care au preluat această funcție.

Acum ne vom ocupa de *numele de botez* a căror trăsătură de bază constă în aceea că ele sunt „întotdeauna elemente de identificare directă a persoanei" (Tomescu 2001: 112). Ba mai mult,

> „numele de botez românești clasice, atât cele masculine, cât și cele feminine, aveau statutul de marcă a identității etnice, fiind relevante sub aspect etnolingvistic. […] Fidelitatea păstrării numelor vechi de tipul *Ana*, *Ion*, *Gheorghe*, *Maria*, *Vasile* este un factor de coeziune a comunității. Specificul tiparelor antroponimice trebuie pus în legătură cu funcția unificatoare, care îi reunește pe purtătorii de prenume clasice, tradiționale în interiorul mediului sătesc ori al familiei" (Felecan, O. 2011: 397).

Numele următor, cel de familie, devine indispensabil în societate, ba, uneori, este nevoie și de un alt supranume pentru corecta identificare.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Sursele folosite pentru înregistrarea numelor de botez sunt aceleași pe care le-am utilizat și în discutarea numelor de familie. De altfel, aceste două segmente nici nu ar putea fi separate, întrucât fac parte din aceeași formulă antroponimică, iar o analiză diacronică poate surprinde și momente legate de importanța fiecărui element.

Potrivit cu metodologia urmată, vom separa *numele de botez* potrivit sexului: prenume de bărbați și prenume de femei. Acestea se diferențiază și formal, prin caracteristici morfologice. Există totuși, mai ales în ultima perioadă de timp, situații în care același nume denumește în egală măsură și bărbați, și femei, fapt subliniat de numeroși cercetători străini. În literatura de specialitate română, primul care s-a ocupat de această problemă a fost Oliviu Felecan[90], din care citām:

> „Categoria (pre)numelor unisex nu a beneficiat de abordări anterioare în bibliografia de specialitate românească, în timp ce în alte spații lingvistice i-au fost consacrate, în ultimele decenii, mai multe studii […] Până în prezent, limba română nu a consemnat sintagma (*pre*)*nume unisex*, fapt probat de definiția pe care dicționarele o oferă adjectivului invariabil *unisex*: «(despre vestimentație, pieptănătură etc.)», destinat deopotrivă femeii și bărbatului" (2015: 149).

Prenumele în secolul al XVIII-lea

Localitatea Hordou are înregistrate pentru această perioadă un număr de 32 de prenume bărbătești, cu o frecvență cuprinsă între 1 și 10: *Alexa* 2, *Alexandru* 1, *Andreș / Andrieș* 2, *Androne* 1, *Artene* 1, *Axente* 1, *Cira* 1, *Cirilă* 1, *Dosoftei* 1, *Flore* 2, *Gavrilă* 3, *Giorgie* 2, *Grigore* 3, *Ioan / Iuon* 10, *Istrate* 1, *Maftei* 1, *Matyeș* 1, *Mihăilă* 2, *Miron* 2, *Nicolai* 1, *Onul* 2, *Partenie* 1, *Petre* 4, *Pinteli* 3, *Precup* 1, *Simionu* 2, *Timofte* 1, *Todor* 5, *Toma* 1, *Ursul* 5, *Vasele / Vasile* 8.

Numărul redus de prenume se explică prin faptul că datele provin dintr-o *Conscripție* care cuprinde doar pe deținătorii de teren din

[90] *Se poate vorbi în română de (pre)nume unisex?*, în *„Name and Naming" Conventional / Unconventional in Onomastics*, Edited by Oliviu Felecan, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, p. 149–162.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

spațiul Hordoului[91], fapt motivat prin aceea că „magistratul bistrițean era interesat de producțiile agricole (*Provente*) pentru a putea aprecia puterea economică a localității și, în funcție de aceasta, erau stabilite impozitele pentru Principatul Transilvaniei şi pentru magistratul bistrițean" (Catalano f.a.: 81). Totuși, ele ne vor fi utile în stabilirea evoluției prenumelor de bărbați din localitate.

Din totalul prenumelor, majoritatea sunt folosite şi ca *nume de familie*, în forma de nominativ: *Alexa*, *Andreș / Andrieș*, *Cira*, *Gavrilă*, *George*, *Grigore*, *Ioan / Ion*, *Maftei*, *Mihailă*, *Miron*, *Nicolae*, *Petre*, *Simion*, *Toader / Todor*, *Vasile*, sau de genitiv, cu sau fără articol: *Cozmi*, *Doboki*, *Nechiti*, *Petri*; *a Alexi*, *a Ciri*, *a Cozmi*, *a Petri*, *a Rusului*, *a lui Cifor*, *a lui Todor*; *lui Andrieș*, *lui George*, *lui Iacobu*, *lui Iuon*, *lui Iosipu*, *lui Rus*, *lui Simion*, *lui Ștefan*, *lui Tudor*, *lui Tsifor*, *lui Vasele*.

Din punctul de vedere al originii, majoritatea prenumelor sunt de proveniență religioasă.

Există însă, între numele calendaristice de sfinți, multe nume laice, profane, care au ajuns, în timp, să fie purtate de persoane martirizate, devenite sfinți, şi prin aceasta au intrat în calendarul creștin și în *Sinaxare*. Ele demonstrează trecerea de la profan la religios în acest segment al limbii. Tot astfel, nume de sfinți, ajunse prenume ale unor persoane, devenite personalități în diverse domenii (istoric, cultural, militar, sportiv etc.), au contribuit ele însele la răspândirea respectivului nume, motiv pentru care le-am putea considera şi laice. Este procesul invers, de desacralizare a numelui.

(a) Prenume religioase (teoforice, biblice, calendaristice):

Alexa[92]; *Alexandru*[93]; *Andreș*, *Andrieș* (ambele variante ale lui

[91] Nu am inclus numele celor care dețin teren, dar își au domiciliul în alte localități (cf. Catalano f.a.: 80).

[92] *Alexa*, variantă de la *Alexe*, „prenume înrudit ca formă și semnificație cu *Alexandru*, este atestat în literatura Greciei antice ca nume de persoană, în formele *Alexas*, *Alexias*, *Alexis*, toate derivate de la verbul *alexo* „a apăra". Corespondentul latin *Alexius* este un nume purtat de martirii primelor secole și este foarte răspândit în Imperiul Bizantin, mai ales ca nume de împărați, dar și ca nume al multor sfinți" (Bălan-Mihailovici 2009: 28–29).

[93] „Prenume foarte răspândit, cu o veche și îndelungată tradiție, menținută prin

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Andrei[94]); *Androne* (variantă a numelui *Andronic*, frecvent în Grecia antică)[95]; *Artene* (var. a lui *Artemie*[96]); *Avram*[97]; *Axente* (în var. locală *Axănte*)[98]; *Cirilă* (var. locală a lui *Chirilă*, după *Chiril*)[99]; *Cozma*[100]; *Dosoftei* (variantă românească pentru *Dositei*, „din forma gr. Δωσιθεος „dat de Dumnezeu"); *Flore / Florea* (după *Flor, Flora*)[101];

---

celebritatea regelui macedonean Alexandru Macedon sau Alexandru cel Mare". Numele a fost purtat și de un număr mare de sfinți (Bălan-Mihailovici 2009: 27–28).

[94] *Andrei* „(< gr. *aner*, *andros* „bărbat" > *Andreas*); prenume intrat de timpuriu în onomastica creștină. Prezența numelui în *Noul Testament*, în *Evanghelia după Matei*, precum și popularitatea Sfinților ce au purtat acest nume, au făcut posibilă frecvența mare a acestui prenume în tot spațiul creștin, cu precădere în cel ortodox" (Bălan-Mihailovici 2009: 38; Ionescu 2001: 35).

[95] În gr. Ανδρονικος, în lat. *Andronicus* (cf. celebrul scriitor Livius Andronicus). În *Sinaxar* sunt pomeniți și Sfinți cu acest nume (cf. Bălan-Mihailovici 2009: 41–42).

[96] În perioada greco-romană sunt cunoscute mai multe persoane cu acest nume, purtate mai ales sub influența zeiței Αρτεμις (la romani *Diana*) (Bălan-Mihailovici 2009: 59).

[97] „Nume de origine ebraică, purtat de cunoscutul strămoș al poporului evreu, Abrahaam «tatăl este înălțat, mărit»: Și voi încheia legământ cu tine și te voi înmulți foarte, *foarte tare. Atunci a căzut Avram cu fața la pământ*, *iar Dumnezeu a grăit și a zis*: *Eu sunt și iată care-i legământul Meu cu tine. Vei fi tată a mulțime de popoare. Și nu te vei mai numi Avram*, *ci Avraam (Abrahaam) va fi numele tău*, căci am să te fac tată a mulțime de popoare" (*Facerea* 17, 2–5). Astăzi apare mai mult, dacă nu exclusiv, ca nume de familie" (Bălan-Mihailovici 2009: 70).

[98] Are la bază forma *Auxențiu*, din lat. *Auxentius* și gr. Αυξεντιος „cel care crește, sporește" (Bălan-Mihailovici 2009: 67–68).

[99] Prenume ce reproduce un nume de persoană grecesc, Κυριλλος, cu sensul „divin, dumnezeiesc", formă adjectivală, derivată din substantivul Κυριος „Dumnezeu" (Bălan-Mihailovici 2009: 109–111).

[100] *Cozma* „*Cosma*, prenume care este puțin reprezentat în onomastica contemporană. Formele prezente în latină sunt provenite din grecescul *Kosmas*, *Kosmia*, *Kosmos*), cu sensul împrumutat din numele comun *kosmos* «ordine» și «univers», dar și «ornament», «podoabă». Frecvența numelui s-a impus dintr-o perioadă veche, prin influența pe care au avut-o mai mulți Sfinți Mucenici, cu acest nume". Între ei se numără și Sf. Mc. Cosma și Damian, supranumiți „doctori fără de arginți" (Bălan-Mihailovici 2009: 125).

[101] Privitor la etimologia numelui, părerile sunt împărțite, el fiind considerat ca provenind de la apelativul *floare*, de la numele sărbătorii *Floriile* sau de la „numele de persoană roman, atestat cu mult înaintea creștinismului, *Florus* și *Flora*. Prenumele cunoaște multe variante, frecvente în onomastica românească actuală" (Bălan-Mihailovici 2009: 219–221).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Gavrilă[102]; *George* (var. pop. al lui *Gheorghe*[103]); *Grigore*[104] (de la *Grigorie*); *Iacob*[105]; *Ilie*; *Ioan*[106]; *Iosif* (*Yoseph* „Dumnezeu a adăugat" < *jasaf* „a adăuga")[107]; *Istrate* (din *eu-* „bine" și *stratos* „armată" sau *straton* „soldat")[108]; *Matei / Maftei*[109]; *Mihailă*; *Misăilă*[110];

[102] *Gavrilă,* variantă a numelui *Gabriel, Gabriela*; foarte răspândit „datorită importanței pe care o au patronii acestor nume, *Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*. *Gabriel* reproduce un vechi nume ebraic, nume teoforic, format cu elementul de compunere *-el* «Dumnezeu» + o rădăcină *gabar* «a fi puternic», ceea ce s-ar reda prin «Dumnezeu Atotputernic»" (Bălan-Mihailovici 2009: 227).

[103] *Gheorghe,* prenume cu mare frecvență, „datorită vieții și minunilor săvârșite de *Sf. Mare Mc. Gheorghe*, purtătorul de biruință". „Ca prenume, reproduce un substantiv comun frecvent în perioada greco-romană, substantivul γεωργος «agricultor» sau «lucrător al pământului»" (Bălan-Mihailovici 2009: 234).

[104] *Grigore,* de la *Grigorie*, „prenume foarte răspândit în onomastica creștină europeană, dar și în cea românească. La originea lui se află un nume de persoană grecesc, *Gregorios*, cu sens figurat «cel care este atent», «veghetor». În *Sinaxar* sunt trecuți mai mulți sfinți cu acest nume" (Bălan-Mihailovici 2009: 244).

[105] *Iacob* „prenume foarte vechi și răspândit la toate popoarele creștine, și nu mai puțin în onomastica românească, unde o mulțime de derivate ale sale au devenit nume de familie. *Iacob* este un nume de tradiție biblică și are la origine vechiul nume ebraic *Jaakob*, fiul lui Isac și al Rebecăi" (Bălan-Mihailovici 2009: 262).

[106] *Ioan* „prenume dintre cele mai răspândite în onomastica românească și europeană. La baza lui stă vechiul nume ebraic *Johanan*, un nume teoforic, după formație, compus din *Jahve* (forma scurtă *Jo*) + *hanan* «a avea milă, a milui», deci semnificația numelui este «*Jahve a miluit*», «*Dumnezeu a avut milă*». Traducerea textului, în cele două limbi vechi, a dat forma grecească Ιωαννης și cea latină *Iohannes*. Atestat în inscripțiile creștine ale primelor veacuri, formele dominante vor fi cele ale latinei târzii, *Ioannes*, după influența grecească a lui Ιωαννης" (Bălan-Mihailovici 2009: 283).

[107] Notele etimologice dintre paranteze trimit, dacă nu sunt alte precizări, la Bălan-Mihailovici 2009 *s.v.*

[108] *Istrate* este „cea mai cunoscută formă de la *Eustratie*, care, la rândul său, reproduce gr. *Eustrátios* sau *Eustratos*. A pătruns la noi prin intermediar slav, către sfârșitul secolului 15 și începutul secolului 16" (Ionescu 2001: 163).

[109] *Maftei*, variantă a lui *Matei*, „răspândit în toată Europa, deci și în teritoriile românești, încă din primul mileniu. […] Primul element corespunde cuvântului ebraic *matath* «dar» + *jah*, prescurtare din *Jahve*, deci *Matathjah* «Darul lui Dumnezeu», un antroponim sinonim cu *Theodor*" (Bălan-Mihailovici 2009: 374).

[110] *Misăilă*, „prenume frecvent în onomastica românească veche, atestat în primele documente din Moldova și Țara Românească. La baza lui se află un prenume de

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Miron[111]; *Nechita*[112]; *Nicolae*[113]; *Partenie*[114]; *Petru*[115]; *Pinteli*[116]; *Precup* (variantă, sub influență bulgară, ucraineană etc., a lui *Procopie*, de ori-

origine ebraică, *Misael*, un teoforic compus din *Misa* + *-il*, cu sensul apropiat de cel al lui *Mihail*, «cine poate fi ceea ce este Dumnezeu?». Este prezent în *Vechiul Testament*" (Bălan-Mihailovici 2009: 393).

[111] *Miron*, „prenume frecvent în onomastica românească veche, dar și în cea modernă, mai rar în cea contemporană". „El are la bază substantivul *myron* «ulei extras din plante parfumate», «balsam». […] În limba română numele este prezent în primele documente, atât în Moldova, cât și în Transilvania. Vechimea lui este justificată și de mulțimea derivatelor și a variantelor: *Miruna*, *Miron*, *Mironaș*, *Mironeasa*, *Mironel*, *Mironeș*, *Mironescu*; *Miru*, *Mirea*, *Merea*, *Mirin*, *Miroiu*; *Mirean*, *Mireanu*, *Mirenciuc*, *Mireniuc*, *Mirescu*, *Mireț*; *Mireuță*, *Mirică*, *Miriță*, *Mirițescu*, *Mirițoiu* etc." (Bălan-Mihailovici 2009: 392–393).

[112] *Nechita*, „prenume arhaic, atestat în Dacia sec. al IV-lea, variantă a formei daco-latine *Nicetas*, cu semnificația clară de «biruitor». Mulțimea derivatelor și a variantelor dovedesc vechimea lui, iar frecvența sa este dată și de influența numeroșilor sfinți care au purtat acest nume" (Bălan-Mihailovici 2009: 412).

[113] *Nicolae*, „unul din cele mai răspândite prenume, alături de *Ion* și *Gheorghe*, specific onomasticii românești tradiționale. La baza lui stă numele de persoană gr. Νικολαος, format prin alăturarea celor doi termeni Νικ(η), din vb. νικαω «a învinge» + λαος «popor», «victoria poporului», în sensul figurat «biruința simplității, a blândeții». Din greacă numele trece la romani, în forma *Nicolaus*, formă ce stă la baza numelor creștine moderne din onomastica europeană. Popularitatea acestui nume se datorește unuia dintre cei mai iubiți Sfinți, făcător de minuni și omniprezent în viața Bisericii lui Hristos, *Sf. Mare ierarh Nicolae*, arhiepiscopul Mirei Liciei" (Bălan-Mihailovici 2009: 416);

[114] A apărut în onomastica românească în secolele al XVI-lea și al XVII-lea, „probabil prin influența onomasticii grecești" (Bălan-Mihailovici 2009: 453–454).

[115] *Petru*, „prenume frecvent în onomastica creștină europeană și românească (veche și contemporană). Originea lui este nou testamentară, Isus este cel care îl numește pe *Simon* (din ebraicul *Shimeon*), cel mai devotat ucenic al Său, cu numele ebraic *Kepha* «stâncă, piatră», redat în traducerile din versiunea latină și greacă prin *Petru*, din lat. *petra* («piatră»)" (Bălan-Mihailovici 2009: 466).

[116] *Pinteli*, prezent în trei formule *Pinteli Andresiu*, *Pinteli Toplițanu*, *Pinteli Zăgreanu*, își găsește explicația în influența ucraineană, unde este consemnată forma *Pantelii* (Ionescu 2001: 307). În privința numelui *Pinte*(*a*) sunt exprimate două păreri. Cristian Ionescu îl consideră hipocoristic de la *Pantelimon* (Ionescu 2001: 307), iar Iorgu Iordan crede că are la bază un „(înv. și reg.) *pintă*, s.f., „măsură de capacitate, egală, aproximativ, cu un litru + suf. *-ea*" (Iordan 1983: 366). În acest caz, prenumele s-ar încadra la cele provenite din porecle.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

gine greacă)[117]; *Simion*[118] (< *shama* „a auzi", „a îndeplini"); Ștefan[119]; *Timofte* (variantă a lui *Timotei* < *timao* sau *timo* „a onora" + *theos* „zeu" (Ionescu 2001: 371–372); *Teodor* / *Todor*[120]; *Toma* (< substantivul aramaic *toma*, în ebr. *toam* „geamăn"); *Urian* (< *Urie*, forma initială *Uriil*, + *-an*); *Vasile*[121].

(b) Derivate și hipocoristice: *Onul* (< *Ion*(*u*), cu apocopa lui *i-* în fonetică sintactică; Iordan 1983: 344, *s.v. Onu*).

(c) Prenume profane: *Ursul*. Ca prenume, el poate proveni dintr-o poreclă: *Urs* „om mare, puternic, greoi" (< *urs* „animal sălbatic") sau poate fi păstrat dintr-o perioadă foarte veche, din epoca comunităților totemice, când „exista credința că fiecare gintă și chiar familie se trag dintr-un animal, considerat totem și respectat ca protector al grupului respectiv" [122].

(d) De alte origini: *Cira* (slav), *Cirilă* (grec); *Matyeș* (maghiar).

---

[117] *Prokópios*, fem. *Prokopia* (în epigrafia latină *Procopius*). Numele a fost „răspândit în Europa prin cultul unui martir din Palestina, celebrat mai ales de Biserica de rit grec" (Ionescu 2001: 320).

[118] *Simion*, „*Simeon*, prenume vechi cu largă răspândire în onomastica creștină, fiind preluat de *Vechiul* și *Noul Testament*. […] La baza numelui s-ar afla verbul *shama* [a auzi], [a îndeplini]. Numele intră în onomastica creștină prin intermediar grecesc sau latin" (Bălan-Mihailovici 2009: 528).

[119] Ștefan, „prenume de mare circulație, nu numai în onomastica creștină, ci și în cea grecească. La baza lui se află un substantiv comun, gr. *stefanos* coroană, [ghirlandă», [cunună cu care se încununau învingătorii]. Ca nume de persoană s-a impus prin forma *Stefanos*. Este preluat de onomastica creștină după prima jumătate a secolului I, prin cunoașterea jertfei primului mucenic al lui Hristos, *Sf. Arhidiacon Ștefan*, lapidat la Ierusalim" (Bălan-Mihailovici 2009: 561).

[120] *Todor*, de la *Teodor* (fem. *Teodora*), „prenume deosebit de frecvente în onomastica creștină răsăriteană. La baza prenumelui se află un nume grecesc compus din *Teo-* «Dumnezeu] + *doros* [dar], având semnificația clară de [darul lui Dumnezeu]. În *Sinaxar* găsim un număr impresionant de Sfinți și Sfinte (*Teodora*) ce au purtat acest nume" (Bălan-Mihailovici 2009: 578).

[121] *Vasile*, „prenume frecvent în onomastica creștină europeană, mai ales în cea răsăriteană și românească. La baza numelui se află prenumele unui mare ierarh, *Sf. Vasile cel Mare*, arhiepiscopul Cezareii Capadociei. Originea lui se află în grecescul *basileus* «rege», «împărat», redat în latină în forma *Basillus*" (Bălan-Mihailovici 2009: 631).

[122] Alături de alte nume, precum *Leon*, *Lupul*, *Vulpe* etc. (Ionescu 2001: 247).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Aşadar, în afară de două, prenumele sunt religioase, întrebuinţate, în mare parte, în formele populare, *Axănte*, *Cirilă*, *Giorgie*, *Ion*, *Iuon*, *Maftei*, *Mihailă*, *Misăilă*, *Timofte*, *Todor.*

Ca frecvenţă, situaţia arată astfel: *Ioan* (*Ion*, *Iuoan*, *Iuon*) 11 atestări, *Vasile* (*Vasele*) 8, *Todor*, *Ursu* 5, *Petre* 4, *Gavrilă*, *Grigore*, *Pinteli* 3, *Alexa*, *Flore*, *Giorgie*, *Grigore*, *Mihăilă*, *Miron*, *Simion* cu 2, şi restul cu o singură semnalare.

Cele două prenume profane ne pot duce cu gândul fie la o situaţie veche, dintr-o perioadă precreştină, fie la situaţia schimbării numelui, în cazul în care copilul se îmbolnăvea.

Situaţia din Telciu este puţin diferită. Fiind o localitate mare, situată într-un loc mai deschis, cu mai multe posibilităţi de agonisire a traiului, imigraţia, în special din zonele limitrofe – Maramureş, Lăpuş, Bistriţa – era mult mai intensă. „Încă din sec. XIII-XIV, din cauza asupririlor nemeşilor unguri din Maramureş, multe familii de români au luat drumul pribegiei, încercându-şi norocul spre sud. Valea Zăgrii şi a Salvei, cum este pomenită Sălăuţa în sec. XVI-XVII, permiteau pătrunderea acestora din Valea Izei ori Vişeu, în Transilvania, respectiv în Districtul Rodnei. Cum în arealul Vişeelor conviețuiau, alături de români, şi etnici slavi, ei vor fi luat hotărârea de a scăpa de asupriri. Prezenţa familiilor *Rus* sau *Cira*, în sec. XVII-XVIII în Hordou, este un argument în acest sens. Presupunem că moroşenii s-au stabilit mai întâi pe Valea Bichigiului, deoarece aici se regăsesc şi astăzi familii cu rezonanţă maramureşeană: *Tomoioagă*, *Dolha*, *Perţa* etc. Aceştia sunt cei care au trecut pe sub masivul Ţibleşului, veniţi de pe Valea Izei. Cei stabiliţi pe Valea Sălăuţei se pare că îşi au obârşia pe Valea Vişeului ori chiar pe Vaser (*Rus*, *Cira*, *Ciril*, *Cifor*, *Ciherean*, *Muju*). Legătura cu Valea Sălăuţei o puteau face şi lăpuşenii din Ţara Lăpuşului prin Valea Bichigiului. Nu ar fi exclus ca şi o parte din aceştia să se fi stabilit în această zonă (cazul familiei *Greluş*), mai ales că şi ei făceau parte din aşa-numitul *Pământ Crăiesc* şi se bucurau cam de acelaşi tratament cu cei din Marmaţia” (Catalano: 81).

Conform *Conscripţiei* din 1755, prenumele de bărbaţi din Telciu sunt: *Albu* 1, *Alexa* 1, *Alexandru* 2, *Andrei* 3, *Androne* 1, *Arsinte*1, *Chifor* (*Tsifor*) 1, *Chirilă* 1, *Costan*, *Crăciun*, *Dănilă* 2, *Dumitru* 2, *Filip*

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(*Philip*) 2, *Flore* 1, *Gavrilă* 4, *George* 6, *Giunca* 1, *Grigore* 11, *Iacob* 3, *Iancu* 1, *Ieremie* (*Irimie*) 2, I*gnat* 6, *Iosip* 2, *Iuon* 23, *Login* 1, *Lupul* 8, *Maftei* 1, *Maxim* 1, *Mihai* 1, *Miron* (*Mniron*) 2, *Natul* 1, *Nica* 1, *Nichita* 3, *Nicu* 1, *Nicolae* 3, *Nistor* 1, *Oane* 1, *Onul* 1, *Petre* 6, *Pinte* 2, *Precup* 1, *Simion* 5, Ștefan 7, *Toader* (*Todor, Thoider*) 14, *Ursul* 5, *Vasile* 14, în total 46.

Unele sunt consemnate cu variante grafice: *Chifor / Tyiffor / Tsifor*, *Filip / Philip*, *Miron / Mniron*, *Onul / Oane*, *Toader / Todor / Thoider*, în încercarea de a respecta și pronunția locală, și normele ortografice eterogene.

Față de cele existente în Hordou, aici sunt consemnate alte 20: *Albu*, *Chifor*, *Costan*, *Crăciun*, *Dănilă*, *Dumitru*, *Iacob*, *Iancu*, *Ieremie*, *Ignat*, *Iosip*, *Login*, *Lupul*, *Maxim*, *Natul*, *Nica*, *Nichita*, *Nicu*, *Nistor*, *Ștefan*, și lipsesc un număr de 10: *Andreș*, *Artene*, *Axente*, *Bulz*, *Cira*, *Dosoftei*, *Istrate*, *Partenie*, *Timofte*, *Toma*.

Din cele 20 prenume noi, 12 sunt religioase (*Crăciun*[123], Dănilă, *Dumitru*, *Iacob*, *Ieremia*, *Ignat*, *Iosip*, *Login*[124], *Maxim*, *Nichita*, *Nistor*, *Ștefan*), iar împreună cu cele existente și în Hordou, sunt religioase un număr de 32: *Alexa*, *Alexandru*, *Andrei*, *Androne*, *Chirilă*, *Crăciun*, Dănilă, *Dumitru*, *Filip*, *Flore*, *Gavrilă*, *George*, *Grigore*, *Iacob*, *Ieremie*, *Ignat*, *Iosip*, *Iuoan*, *Login*, *Maftei*, *Maxim*, *Mihai*, *Miron*, *Nichita*, *Nicolae*, *Nistor*, *Petre*, *Precup*, *Simion*, *Ștefan*, *Toader*, *Vasile*.

---

[123] Cristian Ionescu înclină să creadă că, în ciuda etimologiei controversate, „valoarea de nume de persoană ar putea fi considerată creație românească (nume de sărbători devenite antroponime sunt destule, iar în cazul nostru nu trebuie uitat un cunoscut personaj folcloric, *Moș Crăciun*, care ne atrage atenția asupra unui tip de personificare populară, cu posibile implicații în onomastică)" (2001: 113).

[124] Este varianta locală pentru *Longin* „prenume folosit frecvent altădată, astăzi este întâlnit mai ales ca nume de familie". Provine dintr-un supranume roman, *Longinus* [cel care este lung]. Forma grecească, *Logginos* (lat. *Logginos*) stă la baza formelor românești *Loghin*, *Logghin*, *Lughin*. În *Sinaxare* apare pomenit Sf. Mc. Longhin, supranumit *Sutașul*, fiindcă avea sub comanda sa 100 de soldați. Slujind sub ordinul lui Pilat, guvernatorul Palestinei, a luat parte la crucificarea Mântuitorului și, văzând minunile întâmplate (întunecarea Soarelui, *cutremurul*, *despicarea pietrelor*), a strigat cu glas tare: *Cu adevărat omul acesta era Fiul lui Dumnezeu*" (Marcu 15, 39; cf. Bălan-Mihailovici 2009: 338).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(a) Derivate și hipocoristice: *Costan* (< Constantin); *Iancu* (derivat din ngr. *Ian*; Ionescu 2001: 228); *Natul* (< bg. *Nato* sau / și gr. *Natos*, *Natu*; Iordan 1983: 325, *s.v.*, dar ar putea fi și un hipocoristic al lui *Ignat*, cu 6 atestări în localitate); *Nica* (hipocoristic de la *Ionica*; Iordan 1983: 332, *s.v.*); *Nicu* (hipocoristic al lui *Nicolae*); *Oance* (< (*I*)*Oana* sau/și (*I*)*oan* + *-cea*; Iordan 1983: 338, *s.v. Oancea*); *Onul*, *Oane*.

(b) Profane (provenite din porecle): *Albu* (< *alb*); *Arsinte* (< *Arsine* + *Axente*; Iordan 1983: 38, *s.v. Arsintescu*); *Giunca* (< *junc, -ă*, cu *gi* pentru *j*[125], specific subdialectului moldovean, cf. *gioc* pentru *joc*, *gioi* pentru *joi*, *gios* pentru *jos*); *Lupul* (< *lup*); *Maxim*[126]; *Pinte* (< *pint*(ă) „măsură de capacitate, egală, aproximativ, cu un litru", cf. Iordan 1983: 368, *s.v.*); *Ursul* (< *urs*).

(c) Alte origini: *Chifor* (< bg. *Kifor* < gr. *Nikifor*; Iordan 1983, *s.v.*).

După frecvență, ordinea prenumelor este următoarea: *Iuon* 23, *Toader / Todor*, *Vasile* 14, *Grigore* 11, *Lupul* 8, Ștefan 7, *George, Ignat, Petre* 6, *Simion, Ursul* 5, *Gavrilă* 4, *Andrei*, *Iacob, Miron, Nichita, Nicolae* 3, *Alexandru*, Dănilă, *Dumitru*, *Filip*, *Iosip*, *Pinte* 2.

Trecând peste aceste date, reținem că, pentru zona centrală sau de mijloc a Văii Sălăuței, prenumele bărbătești, cu mici modificări de grafie, sunt: *Androne*, *Cirilă*, *Flore*, *Gavrilă*, *George*, *Grigore*, *Iuon*, *Onul*, *Maftei*, *Mihailă*, *Miron*, *Nicolae*, *Petre*, *Pinte*, *Precup*, *Simion*, *Todor*, *Ursul*, *Vasile*.

Reținem, de asemenea, formele populare ale unor prenume: *Axănte*, *Cirilă*, *Giorgie*, *Vasele* (Hordou); *Iuon (Iuoan)*, *Găvrilă*, *Todor*, *Iosip* (Telciu).

În privința numelor de femei, *Conscripția* din 1750 înregistrează numai șase familii în care capul de familie era o femeie – *Doce lui Avram*, *Maria Cira*, *Maria Gavrilă*, *Maria Grigorasiu*, *Paraschiva*

[125] Cf. o poveste culeasă din Moldova de Elena Niculiță-Voronca: „Tată, nănașul acela, care m-a botezat pe mine, nu mi-a dat nimică? Ba ț-a dat, zice el, ca dar o *giuncă* – dacă eu nu m-am putut răbda ș-am suduit-o și ea a fugit. Ș-îi spune băietului pe unde a fost locul acela și încotro *giunca* a apucat" (Voronca 1998/I: 163).

[126] Are la bază superlativul lat. *maximus* „cel mai mare". Este un cognomen vechi și frecvent la romani. *Maximus* a ajuns la români prin filieră slavă și este atestat în documentele din Țara Românească la 1471 (cf. Ionescu 2001: 276).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Misăilă, *Persina Vasele*. Asta nu înseamnă că la atât se reduce numărul prenumelor feminine. Noi le-am completat cu datele oferite de recensământul din 1763 / 1764, *Tabella praestande contributiones pro anno militari 1763 / 1764*, din care am mai reținut: *Floare* 2, *Fresina*, *Iftiene*, *Iliana*, *Paraschieva*[127], *Nastasie* 4, *Nazaria*. Ca urmare, dispunem de următoarele zece prenume feminine: *Doce* 2, *Floare* 2, *Fresina* 1, *Iftenie* 1, *Iliana* 1, *Maria* 5, *Nastasie* 4, *Nazaria* 1, *Paraschiva / Paraschieva* 2, *Persina* 1.

Puținătatea prenumelor feminine din această perioadă se explică prin aceea că tabelele existente la arhive conțin numai persoanele cap de familie, fără membrii acesteia, iar cele zece prenume de femei ne conduc la tot atâtea văduve. Faptul că *Maria* are cinci atestări, *Nastasia* 4, iar *Doce*, *Floare* și *Paraschiva* două, denotă totuși importanța respectivelor nume în zonă.

Nici pentru Telciu situația nu este mai bună. Conscripțiile existente notează tot capii de familie, care sunt bărbați și numai acolo unde aceștia au dispărut din familie, apare numele văduvei în această poziție. Astfel, *Conscripția* de la 1755 consemnează 15 văduve, redate prin 10 prenume: *Antimia*, *Anutza / Anuța*, *Dotye*, *Lupa*, *Mariutza*, *Nasztaszie*, *Portire*, *Sophronye*, *Thodora*, *Varvarutza*, la care adăugăm alte câteva din Conscripția de la 1761[128]: *Ana*, *Anutza*, *Dottje*, *Fraszinne*, *Gacse*, *Ileana*, *Irinne*, *Maria*, *Mariutze*, *Nasztaszie*, *Soffrona*, *Titiana*, *Todore*, *Varvara,* în total 24 de prenume.

După numărul ocurențelor, situația arată astfel: *Dotye / Dottje*, *Maria* 4, *Anutza*, *Mariuța / Mariutza*, *Soffrona / Sophronye* 3, *Nasztaszie*, *Titiana* 2, *Ana*, *Antimia*, *Fraszina*, *Gacse*, *Iliana*, *Irinne*, *Lupa*, *Portire*, *Todora*, *Varvara*, *Varvarutza* 1.

Dintre acestea, trei sunt diminutive, *Anutza*, *Mariutza*, *Varvarutza*, formate cu același sufix *-uța*, și unul, *Lupa*, profan; celelalte sunt religioase.

Pe baza lor, oricum foarte puține, nu putem fi de acord cu aprecieri,

[127] *Paraschieva* pare a fi o formă hibridă, din *Parascheva* (numele Sf. Cuv. *Parascheva*, prima jumătate a secolului al XI-lea) și forma românească *Paraschiva* (cf. Bălan Mihailovici 2009: 449–452).

[128] Lista apare la Tutula 2004: 222.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

ca: „Se poate observa existența unor prenume feminine pur românești, foarte frumoase, precum: *Maria*, Măriuța, *Anuța*, *Ileana*, *Varvara*, *Irina*, *Șofrona*, *Todora*, *Nastasia* ș.a." (Tutula 2004: 223).

La această afirmație am putea să ne întrebăm care sunt criteriile după care anumite nume / prenume sunt „foarte frumoase". În general, prenumele sunt frumoase pentru părinții care le aleg pentru copiii lor. Dar și în acest caz nu se știe dacă ele sunt tot atât de frumoase pentru copii, atunci când ei ajung la maturitate. Apoi, „frumusețea" lor nu ne poate îngădui să spunem că ele sunt „pur românești".

Am văzut mai înainte că majoritatea sunt de proveniență religioasă și, ca urmare, își au originea în ebraică, greacă, latină, slavă etc.[129]. Românești, în această etapă, sunt puține, doar diminutivele și, probabil, *Lupa*.

Față de numărul prenumelor masculine, cele feminine sunt mult mai reduse. Explicația o găsim, cum am arătat deja, în factori de natură social-economică. Tabelele realizate în perioada respectivă erau întocmite pentru stabilirea cuantumului „proventelor" față de stăpânire. Ca urmare, ele se refereau, în mod expres, la capii de familie, pentru care erau menționate și averile lor. Femeile apăreau în liste doar atunci când rămâneau văduve și întreaga responsabilitate a gospodăriei le aparținea lor. Totuși, varietatea redusă a prenumelor mai poate fi explicată și ca „expresie a unei identități culturale și religioase bine individualizate, cu o istorie unică și precisă", dezvoltată într-un areal influențat de cursul râului Sălăuța printre munți și dealuri și, prin aceasta, destul de izolat, „în care majoritatea membrilor au aceleași experiențe cotidiene (și) aceleași credințe" (Felecan O. 2011; 396, 397).

Comparativ, în cele două bazine – Hordou și Telciu – primează prenumele religioase, atât la femei, cât și la bărbați: *Doce*, *Floare*, *Fresina*, *Iftenie*, *Iliana*, *Maria*, *Nastasia*, *Nazaria*, *Paraschiva / Paraschieva*, *Persina* (Hordou); *Ana*, *Antimia*, *Anutza*, Dotye / *Dottje*, *Fraszina*, *Gacse*, *Iliana*, *Irinna*, *Maria*, *Mariuța / Mariutza*, *Nasztaszia*, *Soffrona / Sophronye*, *Titiana*, *Todora*, *Varvara*, *Varvarutza* (Telciu); *Alexa*,

[129] Pentru mai multe date și exemple, trimitem la Laura Spăriosu, *Tradiționalism și modernitate în sistemul antroponimic al românilor din Banatul sârbesc central*, în Numele și numirea I: 95–100.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Alexandru, *Andreș / Andrieș*, *Androne*, *Artene*, *Axente*, *Cira*, *Cirilă*, *Dosoftei*, *Flore*, *Gavrilă*, *Giorgie*, *Grigore*, *Ioan / Iuon*, *Istrate*, *Maftei*, *Matyeș*, *Mihăilă*, *Miron*, *Nicolai*, *Onul*, *Partenie*, *Petre*, *Pinteli*, *Precup*, *Simionu*, *Timofte*, *Todor*, *Toma*, *Ursul*, *Vasele / Vasile* (Hordou); *Alexandru*, *Andrei*, *Dănilă, Dumitru, Filip, Gavrilă*, *George, Grigore*, *Iacob*, *Ignat, Iosip, Iuon*, *Lupul Miron, Nichita, Nicolae*, *Petre*, *Pinte*, *Simion*, Ștefan, *Toader / Todor, Vasile*, *Ursul* (Telciu).

Pe de altă parte, observăm o mare variație grafică, explicabilă prin existența Regimentului de graniță, ai cărui funcționari nu erau români și, prin urmare, încercau să redea numele după grafia pe care o cunoșteau, cu menținerea, aproximativă, a pronunției locale.

În privința modernizării prenumelor, nu putem spune că există, la această dată, elemente de înnoire. În general, ele se mențin într-un inventar de forme religioase și laice impuse de o tradiție ancestrală.

Prenumele în secolul al XIX-lea

La anul 1870, prenumele de bărbați în Hordou erau: *Alexandru* 1, *Alexa* 7, *Andrei* 2, *Androne* 3, *Anton(u)* 4, *Aristrofilu* 1, *Aritonu* 2, *Artene* 2, *Artimonu* 2, *Augustinu* 1, *Aurelianu* 1, *Avrone* 3, *Calistru* 4, *Casianu* 2, *Cilimonu* 1, *Cilisin* 1, *Cirila* 5, *Clement(u)*/ *Clemente* 10, *Condrate / Condrace* 6, *Conon(u)* 4, *Constantinu* 2, *Cornila* 3, *Cosma* 4, *Costan(u)* 2, *Damianu* 3, *Danila* 10, *David* 1, *Domide* 3, *Donisa* 1, *Dumitru* 5, *Emanoil* 1, *Eremia* 1, *Filipu / Philipu* 3, *Gavrila* 10, *George* 6, *Grigore* 14, *Iacob(u)* 12, *Iftene* 4, *Ignat(u)* / *Ignath* 12, *Ilie* 4, *Ilarionu* 1, *Ilisie* 1, *Ioachimu* 4, *Ioan / Iuon / Ion* 35, *Iosefu / Ioseph* 5, *Iostin* 1, *Ipate / Ipathe* 4, *Irimei / Irimi*e 6, *Ironimu* 1, *Iuliu(s)* 1, *Larion* 3, *Lazaru* 1, *Leonu* 1, *Leonte / Lionte* 2, *Login(u)* 5, *Luca* 3, *Lupu* 1, *Macarie* 1, *Martian* 2, *Maftei(u)* 2, *Macedonu* 1, *Maximu* 2, *Mihaila* 6, *Mihaiu* 1, *Mitrofanu* 2, *Moisa* 1, *Nechita / Necita* 18, *Netiu* 1, *Nicolae / Niculai*[130] 10, *Nistoru* 1, *Olisimu* 3, *Pamfir(u)* 5, *Pantelimon(u)* 2, *Pavel(u)* 7,

[130] Forma corectă a numelui este *Nicolaie*. *Nicolae* a apărut prin secolul XIX, când „a existat tendința de a evita scrierea cu *-i-* consoană, considerat în mod greșit caracteristic pentru slavă". Niculai este „forma slavonă pentru *Nicolaie*", iar Niculaie a apărut, după hipocoristicul *Nicu*, pentru *Nicolaie* (Graur 1965: 149, 52).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Petre / Petria 9, *Platon* 1, *Precubu* 1, *Procopie* 1, *Rafaila* 1, *Roman* 1, *Sebastian / Sevestian* 3, *Sidoru* 1, *Simion(u)* 10, Ștefan 11, *Tanase* 6, *Terente* 4, *Timoftei(u)* 3, *Toader / Todoru* 6, *Todosie* 1, *Tofanu* 2, *Toma* 2, *Trifonu* 1, *Trofin* 1, *Ursul* 1, *Vasele / Vasile / Wasele* 16, *Victoru* 1, *Zaharie* 3, în total 102 prenume.

Față de 29 prenume la 1750, acum numărul acestora se ridică la 102, ceea ce înseamnă un spor de aproape 4 ori mai mare și, implicit, o mai mare diversificare a lor.

Dintre acestea, un număr de 20 de prenume se află și în prima *Conscripție*: *Alexa*, *Androne*, *Artene*, *Cirilă*, *Gavrilă*, *George*, *Grigore*, *Ilie*, *Ioan*, *Iosif*, *Lazar*, *Maftei*, *Nicolae*, *Petre*, *Precub*, *Simion*, *Timoftei*, *Toma*, *Ursul*, *Vasile*, restul fiind prenume noi, pe care le putem grupa astfel:

(a) Nume religioase (teoforice și biblice): *Danilă* (var. al lui *Daniel* < *Dan* „judecată, îndurare, dăruire" + *ihel* „Jahve", deci „Dumnezeu a dat, Dumnezeu s-a îndurat"); *David* (cognomen ebraic foarte vechi); *Emanoil* (după ebr. *Emanuel / Immanuel* „Dumnezeu este cu noi"); *Eremia* (var. al lui *Ieremia*, vechi nume biblic); *Ilie*[131]; *Ioachim*[132]; *Iosif*[133];

[131] *Ilie* „prenume foarte vechi care s-a bucurat de o mare răspândire în onomastica românească. Continuator al numelui biblic, ebraic *Elijah*(*u*), teoforic prin excelență, este alcătuit din cele două nume date lui Dumnezeu *El* și *Jahve*, traduse prin «Domnul este adevăratul Dumnezeu», ce reliefează credința monoteistă în Dumnezeul nevăzut, dar adevărat, prin prezența Sa în Creație" (Bălan-Mihailovici 2009: 280).

[132] Din ebr. *Jehojakim*, din *Jahve* (în forma *Jo-*, *Jeho-*) + *jakim*, der. de la vb. *kum* „a îndrepta, a ridica, a înălța", deci „Jahve a ridicat, a înălțat" (Bălan-Mihailovici 2009: 282–283).

[133] *Iosif* „prenume foarte răspândit, mai ales prin intermediul Bisericii Apusene. Este frecvent mai ales în Transilvania. Formele prenumelui reproduc un nume biblic ebraic, a cărui semnificație o găsim în *Vechiul Testament*, *Facerea* 30, 24: Și a pus copilului numele Iosif (Adaos), *zicând: Domnul îmi va mai da și un alt fiu*. Are radicalul *jasaf* «a adăuga». Forma scurtă, ebraicul *Joseph*, derivă dintr-un compus, *Josephjah*, un nume teoforic, alcătuit din *-jah*, prescurtarea lui *Jahve*, deci «Domnul a adăugat». În lumea creștină, numele este cunoscut după sec. al IV-lea și al V-lea și e mult mai răspândit după sec. al XV-lea, când a pătruns chiar și în lumea răsăriteană" (Bălan-Mihailovici 2009: 298).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Lazăr[134]; *Irimei*[135]; *Irimie*[136]; *Ironim*[137]; *Moisa* (< ebr. *Mosheh* „fiu, cel născut"); *Pantelimon* (< *panta* „a tot" + *eleimon* < *eleos* „milă, compasiune", deci „Atotmilostivul"); *Pavel* (prin filieră greco-slavă, de la cognomenul roman *Paullus* < *paul(l)us* „mic"; cf. Graur 1965: 40); *Rafaila* (după ebr. *Raphael*, nume teoforic < *repha, rapha* „a vindeca" + *-el*, o prescurtare a lui *Elohim*, deci semnificația cuvântului este „Elohim (Dumnezeu) a vindecat")[138]; *Sidoru* (după *Isidor* < gr. *Isidoros*)[139]; *Todosie* (după *Tudose* < gr. *Theodosios* < *theos* „zeu" + dosis „dar"); *Tofanu* (după gr. *Theophanes* < *theophaneia* „apariția sau manifestarea divinității"; Ionescu 2001: 366–367); *Zaharie* (de la *Zacharias* < *zekar* < *zakar* „a-și aminti" + *-jah* (*Jahve* „Dumnezeu), deci „Dumnezeu și-a adus aminte").

(b) Nume profane

În această categorie am inclus și numele provenite de la un apelativ sau tema unui apelativ, dar care, în timp, au fost purtate de persoane martirizate și prin aceasta au intrat în calendarul creștin și în *Sinaxare*, devenind nume de sfinți ori calendaristice, răspândindu-se astfel în

---

[134] *Lazăr*, „prenume, foarte răspândit odinioară, a devenit astăzi nume de familie. La baza lui se află numele ebraic *Eleazar*, un nume teoforic cu semnificația [Dumnezeu ajută] și este format din *El* (*Elohim*) + *azar* «a ajuta». Forma răspândită în onomastica creștină ar fi, după unii cercetători, nu cea din gr. *Eleazar* sau lat. *Eleazarus*, ci una aramaică, *Lazar*", cu atestări în *Noul Testament*: *Lazăr Săracul* și *Lazăr*, cel înviat de Isus (Bălan-Mihailovici 2009: 329).

[135] var. al lui *Irimia / Ieremia*, nume vechi biblic, de origine ebr. (Bălan-Mihailovici 2009: 266–267).

[136] Vezi numele anterior *Irimei*.

[137] De la *Ieronim*, din gr. *Ieronymos*, din *Ieros* „sfânt, sacru" + *onoma* „nume", deci „nume sacru" (Bălan-Mihailovici 2009: 267–268).

[138] „În onomastica creștină europeană, numele s-a impus prin cele două filiere, gr. Ραφαηλ și lat. *Rafael*. În *Sinaxar*, primul este amintit *Sf. Arhanghel Rafael*, cel ce este trimis de Dumnezeu ca răspuns la rugăciunea bătrânului Tobit și a Sarei. *Arhanghelul Rafael* (cu rostirea grecească *Rafail*) se prăznuiește în Biserica Orientală odată cu *Sf. Arh. Mihail și Gavril*, la 8 noiembrie, iar în Biserica Apuseană la 24 septembrie" (Bălan-Mihailovici 2009: 486).

[139] „Numele grecești compuse din *Isis* și *doron* «dar» se încadrează în bogata serie a teoforicelor, frecvente în onomastica tuturor popoarelor vechi" (Ionescu 2001: 235–236).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

întreaga lume creștină: *Anton* (de la lat. *Antonius*, nume gentilic)[140]; *Artimon* (de la *Artemon*, de orig. gr.)[141]; *Augustin* (< *augustinus* „sacru, venerat"); *Aurelian* (de la numele gintei *Aurelia*); *Calistru* (de la gr. *Callistratos* < *kalos, -e* „frumos, bun" + *stratos* „armată" sau *stratiotes* „soldat"); *Casian* (de la numele lat. *Cassianus*); *Clement* (< lat. *clemens, clementis* „indulgent, iertător; blând, milos"); *Condrate* (de la gr. *Condrat* < din lat. *quadratus* „pătrat"); *Conon* (de la gr. *Konon* „cel ce știe, cunoscătorul"); *Constantin* (< lat. *constantinus* „ferm, puternic, constant"); *Cornila* (din lat. *Cornelia*); *Donisa* (de la gr. *Dionis* „zeul viței de vie și al vinului"); *Dumitru* (de la gr. *Demetrios* „care aparține *Demetrei*"); *Filimon* (de la gr. *Philemon, Philemonos* < *phil-* „iubitor" + *monos* "singur", deci „iubitor de singurătate"); *Filip* (de origine greacă, *Philippos* < *phil-* sau *-philos* „iubitor" + *hippos* „cal"); *Foca* (prenume lat. < *focus* „foc, lumină"); *Iacob* (după ebr. *Jaakob* „țiitor de călcâi"); *Iftene* (Credem că este o variantă, neînregistrată, de la *Eftimie* (după numele gr. *Euthymios*), alături de multe alte variante înregistrate, fie prin „influențele străine (în primul rând, limbile slave vecine, apoi neogreaca), fie prin modificările suferite pe teren românesc)" (Ionescu 2001: 146–147); *Ignat* (după lat. *Ignatius*); *Ilarion* (după *Ilarie*, din gr. *Hilarios*, din adj. *hilaris* „plăcut, plin de bucurie", trecut în lat. *Hilarius, Ilarius*); *Iulius* (după lat. *Iulius*, *Iulia*); *Iostin* (var. a lui *Iustin*, din lat. *Iustinus*, *Iustina* „ceea ce aparține dreptului sau dreptății"); *Ipate* (din gr. *ypatos, -e, -on* „suprem"); *Larion* (var. al lui *Ilarie*, din gr. *Hilarios* < adj. *hilaros* „vesel, plăcut"; Ionescu 2001: 217–218); *Leon* (de la *Leontin* < *leon*, *leontos* „leu") (Ionescu 2001: 247–249); *Leonte* (< *Leon*); *Login* (din *Longhin* < lat. *longhinus* „cel care este lung"); *Luca* (< lat. *lucanus* „cel care este originar din *Lucania*"); *Macarie* (< gr. *makarios* „fericit"); *Martian* (< lat. *Martius*); *Macedon* (apropiat de adj. *makedonos* „înalt, (fig.) elevat"); *Maxim* (< lat.

[140] Pentru etimon și valoarea lor religioasă, creștină, vezi Bălan-Mihailovici, 2009, *s.v.*

[141] Aurelia Bălan-Mihailovici face precizarea că „în onomastica românească este atestat un singur nume de egumen, în forma *Artimon*. Este posibil să fie și alte variante, neatestate, în documente" (2009: 60). Credem că prenumele *Artimon*, înregistrat în satul Hordou / Coșbuc într-o *Conscripție* de la 1870 este al doilea nume înregistrat.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Maximus, forma de superlativ a lui *magnus* „mare"); *Mitrofan* (< gr. *Mitrofanes*); *Nechita* (de la *Nichita*, care reproduce n. pers. gr. *Niketas*) (Ionescu 2001: 291); *Nistor* (< gr. *Nestor*)[142]; *Pahone* (după *Pahomie*, de proveniență egipteană); *Pamfiru* (var. a lui *Pamfil*, cu *l* devenit *r*); *Platon* (nume gr. < *platos* „lățime, lărgime"); *Procopie* (de origine gr. < *procope* „mers înainte; progres"); *Roman* (nume lat. < *romanus* „cetățean al Romei"); *Sebastian* (de la lat. *Sebastianus* < gr. *sebasma*, *-atos* „demn de veneraţie; august"), *Sevestian* (var., neînregistrată, a lui *Sebastian*); *Tanase* (după *Atanasie* < gr. *Athanasios*, lat. *Athanasius* < *a-* privativ „fără; lipsit de" + *-thanatos* „moarte"); *Terente* (de orig. romană < *Terentum* „loc în Câmpul lui Marte, pe malul Tibrului, unde se desfășurau jocurile seculare" + *-ius*); *Trifon* (de orig. gr. < *trifon* „cel care trăiește în plăceri"); *Trofin* (gr. < *trofimos* „(aliment) hrănitor"); *Victor* (< lat. *victor, -oris* „învingător").

(c) Derivate și hipocoristice: *Costan* (hipocoristic de la *Constantin*; Bălan-Mihailovici 2009:122); *Larion* (var. al lui *Ilarie / Ilarion*, din gr. *Hilarios* < adj. *hilaros* „vesel, plăcut"; Ionescu 2001: 217–218); *Leonte* (din același radical cu *Leon*); *Net*(*t*)*i* (formă occidentală, hipocoristică, de la *Ana*; Ionescu 2001: 30).

(d) Nume laice/profane: *Lupul* (< *lup*), *Ursul* (< *urs*).

(e) Alte nume: *Aristrofilu*[143], *Avrone* (probabil o contaminare între *Avram* și *Andone*), *Cilisin* (Numele ar putea proveni dintr-o contaminație: *Filip*, în varianta locală *Cilip* + *Onisim*), *Domide* (< gr. *Diomidis*; Iordan 1983: *s.v.*), *Olisim* (Credem că este o grafie greșită pentru *Onisim*, „din ucr. *Onisim*", cf. Iordan 1983: 343, *s.v.*).

Ca frecvență, *Ioan* se menține pe primul loc cu 35 de ocurențe, urmat de *Nechita* 18, *Vasile* 16, *Grigore* 14, *Iacob*, *Ignat* 12, Ștefan 11, *Clemente*, *Dănilă*, *Gavrilă*, *Nicolae*, *Simion* 10, *Petre* 9, *Alexa*, *Pavel*

---

[142] „Variantă a lui *Nestor*, la baza căruia se află un nume de persoană grecesc, Νεστωρ, -ορος, în latină *Nestor*, *-oris*, cunoscut din legendele homerice ca fiu al lui Neleus, rege în Phylos și Chloris, caracterizat ca patriarh al înțelepciunii și longevității" (Bălan-Mihailovici 2009: 407);

[143] După formă trebuie să fie un nume grecesc compus din *aristo-* „cel mai bun" (Graur 1965: 34) și *-filo* „neam, specie, rasă" < gr. *phylon* „rasă, trib" (Andrei1987: 118).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

7, *Condrate*, *George*, *Mihailă*, *Tanase* 6, *Cirilă*, *Dumitru*, *Iosef*, *Irimei*, *Login*, *Pamfir* 5, *Anton*, *Calistru*, *Conon*, *Cosma*, *Iftene*, *Ilie*, *Ioachim*, *Ipate*, *Terente, Toader* 4, *Androne*, *Avrone*, *Filip*, *Larion*, *Luca*, *Pahone*, *Timoftei*, *Zaharie* 3.

Faptele prezentate arată că, din acest punct de vedere, nu sunt diferențe mari față de situația de la 1750; primele locuri fiind ocupate cam de aceleași prenume: *Ioan* 11, *Vasile* 8, *Todor* 5, *Petre* 4, *Gavrilă*, *Grigore*, *Pinteli* 3, *Alexa*, *Flore*, *Giorge*, *Mihăilă*, *Miron*, *Simion* 2.

Și de data aceasta, numele religioase dețin majoritatea în sistemul prenumelor din Hordou, iar preferate sunt tot variantele populare. Dar, spre deosebire de situația anterioară, remarcăm prezența unor nume luate din onomasticonul latin, având prin aceasta un aspect nou, modern, în conformitate cu întreaga structură a societății românești: *Alexandru*, *Andrei*, *Augustin*, *Aurelian*, *Constantin*, *Iulius*, *Luca*, *Roman*, *Sebastian*.

O și mai mare diversificare a prenumelor se află în Telciu. Motivele se găsesc nu numai în întinderea teritorială a localității, ci și în faptul că aici s-a aflat Compania a X-a a Regimentului de graniță năsăudean.

În ordinea alfabetică și cu menționarea frecvenței, acestea sunt: *Acsene* 1, *Adam* 6, *Alecsa* 8, *Alecsandru / Alexandru* 26, *Alexa* 7, *Amchidim / Anchidim* 2, *Ancel* 1, *Andrei* 8, *Anton* 3, *Ariton* 1, *Avram* 1, *Berci* 1, *Casian* 9, *Ciril* (*Cirilă Varvari*) 216, *Clement* 17, *Constantin* 1, *Cosat* 1, *Cosma* 2, *Costan* 7, *Crăciun* 1, *Damian / Demian* 10, *Dan* 1, *David* 6, *Dănilă* 5, *Dionise / Dionisie / Donise* 14, *Domide* 4, *Dumitru* (*Dumitru Ioan*) 66, *Filimon* 4, *Filip* 4, *Gavril* (*Gavril Lazăr*, *Gavril Pamfir*, (*Gavril Dumitru*, *Gavril Grigore*, *Gavrilă*) 30, *George* (*George Dumitru*, *George Florea*, *George Ioan*, *George Vasile*, *George David*) 95, *Grigore* (*Grigore Ioan*) 45, *Han* 1, *Heinrich* 1, *Hendel* 1, *Hene* 1, *Herch* 1, *Iacob* 8, *Irimie* (*Ieremie Ștefan*) 2, *Iftode* 1, *Ignat* 8, *Ilie* 12, *Ilisie / Ilisin* 2, *Ioan* (*Ioan Dumitru*, *Ioan Florea*, *Ioan Gavril*, *Ioan George*, *Ioan Grigore*, *Ioan Lazar*, *Ioan Luca*, *Ioan Maftei*, *Ioan Nicolae*, *Ioan Nistor*, *Ioan Petre*, *Ioan Tănase*, *Ioan Toader*, *Ioan Vasile*) 265, *Iosif / Iosip* 4, *Iov(u)* 2, *Ipate* 2, *Isac* 1, *Isachil* 2, *Isef* 1, *Istrate* 5, *Izig* 1, *Iohann* 2, *Larion* 3, *Lazăr* 13, *Leon* 2, *Leonte* 1, *Login* 4, *Luca* (*Luca Dumitru*, *Luca Zaharia*) 26, *Ludvig* 1, *Macavei* 2, *Maftei* (*Maftei Dumitru*) 7,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Manoilă 1, *Marcu* 2, *Martian* 2, *Matfei* 1, *Mihai* 6, *Mihăilă* 7, *Mitrofan* 2, *Moses* 1, *Natu* 1, *Nechita* / *Nichita* 3, *Nicolae* / *Niculai* (*Nicolae Ioan*) 99, *Nistor* 3, *Noe* 1, *Ofilat* 2, *Onisim* 1, *Oprea* 1, *Osias* 1, *Pahone* 2, *Panfir* 3, *Pantelimon* 4, *Pavel* (*Pavel Timoce*) 45, *Petre* (*Petre Ilie*, *Petre Ioan*) 35, *Riben* 1, *Roman* 1, *Rahel* 1, *Saftian* 1, *Samuel* 1, *Savu* 1, *Schail* 3, *Sebastian* (*Sebastian Ioan*) 10, *Serenius* 1, *Sidor* 1, *Simion* 14, Ștefan 18, *Tănase* (*Tănase George*, *Tănase Maria*) 40, *Teodor* / *Todor* / *Toader* (*Todor Constantin*, *Toader Ioan*) 56, *Terente* 1, *Tofan* 1, *Toma* 3, *Valer(iu)* 2, *Vasile (Vasile Zaharia)* 75, *Victor* 1, *Wolf* 1, *Zaharia* 1, *Zindel* 1. În total 110 prenume, la care se adaugă alte 38 duble, dintr-un total de 2374.

În raport cu cele înregistrate în secolul anterior, comune sunt doar 30: *Alecsa*, *Alexandru*, *Andrei*, *Ciril*, *Costan*, *Crăciun*, Dănilă, *Dumitru*, *Filip*, *Florea*, *Gavril*, *George*, *Grigore*, *Iacob*, *Ieremie*, *Ignat*, *Ioan*, *Iosif*, *Login*, *Maftei*, *Mihai*, *Natu*, *Nechita*, *Nicolae*, *Nistor*, *Petre*, *Simion*, Ștefan, *Toader*, *Vasile*.

Diferența mare de prenume față de secolul anterior se poate explica atât prin sporul natural de populație, dar mai ales prin prezența militară în zonă și prin imigrări. Numele străine pe care le întâlnim sunt un exemplu în acest sens: *Han*, *Heinrich*, *Hendel*, *Hene*, *Herch*, *Iohann*, *Iov*, *Isachil*, *Izig*, *Ludvig*, *Moses*, *Ofilat*, *Osias*, *Riben*, *Roman*, *Ruhel*, *Samuel*, *Scharil*, *Wolf*, *Zindel*. Dintre acestea, majoritatea sunt evreiești, ceea ce dovedește că mulți evrei au emigrat, mai ales din Maramureș, în spațiul Sălăuței, unde aveau condiții de viață mai bune și un vad comercial mai atractiv.

Alte prenume reflectă un stadiu înnoitor, dat în această zonă prin aportul Școlii Ardelene și a contactului cu persoane străine, prezente prin Regimentul de graniță, care au venit cu nume noi. Alexandru Cristureanu, într-un articol din 1999, făcea precizarea că „factorul determinant nu este extern, așa cum se întâmplă cu celelalte mode onomastice, ci intern, legat de emanciparea națiunii române prin acțiunea și îndemnul marilor învățați ai Școlii Ardelene" (1999: 37, *ap*. Tomescu 2011: 474). „Alegerea numelor romane reflectă dorința românilor din Transilvania de a-și păstra specificul național și în domeniul onomastic" (Iorga 1934: 16). Între acestea menționăm: *Augustin*,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Aurelian, *Constantin*, *Iulius*, *Sebastian* (Hordou); *Ancel*, *Constantin*, *David*, *Leon*, *Leonte*, *Leorente*, *Manoilă*, *Martian*, *Mitrofan*, *Oprea*, *Panfir*, *Savu*, *Sebastian(u)*, *Severius*, *Sidor*, *Valer*(*iu*). Constatăm la aceste nume prezența celor trei stadii de receptare a numelor: cu forma intactă, în -(*i*)*us*: *Iulius*, *Severius*, cu forma fără *-s*: *Sebastianu*, *Valeriu*, și fără terminația latină: *Augustin*, *Aurelian*, *Constantin*, *Sebastian*, *Valer*[144].

Pentru prima dată sunt înregistrate în zonă prenumele duble: *Cirilă Varvari*, *Dumitru Ion*, *Gavrilă Dumitru*, *Gavrilă Grigore*, *Gavrilă Lazăr*, *Gavrilă Pamfir*, *George David*, *George Dumitru*, *George Florea*, *George Ioan*, *George Vasile*, *Grigore Ioan*, *Ioan Dumitru*, *Ioan Florea*, *Ioan Gavril*, *Ioan George*, *Ioan Grigore*, *Ioan Lazăr*, *Ioan Maftei*, *Ioan Nicolae*, *Ioan Nistor*, *Ioan Petre*, *Ioan Tănase*, *Ioan Toader*, *Ioan Vasile*, *Ioan Victor*, *Luca Dumitru*, *Luca Zaharie*, *Maftei Dumitru*, *Nicolae Ion*, *Pavel Timoce*, *Petre Ilie*, *Petre Ioan*, Tănase George, *Toader Constantin*, *Toader Ioan*, *Vasile Zaharia*.

Remarcăm faptul că ambele elemente provin din prenume tradiționale. Numărul lor, relativ mare, arată dorința părinților de a adăuga numelui de botez, preferat de ei, și un al doilea, care să trimită la înaintași, tată, bunic ori altă rudenie. Fără date mai amănunțite este greu de precizat, pentru fiecare caz în parte, la care persoană din familie conduce acest al doilea prenume. Fără îndoială aceasta trebuie să fie explicația și nu poate fi legată de vreo sărbătoare, întrucât și primul prenume este unul religios și acesta ar fi legat, mai de grabă, de sărbătoarea calendaristică.

Un fenomen prezent încă la această dată este cel al schimbării prenumelui copilului în caz de îmbolnăvire. În condițiile în care sănătatea, mai ales a copiilor, era periclitată din multiple cauze – starea de înapoiere medicală a populației, stadiul de dezvoltare a medicinei, lipsa de medicamente etc. –, grija față de nou-născuți era mare. Pentru a-l apăra de boli sau de duhuri rele, „copilul nou-născut trebuie vegheat permanent să nu fie *schimbat* sau *spurcat* de către anumite duhuri rele sau de Fata Pădurii. Ca să fie în siguranță, lângă

[144] Pentru alte detalii, v. Tomescu 2011: 474–481; Cristureanu 1999; Iorga 1934.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

leagăn se puneau o mătură, un cuțit, o carte de rugăciuni. Pentru a apăra copilul de boli, hainele acestuia nu trebuiau lăsate afară după asfințitul soarelui și nu se fierbeau în ciubăr, ca să nu facă bube". De asemenea, mama era atentă ca nu cumva cineva să legene leagănul gol, pentru că pruncul ar putea muri. Dacă totuși se îmbolnăvea, „copilul bolnav era introdus în cuptor pe lopată, ca să se purifice sau i se arunca o hăinuță (cămașa) peste casă, în ideea alungării bolii". În cazuri mai grave, „exista și ritualul vânzării copilului pe fereastră atunci când într-o familie pruncii nu trăiau. Copilul era vândut pe fereastră, în general, de mâna unei femei cu mulți copii, pentru o sumă simbolică (1–5 lei). Odată cu vânzarea, copilul primea un alt nume, de obicei de fiară (*Lupu*, *Ursu* etc.). Această practică se făcea în credința că moartea poate fi păcălită și că nu-l va mai găsi pe copil" (Lechințan 2013: 560).

În *Conscripții*, ca și în *Registrul botezaților*, situația este marcată prin *alias*, *recte*, *ori*: *Ion alias Foca* (1838), fiul *Toader recte Nichita* (1844), fiul *Artimon recte Ignat* (n. 1845), fiul *Toma recte Larionu* (n. 1852)[145], fiul *Grigore ori Iuon* (1854), fiul *Philipu recte Gavrilă* (n. 1854), fiul *Terente recte Alexa* (n. 1857), fiul *Iuon recte Ignat* (1863), fiul *Simionu recte Mihailă* (n. 1869), Expresia *fiul Grigore ori Ion* atestă încă un fapt de reținut; sunt situații când o persoană este atestată cu două prenume, ca în cazul de față, al doilea fiind primit cu prilejul *vinderii* copilului sub alt nume pentru a se vindeca de boala de care a suferit (datul pe fereastră) (Catalano f.a.: 106: nota 158).

Din exemplele oferite, trebuie să reținem și faptul că noul nume nu trimite la o fiară, ci la alte nume cunoscute în zonă. Prin urmare, și prenumele *Lupul*, *Ursul* le putem considera ca specifice, date la botez, și nu numai ca al doilea prenume dat cu ocazia „vinderii copilului".

Din punctul de vedere al proveniențeі lor, le putem grupa astfel:

[145] Referințele la anul nașterii au fost notate „după matricolă", „după confid" (după mărturisire), „după spusă", cf. *Matricula botezaților din Parohia Gr. Cath. Hordo pe Ann 1851/52*, *ap*. Catalano f.a.: 92–117.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(a) Religioase: *Adam*[146], *Alexa, Alexandru*, *Amchidim* (după *Achindin* (gr. *a-kindinos* „fără pericol"), cu metateză)[147], *Ancel* (pentru *Angel*), *Andrei*, *Anton*, *Ariton*, *Avram*[148], *Casian*[149], *Chirilă*, *Clement*, *Constantin*, *Cosma*, *Crăciun*, *Damian*, Dănilă, *Dionise*, *Dumitru*, *Filimon*, *Filip*, *Flore*, *Gavrilă*, *George*, *Grigore*, *Iacob*, *Ieremie*, *Iftode*, *Ignat*, *Ilie*, *Iosip*[150], *Iov*[151], *Ipate*[152], *Iuoan*, *Lazăr*, *Leon*, *Leonte*, *Login*, *Luca*, *Macavei*, *Maftei*, *Manoilă*, *Marcu*, *Martian*[153], *Matfei*, *Mihai*, *Mihailă*, *Mitrofan*[154], *Nichita*, *Nicolae*, *Nistor*, *Onisim*, *Oprea*[155],

[146] „Reproduce vechiul nume biblic ebraic *Adam*. Nu este frecvent în onomastica românească" (Ionescu 2001: 10).

[147] Cf. Constantinescu 1963: 3, *s.v. Achindin.*

[148] „Nume de origine ebraică, purtat de cunoscutul strămoș al poporului evreu. Și voi încheia legământ cu tine și te voi înmulți foarte, *foarte tare. Atunci a căzut Avram cu fața la pământ*, *iar Dumnezeu a grăit și a zis: Eu sunt și iată care-i legământul Meu cu tine. Vei fi tată a mulțime de popoare. Și nu te vei mai numi Avram*, *ci Avraam (Abrahaam) va fi numele tău*, căci am să te fac tată a mulțime de popoare (*Facerea* 17, 2–5). Astăzi apare mai mult, dacă nu exclusiv, ca nume de familie" (Bălan-Mihailovici 2009: 70).

[149] „Reproduce numele pers. lat. *Cassianus*, *Cassiana*, atestate cu valoare de cognomen numai în epoca imperială. […] *Casian* și *Casiana* se răspândesc în Europa prin Biserică" (Ionescu 2001: 90).

[150] Credem că forma este sub influență ucraineană, cf. *Josyp* (Ionescu 2001: 233).

[151] „Nume biblic; face parte din numele ebraice teoforice compuse (*Jo-* (*Jahve* «Dumnezeu») + *yobh* «voință»). A devenit cunoscut prin *Cartea lui Iov* din *Vechiul Testament*" (Bălan-Mihailovici 2009: 302).

[152] „Prenumele are la bază adj. grecesc *ypatos* «suprem», atribut pe care îl dețineau consulii romani. Este atestat în *Martirologii* și preferat în aria creștinătății răsăritene. Forma inițială era *Ipatie*. Rădăcina a interferat cu participiul *pathes* «pățit» (de la *pathaino* «a păți»), termen exploatat și de Ion Creangă în *Stan Pățitul*, zis și *Ipate*" (Bălan-Mihailovici 2009: 303–304).

[153] Derivat de la *Martin* + suf. *-ian*, cu sensul „cel care aparține lui Martin", „cu referire la Martin". *Sinaxarele* trimit la doi sfinți cu acest nume, scris și *Martian* (v. Bălan-Mihailovici 2009: 372).

[154] „Prenume vechi grecesc, *Metrofanes*, care trimite la cuvintele *metro* + *fanes* «focul», «lumina mitrasului», cu referire la Nașterea lui Isus Cristos. În românește apare sub mai multe forme, între care și *Mitrofan*" (Bălan-Mihailovici 2009: 394).

[155] Prenume românesc, la baza căruia stă verbul *a opri*, după modele europene medievale. Numele *Oprea*, *Oprică* îl primeau la botez copiii care erau socotiți ultimii dintre cei dorîți, fie fete, fie băieți. La greci se găsește echivalentul *Stamate* și la italieni, Fermo (v. Bălan-Mihailovici 2009: 430).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Pahone[156], *Panfir*[157], *Pantelimon*[158], *Pavel*, *Petre*, *Roman*, *Sebastian*, *Severius* (din lat. *sever*, adj. + *-ius*, alături de *Severus*, *Severinus*, *Severianus*), *Simion*, *Ștefan*, *Terente* (din lat. *Terentius*), *Toader*, *Toma*, *Valer*, *Vasile*, *Victor*, *Zaharie*.

(b) Derivate și hipocoristice: *Acsene* (de la fem. *Acsena*, din gr. *Xenia*), *Costan*, *Ilisie* (din *Elisei*), *Istrate* (din *Eustratie*, care reproduce gr. *Eustratios*, *Eustratos*; Ionescu 2001: 163), *Larion* (din sl. *Larion*, *Ilarion*, din gr. *Hilarios*), *Natu* (hipocoristic al lui *Ignat*), *Saftian* (de la *Saftu*, *Safta* (de la *Elisabeta*) + *-an*), *Savu* (după *Sava* < bg. *Sava* sau / și din gr. *Savva*(*s*), *Sabas*; Iordan 1983: 406), *Sidor* (din *Isidor*, din gr. *Isidoros*), *Tănase* (din *Atanasie*).

(c) Profane: *Berci* („*Berciu*, substantiv vechi, cu sens de „crainic", prin Maramureș; în Moldova prenume; Constantinescu 1963: 200, *s.v. Berciu*), *Cosat* < ucr., rus. *kosa* „coadă, cosiță"; Iordan 1983: 149) + *-at*; *Ofilat*; *Tofan* (bg. *Tofan*, același cu *Teofan* < bg. *Teofan*; Iordan 1983: *s.v.*).

(d) Evreiești: *Han* (*Han*, fem. *Hanna*, hipocoristice al germ. *Johannes*, fem. *Johanna*, din ebr. *Iohanan*), *Heinrivh, Hendel*, *Hene*, *Herch*, *Isac*, *Isachil*, *Isef*, *Izig*, *Iohann*, *Ludvig*, *Moses*, *Noe*, *Osias*, *Riben*, *Ruhel*, *Samuel*, *Scharil*, *Wolf*, *Zindel*.

O reordonare a prenumelor de la 1869 potrivit frecvenței situează pe primul loc tot pe *Ion* cu 265 de atestări, urmat de *Nicolae* cu 99, *Gavril*(ă) 95, *Vasile* 75, *Dumitru* 66, *Toader* 54, *Grigore, Pavel* 45, *Petre* 35, *Luca* 26, Ștefan 18, *Clement* 17, *Alecsa / Alexa* 15, *Lazăr* 13, *Ilie* 12, *Dionise* 11, *Sebastian* 10. Așadar, și în lista prenumelor cu peste 10

[156] Variantă a lui *Pahomie*, prenume cu circulație limitată la mediul monahal. De proveniență egipteană, numele se impune prin personalitatea *Sf. Pahomie cel Mare*, supranumit *Tabenisiotul*, după numele locului, *Tabenesi* (v. Bălan-Mihailovici 2009: 435–437).

[157] Ar putea fi o formă deformată de la *Pamfil* (*Panfil*, *Panhil*), nume grecesc, alcătuit din elementele gr. *pan*, *pantos* „pe de-a-tregul, complet, al tuturor, de toți" + *-philos* „drag, iubit" (v. Ionescu 2001: 305), prin apropiere de *fir*.

[158] „Nume grecesc, *Panteleemon* (din *pan, pantos* + *eleemon* „milos, binefăcător"), a intrat în onomasticonul creștin de timpuriu. Pătruns din diverse surse (bulgară, sârbă, croată, ucraineană, maghiară etc.), în forme diferite, a suferit modificări și pe teren românesc; are o familie bogată" (Ionescu 2001: 307).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

atestări se află numai nume religioase, ceea ce înseamnă că populația localității acorda încă o mare considerație acestui tip de nume.

> „Fidelitatea păstrării prenumelor vechi […] este un factor de coeziune a comunității. Specificul tiparelor antroponimice trebuie pus în legătură cu funcția unificatoare, care îi reunește pe purtătorii de prenume clasice, tradiționale în interiorul mediului sătesc ori al familiei. Orice dezicere de prenumele indigene putea echivala cu o trădare, cu un «dezechilibru» în comportamentul lingvistic al epocii, mai exact în atribuirea de nume nou-născuților" (Felecan, O. 2011: 397).

Față de secolul anterior, situația prenumelor de femei din localitatea Hordou este total diferită, fiindcă *Conscripția* din 1870 înregistrează toate persoanele de gen feminin. În ordine alfabetică și cu menționarea frecvenței, acestea sunt: *Aghistina* / *Agistina* 8, *Ana* 15, *Angelina* 3, *Anisie* 2, *Anișca* 1, *Aristina* 5, *Catarina* 11, *Doce* / *Docea* / *Docia* 32, *Elena* 2, *Elisabeta* 3, *Eugenia* / *Eogenia* 4, *Firona* / *Firoana* 6, *Floare* 5, *Frasina* 1, *Gace* 1, *Gafta* 9, *Grapina* 2, *Iftimie* / *Iftinie* 10, *Haralampe* 1, *Ileana* 3, *Iuoana* / *Iuana* 5, *Irina* 20, *Iuvila* 1, *Maria* 43, *Marina* 4, *Martha* 1, *Matrona* / *Metrona* 13, *Minodora* 2, *Nastasie* 26, *Palage(a)* 17, *Parască* 1, *Paraschiva* / *Parasciva* 14, *Pelagia* 1, *Rafila* 1, *Raveca* 2, *Saveta* 1, *Senie* 1, *Sofia* / *Sofie* 5, *Sînziana* 1, *Sofrona* 1, *Tavifta* 2, *Tecla* 4, *Titiana* / *Titeana* 12, *Todosia* 1, *Trifilia* 2, *Varvara* 4, *Vlase* 1, *Zenove(a)* 4, în total 49 de prenume.

Din cele zece prenume înregistrate în secolul trecut, 8 se păstrează și acum: *Doce*, *Floare*, *Frasina*, *Iftinie*, *Ileana*, *Maria*, *Nastasia*, *Paraschiva*, iar cinci dintre ele se află între cele cu o frecvență ridicată, peste 10, ceea ce dovedește vechimea lor în această zonă: *Maria* 43, *Doce* 32, *Nastasia* 26, *Irina* 20, *Palage* 17, *Ana* 15, *Paraschiva*[159] 14, *Matrona* 13, *Titiana* 12, *Catarina* 11, *Iftimia* 10.

Nu mai apar *Nazaria* și *Persina*, care aveau o singură ocurență. Dispariția lor este un indiciu că ele nu erau consolidate în zonă, iar persoanele respective au plecat prin căsătorie ori împreună cu familia au emigrat în alte zone.

[159] Este înregistrat și hipocoristicul *Parasca*.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(a) Prenume religioase[160]: *Ana*, *Anisia*[161], *Anghelina*, *Catarina*, *Elena*, *Elisabeta*, *Eugenia*, *Floare*, *Harlampe*, *Ileana*, *Iuoana*, *Irina*[162], *Maria*, *Marina*, *Marta*, *Matrona*, *Minodora*[163], *Paraschiva*, *Pelagia*, *Rafila*, Sânziana, *Sofia*, *Șofrona* (după gr. *Sophronia* < *sophron* „înțelept, cu mintea sănătoasă"; Ionescu 2001: 351), *Tavifta*, *Tecla*[164], *Trifilia*, *Varvara*, *Zenove(a)*.

(b) Derivate și hipocoristice: *Anișca* (< *Ana* + *-işcă*); *Aristina* (< *Aristia* + *-ina*); *Doce* (< *Dochia*), *Firona / Firoana* (< *Veronica*)[165], *Frăsina* (< *Eufrosina*)[166], *Gafta* (< *Agat*(*h*)*a*, cu apocopa lui *a*-)[167], *Iftemia / Iftinia* (< *Eftimie*)[168], *Parasca* (< *Paraschiva*), *Nastasia* (< *Anastasia*)[169], *Palage* (< *Pelaghia*), *Raveca* (< *Rebeca*)[170], *Saveta* (< *Elisabeta*)[171], *Senia* (< *Xenia*), *Titiana* (varianta feminină < lat. *Titianus* < *Titus*), *Todosia* (< gr. *Theodosia*), *Vlase* (< *Vlasie* < lat. *blaseus*, *-a*, *-um*, adj. „peltic")[172].

---

[160] Pentru valoarea lor creștină, vezi Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, 2009, *s.v.*; cf. și Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, 2001, *s.v.*

[161] Termen de origine greacă, *anisos* sau *anisa* „fără pereche, singular, fără egal", prenumele s-a impus „prin exemplul de cucernicie și credință al unei aristocrate din Tesalonic, care a trăit în timpul împăratului Maximilian, *Sf. Anisia*. În onomastica românească, deși puține atestări, sunt multe variante: *Anisia*, *Anisiica*, *Anisîia*, *Anesia*, *Anasăia*, *Anaisa* etc.» (Bălan-Mihailovici 2009: 43).

[162] Are la bază grecescul Eirene „pace" (Graur 1965: 36).

[163] După grecescul *Menodoros* (< *men* „luna" + *doron* „dar"), cf. *Theodoros* „darul lui Dumnezeu" (Graur 1965: 35).

[164] „*Tecla* este femininul de la *Teclu* și este din grecescul *theocleia*, format de la *theokles* «gloria lui Dumnezeu»" (Graur 1965: 128).

[165] Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, 2009: 240, *s.v. Veronica*; Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, 2001: 389–390, *s.v. Veronica.*

[166] Pentru detalii, v. Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, 2009: 186, *s.v. Eufrosina*; Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, 2001: 160, *s.v. Eufrosina*.

[167] Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, 2009: 22, *s.v. Agat(h)a*; Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, 2001: 16–17, *s.v. Agat(h)a*.

[168] Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, 2009: 165, *s.v. Eftimie*; Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, 2001: 146–147, *s.v. Eftimie.*

[169] Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, 2001: 32, *s.v. Anastasia.*

[170] Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, 2009: 490, *s.v. Rebeca*.

[171] Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, 2009: 171–172, *s.v. Elisabeta*; Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, 2001: 151, *s.v. Elisabeta*.

[172] Cf. Bălan-Mihailovici 2009: 650–651.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(c) Prenume profane: *Aghistina* (< *aghistină* (var. *agistină*, în zona Bistriței și în Sălaj) „castană (comestibilă”); *Grapina* (după *Agripina*, din lat. *Agrippina*, cu afereza lui *a*; (cf. Constantinescu 1963: 6, *s.v. Agripina*), sau un derivat românesc, din *grapă* „unealtă de plugărie + *-ina*); *Gace*[173] (< *gaci*, s.m. pl. (reg.) „izmene largi, purtate ca pantaloni în Oaș”; DAR, *s.v.*; sau ar putea fi și bg. *Gača*, cf. și *Gaciu* < bg. *Gačo*; Iordan 1983: 212); *Iuvila* (Ar putea fi un derivat, de la rădăcina lat. *iuv-* „tânăr, tinerețe” + *-ila*, cf. derivatele nume proprii de familie, de animale, de ființe mitologice ori personaje legendare: *Bușilă*, *Lunilă*, *Fugilă*, *Gerilă*, *Setilă* etc. (Pascu 1916: 328–333).

Categoriile de prenume feminine înregistrate la 1870 dovedesc faptul că majoritatea dintre ele sunt religioase, iar împreună cu cele derivate și hipocoristice, care sunt tot religioase, conduc la un total 44 de prenume, cu o ocurență de 321 de atestări. Raportate la numărul total de 48 de prenume, rezultă un procent de 91,66.

Numărul mare de derivate și hipocoristice, care au o puternică nuanță afectivă, indică o preferință a graiului popular spre acest gen de prenume.

Ca frecvență, până la limita 10, ordinea este următoarea: *Maria* 43, *Doce* 32, *Nastasia* 26, *Irina* 20, *Palage* 17, *Ana* 15, *Paraschiva* 14, *Matrona* 13, *Titiana* 12, *Catarina* 11, *Iftimia* 10, între acestea aflându-se trei din cele patru prenume înregistrate la 1750, *Maria*, *Doce*, *Paraschiva*, în timp ce *Persina*[174] nici nu mai apare.

Prenumele feminine înregistrate în sec. XIX pentru localitatea Telciu, prin *Conscripția* realizată la 1870, sunt mult mai numeroase. În ordinea alfabetică și cu menționarea frecvenței sunt: *Acsenia*, *Amalia* 28, *Ana* 29, *Angilina*, *Anglea*, *Anișca*, *Aristina*, *Arsinica*, *Catarina* / *Caterina* / *Catrina*, *Cica*, *Cinica*, *Cristina*, *Docea* / *Dochea* / *Dochia* 54, *Elena*, *Eleonora*, *Elisabeta*, *Fica*, *Fioara*, *Firoana* 24, *Floarea* 24, *Fraida*, *Frimet*, *Gacea*, *Gafia*, *Gafta*, *Gaftina*, *Gaftoana* 47, *Gitela*, *Gitelda*, *Glicheri*a, *Golda*, *Grapina*, *Iftinia* / *Iftina* 28, *Ileana* 23, *Ioana* 15, *Irina*

[173] În Sălaj am întâlnit și diminutivul *Gaciță* (satul Purcăreț).

[174] „*Persina* ar putea proveni de la *persu* «persan» + suf. *-ina*, întocmai ca și *Persida* feminin de la *Persu* «persan»” (Graur 1965: 127). *Persa*, femininul lui *Persu*, cf. bg. *Persa*; *Persu* „persan”, cf. bg. *Perso* (v. Iordan 1983: 363).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

31, *Itenia*, *Itfinia*, *Iosefa*, *Ludovica / Lodovica / Rodovica* 14, *Luciana*, *Luise*, *Mafta*, *Margareta*, *Maria* 226, *Marina*, *Mathilde*, *Matroana*, *Melania*, *Mina*, *Mindela*, *Minodora*, *Nastasia* 122, *Nitia / Niția*, Palagia 83, *Paraschiva / Paraschia / Paraschica* 74, *Rafila*, *Raisa*, *Raveca*, *Rifca*, *Ruhala*, *Saftina / Saftinia*, *Saveta* 38, *Savinca*, *Silvia*, *Sofia*, *Tavifta*, *Tecla*, *Titiana*, *Todora* 13, *Todosia*, *Toiva*, *Trifila / Trifilia*, *Varvara* 27, *Vasilica*, *Veronica*, *Victoria*, *Voira*, *Zenovia*, în total 79.

Ordonând aceste prenume în funcție de numărul de atestări (peste zece), obținem următorul clasament: *Maria* 226, *Nastasia* 122, *Palagia* 83, *Paraschiva* 74, *Dochia* 54, *Gaftoana* 47, *Saveta* 38, *Irina* 31, *Ana* 29, *Amalia*, *Iftinia* 28, *Varvara* 27, *Ileana* 23, *Ioana* 15, *Ludovica* 14, *Todora* 13.

Față de situația din 1755 / 1761, frecvența prenumelor a rămas cam aceeași, s-a schimbat radical doar numărul de ocurențe. Atunci, pe primul loc erau *Anuța*, *Doce*, *Maria* cu 3 atestări, urmat de *Anuța*, Măriuța, *Sofrone*, *Titiana* cu două atestări, iar în 1870 *Maria* rămâne tot pe primul loc, dar cu 226 de atestări.

Nu putem să nu remarcăm faptul că derivatele diminutivale în *-işca* și *-uța*, de tipul *Anișca*, *Anuța*, *Mariuța* n-au mai fost consemnate în zonă. În plus, apar o mulțime de alte prenume moderne, pe care le găsim și în prezent: *Amalia*, *Arsinica*, *Cica*, *Cinica*, *Cristina*, *Fi(i)ca*, *Fioara*[175], *Gaftina*, *Gaftoana*, *Gitelda*, *Gliceria*, *Iosefa*, *Itenia*, *Luise*, *Mafta*, *Margareta*, *Mathilda*, *Mina*, *Mindela*, *Nitia*, *Raisa*, *Saftinia*, *Saviuca*, *Sofia*, *Tavifta*, *Tecla*, *Trifila*, *Trifilia*, *Vasilica*, *Veronica*, *Victoria*, *Zenovia*. Între ele sunt unele care, cu adevărat, pot fi numite autohtone (pur românești): *Fiica* (< *fiică*), *Margareta* (< *margaretă* „plantă erbacee perenă din familia compozeelor, cu inflorescența compusă din flori mici, galbene, dispuse într-un disc central, și din flori marginale cu o corolă lungă, albă"; DEX, *s.v.*); *Vasilica* (< *Vasile* + *-ica*), iar altele sunt importate din alte limbi: din germană: *Amalia*, dar numele este și în italiană, spaniolă, portugheză, maghiară, rusă (Ionescu 2001: 27–28); *Luise* (nume francez), *Matilda* (Numele e prezent și în rusă *Matilda*,

[175] Probabil o românizare a numelui italienesc *fiore* „floare" sau un derivat de la *fiică* (la rândul său considerat tot derivat cu sufixul *-ică*) + *-ioara*.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

franceză *Mathilde*, italiană *Matilde*, magh. *Matild*; Ionescu 2001: 275); din rusă: *Raisa*. Mai putem remarca mulțimea de alte nume moderne, luate din latină, și care se regăsesc și în limbile europene: *Angelina*, *Aristina*, *Arsinica*, *Caterina*, *Cristina*, *Elena*, *Eleonora*, *Glicheria*, *Iosefa*, *Ludovica*[176], *Luciana*, *Marina*, *Melania*, *Minodora*, *Saftinia*, *Silvia*, *Sofia*, *Veronica*, *Victoria*, *Zenovia*.

Multe dintre prenumele existente acum în Telciu au o coloratură nouă, de modernitate, sub influența contactului mai intens cu latinitatea și cultura europeană: *Angelina*, *Anisia*, *Aristina*, *Catarina*, *Elena*, *Elisabeta*, *Eugenia*, *Irina*, *Iuvila*, *Luise*, *Minodora*, *Raveca*, *Saveta*, *Senia*, *Sofia*, Sînziana, *Tavifta*, *Tecla*, *Trufilia*, *Varvara*, *Vlase*, *Zenovia*.

Faptele consemnate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea se diferențiază mult de situația din secolul anterior, materializându-se prin câteva trăsături, precum: numărul prenumelor religioase este într-o vădită micșorare; prenumele laice / profane sunt în creștere; sunt înregistrate acum nume derivate pe teren românesc, fie din cuvinte moștenite, fie din altele, dar toate după normele limbii române; apelarea la nume din onomasticonul latin sau modelate după model latin; apariția de dublete de tipul literar / popular: *Caterina* / *Catarina* / *Catrina*, *Iftinia* / *Iftina*, *Ludovica* / *Lodovica* / *Rodovica*, *Paraschiva* / *Parascheva* / *Parasciva*, *Saftinia* / *Saftina*, *Trifilia* / *Trifila*.

Prenumele în secolul XX

În ordine alfabetică (și cu precizarea frecvenței), prenumele de bărbați înregistrate în localitatea Coșbuc, la 1975 sunt: *Adrian Onisim* 1, *Alexa* 1, *Alexandru* 2, *Anchidim* 3, *Artene* 1, *Aurel* (*Aurel Cornel*) 15, *Clement* 1, *Conon* 1, *Constantin Roco* 1, *Daniel* 1, *Dănuț* 4, *Dionisie* 1, *Dorel* 4, *Dorin* 1, *Doru* 1, *Dumitru (Dumitru Marin)* 13, *Florin* 1, *Gavrilă* 1, *George (George Samson, Gheorghe Samson)* 57, *Grigore (Grigore Adrian, Grigore Dănuț)* 12, *Horațiu Roco* 1, *Iacob* 1, *Iftene* 2, *Ilie (Ilie Ioan)* 9, *Ioachim* 2, *Ioan* (*Ion* 5, *Ioan Dan*, *Ioan Florin*, *Ioan*

[176] *Ludovica* și formele populare *Lodovica*, *Rodovica* poate fi explicat prin influența latino-catolică (Ionescu 2001: 256).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Mircea, *Ioan Niță*, *Ioan Aurel*) 78, *Irimei* 1, *Iuliu* 1, *Larion* 5, *Leon* 22, *Leonida* 1, *Liviu* 1, *Macedon / Macidon* 9, *Marius* 1, *Nechita* 8, *Nicolae / Nicolaie / Niculaie / Niculai / Nicolaie Tudor* 27, *Octavian* 1, *Onisim* 3, *Ovidiu* 1, *Pavel (Pavel Aurelian)* 7, *Petru* 3, *Procopie* 1, *Radu (Radu Gheorghe, Radu Marius)* 3, *Samson* 1, *Sevestian* 1, Ștefan (Ștefan Marin) 4, *Tănase (Tănase Toader)* 3, *Toader (Toader Ilie, Todor)* 9, *Traian* 1, *Valer / Valeriu (Valeriu Gheorghe)* 4, *Vasile* 52, *Viorel (Viorel Vasile)* 6, *Zaharie* 1, în total 77 de prenume.

Numele consemnate la o sută de ani după cele precedente relevă câteva fapte demne de reținut. În primul rând, se observă o gamă mai variată de prenume, explicabilă prin sporul de populație. Remarcăm apoi faptul că, pe primele locuri în ordinea frecvenței, se află prenume tradiționale: *Ioan / Ion* 78 de atestări, *George* 56, *Vasile* 52, *Nicolae* 27, *Leon* 22, *Aurel* 15, *Dumitru* 13, *Grigore* 10, *Ilie* 9, *Macedon* 9, Toader / Todor 9, *Nechita* 8, *Pavel* 7, *Viorel* 6, *Larion* 5, Dănuț 4, *Dorel* 4, *Anchidim* 3, *Onisim* 3, *Tănase* 3, *Alexandru* 2, *Iftene* 2, *Ioachim* 2, *Valeriu* 2, restul având o singură atestare.

Între aceste 25 de nume se cuvine să ne oprim asupra a patru dintre ele: *Dănuț*, *Dorel*, *Valeriu* și *Viorel*, care intră în categoria prenumelor moderne, celelalte făcând parte din patrimoniul tradițional.

Dănuț este un diminutiv al unui *Dan*, asupra căruia specialiștii au emis două păreri: fie că „este un hipocoristic al unui nume compus cu *-dan* (*Bogdan, Iordan* etc.)", fie că trebuie raportat direct la un vechi nume *Dan*, „prezent și în *Geneză,* dar și ca nume al unei cetăți din apropierea izvoarelor Iordanului, […], identificată cu actualul *Tell el-Kadi*" (Ionescu 2001: 122). În onomastica românească are o veche tradiție, cunoscuți fiind doi domni: *Dan* I (c. 1384–1386), fratele lui Mircea cel Bătrân, și *Dan* II (1422–1431). Răspândirea lui se datorează și influenței literare, prin poemul lui V. Alecsandri, *Dan*, căpitan de plai, romanul *Dan* de Al. Vlahuță sau cunoscutul *Dănuț*, unul dintre personajele principale ale romanului *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu[177].

Dorel, ca și multe alte variante luate din diverse limbi romanice

[177] Mai multe amănunte, la Cristian Ionescu, *Dicționar de onomastică*, p. 121–122.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

și neromanice, pornește de la *Tudor*, iar un hipocoristic al acestuia, *Doru*, „foarte apreciat datorită apropierii de substantivul românesc *dor*" (Ionescu 2001: 379), împreună cu sufixul *-el* a dat numele în discuție.

Valeriu are la bază un vechi nume roman, *Valerius*, purtat de membrii unei foarte vechi ginți romane, *Valeria*. Cu timpul ajunge să fie purtat de numeroși creștini, care l-au transmis limbilor moderne. În românește, *Valeriu* și *Valeria* „au fost reluate în epoca noastră, pe cale cultă, din occident sau din istoria romană" (Ionescu 2001: 384). Noi credem că, în zona de care ne ocupăm, se datorează limbii germane, în care găsim *Valerius*, *Valerian*, *Valeria*, prin prezența persoanelor de această etnie în Regimentul de Graniță Năsăudean.

Viorel este varianta masculină a femininului *Viorica*, după modelul multor altor dublete de acest fel. Ele sunt prenume „specific românești", „o creație a onomasticii noastre" (Ionescu 2001: 394).

Adăugând la aceste nume și pe cele cu o singură atestare, vom avea imaginea modernizării segmentului antroponimic al satului *Coșbuc* de la mijlocul secolului XX.

Raportate la situațiile anterioare, cele de la 1750, respectiv 1870, prenumele de la această dată sunt caracterizate, în general, prin noutate. Alături de prenume vechi, majoritatea sunt noi, moderne și tot mai multe românești.

Situația este și mai vizibilă în localitatea Telciu. Ordonate alfabetic și cu indicarea frecvenței, lista prenumelor bărbătești se prezintă astfel: *Adam* 1, *Adrian* 1, (*Adrian Mihai* 1, *Adrian Pavel* 1, *Adrian Sorin* 1, *Adrian-Ioan* 1) 5, *Alan* 1, *Alexa* 1, *Alexandru* 12, *Anchidim* 1 (*Anchidim Florin* 1), *Anton* 2, *Augustin* 8, *Aurel* 6, *Carol* 1, *Călăment* 2, *Călin* 1, *Cătălin Ilie* 1, *Cirilă* 1, *Clement* 4, *Constantin* 8, *Cornel* 1, *Costache* 1, *Costan* 1, *Cristian Mircea* 1, *Cristin* 1, *Damian* 1, *Dan* (*Dan Ioan* 1, *Dan Vasile* 1) 5, *Daniel (Daniel Nicolae* 1) 5, *David* 3, *Dănuț (Dănuț Marcel* 1) 9, *Dionisie* 2, *Dorel* 3, *Doru (Doru Lucian* 1) 2, *Doruț* 2, *Dumitru* (*Dumitru Dănuț* 1, *Dumitru Ioan* 1, *Dumitru Valer* 1, *Dimitru* 1) 143, *Elias* 1, *Emil* 4, *Eronim* (*Ieronim* 1, *Ironim* 2) 4, *Evlaviu* 1, *Filip* 2, *Flaviu* 1, *Florian* 1, *Florin* 1, *Gabriel Călin* 1, *Gavrilă* 8, *Gelu* 1, *George (George Mircea* 1, *George Vasile* 1) 96, *Ghedeon* 1, *Gheorghe (Gheorghe Daniel*

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

1, *Gheorghe Dănuț* 1, *Gheorghe Florin* 1, *Gheorghe Iulian* 1, *Gheorghe Marian* 1, *Gheorghe Valer* 1) 171, *Grigore (Grigore Ioan* 1, *Grigore Luca* 1) 34, *Gavrilă* 1, *Iacob* 3, *Ignat* 1, *Ilie* 28, *Ilisie* 2, *Ileș* 1, *Ioachim* 1, *Ioan* (*Iuoan* 1, *Ioan Augustin* 1, *Ioan George* 1, *Ioan Ghinuț* 1, *Ioan Ilisie* 1, *Ioan Mihăilă* 1, *Ioan Nistor* 1, *Ioan Petru* 1, *Ion* 2) 296, *Ionel* 3, *Ionică* 1, *Iovu* 1, *Irimie* 1, *Isac* 1, *Isip* 1, *Istrate* 1, *Iulian Augustin* 1, *Iuliu* (*Iulius* 5, *Iulus* 9) 18, *Iustin* 1, *Izachil* 1, *Izrael* 1, *Jon* 1, *Laioș* 1, *Lazar* 3, *Leon (Leon Ioan* 1) 13, *Liviu (Liviu Sergiu* 1) 5, *Login* 2, *Luca* (*Luca Niculai, Luca Nicol* 1) 61, *Lucian Adrian* 1, *Macedon (Macidon* 5) 14, *Manoilă* 1, *Marcel* 1, *Marin* 4, *Marinel* 1, *Marius* (*Marius Adrian* 1, *Marius Iulian* 1, *Marius Pavel* 1) 4, *Mihai* 1, *Mihăilă* 1, *Militon* 1, *Mircea* (*Mircea Marin* 1) 4, *Nicolae* (*Neculai Ilie* 1, *Nicolae Octavian* 1, *Nicolai* 4, *Nicolai Luca* 1) 63, *Nelu* 1, *Nistor* 9, *Niță* 2, *Octavian* 3, *Onuț* 1, *Ovidiu* (*Ovidiu Claudiu* 1, *Ovidiu Octavian* 1) 6, *Palage* 5, *Paramon* 4, *Pavel* (*Pavel Dumitru* 1) 50, *Petru* (*Petre* 9, *Petru Ioan* 1) 25, *Radu* 1, *Remus* 1, *Romică* 1, *Samson* 1, Șandor 1, în total 156.

Lista de față surprinde prin două aspecte: pe de o parte, păstrarea unor forme arhaice și o pronunție locală, *Călăment*, *Gavrilă*, *George*, *Ironim*, *Iuoan*, *Macidon*, *Mihăilă*, și a unor nume vechi, *Anchidim*, *Cirilă*, *Ilisie*, *Isac*, *Login*, *Macedon*, *Manoilă*, *Palage*, *Șandor*, iar pe de altă parte, prin apariția multor nume noi, *Adam*, *Adrian*, *Alan*, *Anton*, *Augustin*, *Aurel*, *Carol*, Călin, Cătălin, *Constantin*, *Cornel*, *Cristian*, *Cristi*, *Damian*, *Dan*, *Daniel*, *David*, Dănuț, *Dionisie*, *Dorel*, *Doru*, *Doruț*, *Elias*, *Flaviu*, *Florian*, *Florin*, *Gabriel*, *Gelu*, *Ghedeon*, *Iulian*, *Iuliu(s)*, *Iustin*, *Jon*, *Leon*, *Liviu*, *Marcel*, *Marin*, *Marinel*, *Marius*, *Militon*, *Mircea*, *Nicol*, *Octavian*, *Onuț*, *Ovidiu*, *Paramon*, *Radu*, *Remus, Romică, Sergiu*.

Prenumele de femei înregistrate la mijlocul secolului XX pentru localitatea Coșbuc sunt: *Alexandra* 1, *Alexandrina* 2, *Ana* 53, *Ancuța* 1, *Angelina / Anghelina* 4, *Anuța* 1, *Aurelia* 5, *Aurica (Aurica Saveta)* 12, *Catrina* 1, *Cătălina* 1, *Cristina Lucreția* 1, *Dochia* 9, *Doina* 1, *Domnica (Domnica Onița)* 4, *Domnița (Domnița Raveca)* 2, *Dorina (Dorina Ioana, Dorina Domnica)* 3, *Elena* 1, *Elisabeta* 6, *Emilia*[178]

[178] Alături de *Emilia*, nume latin, au fost adoptate la noi și altele, precum: *Aurelia*,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(Emilia Domniţa) 3, *Eudochia* 1, *Eugenia* 3, *Fica* 3, *Firoana* 2, *Foare(a) (Floarea Florentina, Floarea Lucia, Floarea Maria)* 35, *Florentina* 2, *Ioana (Ioana Aurica)* 43, *Irina* 1, *Lăcrămioara* 1, *Lenuţa* 1, *Letiţia* 1, *Liana* 1, *Lucica (Lucica Doinița)* 2, *Lucreţia (Lucreţia Oniţa)* 10, *Ludovica* 1 (*Rodovica* 2), *Maria (Maria Elena, Maria Florentina, Maria Veturia)* 57, *Mariana* 2, *Mădălina* 1, *Măriuca* 3, *Nastasia* 19, *Oniţa (Oniţa Lucreţia)* 17, *Otilia* 1, *Palagia / Palagie* 3, *Paraschiva* 1, *Rafila* 2, *Raveca* 14, *Rodica (Rodica Veturia)* 2, *Sabina* 1, *Sava* 1, *Saveta* 22, *Tecla* 1, *Tinica* 1, *Titiana* 1, *Todosia* 1, *Valerica* 1, *Veronica* 2, *Veturia* 5, *Vica* 1, *Victoria* 5, *Violeta Carmela* 1, *Viorica* 5, *Virginia / Verginia* 6, în total 80 de prenume.

Noutăţile sunt şi mai evidente în Telciu, unde am înregistrat: *Adriana Cristina* 1, *Albina* 1, *Alexandra* 1, *Alexandrina* 1, *Ana* 204 (*Ana Floarea* 1, *Ana Maria* 4, *Ana Oniţa* 1, *Ana Saveta* 1, *Ana Elena* 1), *Angela* 1, *Anuca* 4, *Aristina* 2, *Arsinica* 1, *Aurelia* 7, *Aurica* 9, *Carmen (Carmen Anca* 1, *Carmen Călina* 1, *Carmen Cinica* 3, *Carmen Clara* 1, *Carmen Constanţa* 1, *Carmen Corina* 1, *Carmen Cornelia* 3, *Carmen Creţa* 1, *Carmen Crina* 1, *Carmen Nuţica* 1) 17, *Cristina Georgeta* 1, *Daniela* (*Daniela Maria* 1, *Daniela Mariana* 1) 5, *Dicea* 1, *Dochia* (*Doce* 4, *Docia* 1) 12, *Doina* 2, *Dominca* 1, *Domnica* 32, *Domniţa* 1, *Dora* 1 (*Dora Tavita* 1), *Dorina* 5 (*Dorina Floare* 1), *Ecaterina* 1, *Elena* 22 (*Elena Dana* 1, *Elena Mineta* 1, *Elena Cristina* 1), *Eleonora* 5, *Elisabeta* 1 (*Elisabeta Viorica* 1), *Elvira* 2, *Emilia* 1, *Emma* 1, *Ersilia* 1, *Estera* 1, *Eudochia* 2, *Eugenia* 3, *Eva* 1, *Felicia* 1, *Fica* 3, *Firoana* 12 (*Firoana Maria* 1), *Firuca* 13, *Floare* 110 (*Floare Letiţia* 1, *Floarea* 47, *Floarea Aurelia* 1), *Frida* 1, *Gabriela Veronica* 1, *Gafioana* 1, *Gaftoana* 1 (*Gaftona* 11, *Gaftona Alexandrina* 1), *Georgeta* 5 (*Georgeta Floarea* 1), *Geta* 1, *Gheza* 1, *Gianina Ramona* 1, *Ginia* 1, *Goalda* 1, *Herminea* 1, *Iftimia* 1 / *Iftinia* 9, *Iliana* 6 / *Ileana* 5, *Ioana* 39, *Ionela Lenuţa* 1, *Irina* 6, *Iuliana* 2, *Laura* 4 (*Laura Saveta* 1, *Laura* 1), *Lenuţa* 23, *Leonora* 1, *Letiţia* 1, *Lidia* 1, *Liea* 1, *Liliana* 3, *Livia* 8 (*Livea* 1, *Livia Ştefania* 1), *Lucia* 5 (*Lucia Ana* 1, *Lucia Elena* 1), *Lucica* 3, *Lucreţa* 16 (*Lucreţia* 1,

Cecilia, *Claudia*, *Cornelia*, *Flavia*, *Fulvia*, *Iulia*, *Livia*, *Lucreţia*, *Octavia*, *Valeria*, *Veturia* (Graur 1965: 42).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Lucreța Liliana 1), *Ludovica* 5 (*Rodovica* 47), *Luiza* 1 (*Luiza Maria* 1), *Luminița Dorina* 1), *Mafta* 1, *Magdalena* 1, *Margareta* 1, *Maria* 229 (*Maria Ana* 1, *Maria Cinica* 1, *Maria Elena* 1), *Mariana* 10 (*Mariana Georgeta* 1, *Mariana Rodica* 2), *Măricica* 1, *Mărioara* 6, *Măriuca* 1, *Mihaela* 1 (*Mihaela Crina* 1), *Monica* 1, *Narcisa* 1, *Nastasia* 64, *Nazarica* 3, *Neda* 1, *Nelia* 1, *Nicoleta* 2, *Nuțica* 3, *Olimpia* 1, *Oltița Lucreția* 1, *Oltiția* 2, *Onița* 21 (*Onița Angela* 1), *Ortița* 2, *Palagia* 3 / *Palagea* 2, *Paraschiva* 17, *Paula Sanda* 1, *Perla* 1, *Rafila* 2, *Raveca* 48, *Rusandra* 1 (*Ruxandra* 1, *Ruxanda* 2), *Sabina* 1, *Sanda* 1, *Sava* 1, *Saveta* 105, *Sîia*[179] 1, *Sîiuca* 1, *Silvia* 4 (*Silvia Floarea* 1), *Sinefta* 1, *Sînziana* 1, *Sivia* 1, Ștefania 1, *Tavifta* 13, *Teodora* 5 / *Todora* 2, *Tina* 1 (*Tina Raveca* 1), *Todorica* 1, *Todorița* 1, *Valeria* 13, *Valerica* 4, *Veronica* 8, Verginia 1, *Victoria* 19, *Victorița* 1, *Violeta* 5, *Viorica* 51 (*Viorica Ana* 1, *Viorica Floarea* 1, *Viorica Lucica* 1), *Voichița* 2, *Zamfira* 2, în total 188 de prenume.

Analiza acestor liste ne confirmă câteva aspecte noi, între care:

(a) o preferință pentru derivate și hipocoristice, atât la bărbați, cât și la femei, cu un număr sporit de sufixe față de perioadele anteriore:

-el(a): *Daniel*, *Dorel* (Coșbuc); *Ionela*, *Ionel*, *Marinel* (Telciu);

-ica: *Domnica*, *Lucica*, *Tinica*, *Valerica*, *Viorica* (Coșbuc); *Arsinica*, *Domnica*, *Lucica*, *Maricica*, *Nazarica*, *Nuțica* (< *Nuți* (< *Elena*) + *-ica*), *Todorica*, *Valerica*, *Ionică*, *Romică* (Telciu);

-ilă: *Mihăilă* (Telciu);

-in(a): *Alexandrina*, *Dorina* (Coșbuc, Telciu), *Florentina*, *Dorin*, Mădălina (Coșbuc). *Dorina*, *Florentina*, Mădălina ar putea fi derivate de la formele de masculin, *Dorin*, *Florentin*, Mădălin, situație în care ele ar fi formate cu sufixul moțional *-a* sau invers, masculinul format de la feminin (cf. Graur 1965: 53).

-ița: *Domnița*, *Onița* (< *Oana* + *-ița*) (Coșbuc, Telciu); *Luminița, Oltița* (< *Olte*(*a*) + *-ița*), *Ortița*, *Todorița*, *Victorița, Voichița* (Telciu);

-oara: *Marioara* (*Mărioara*) (Coșbuc, Telciu);

-uca: *Măriuca* (Coșbuc); *Anuca*, *Firuca*, Măriuca, Sîiuca (Telciu);

[179] *Sîia* ar putea proveni de la *Nastasîia* sau, mai degrabă, de la *Anisîia*, fiind un hipocoristic, de la care s-a format ulterior derivatul *Sîiuca*.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

-uț(a): *Ancuța*, *Lenuța* (< *Lena* (< *Ileana*) + *-uța*), Dănuț (Coșbuc); *Lenuța*, Dănuț, *Doruț*, *Ghinuț*, *Onuț* (Telciu).

(b) prenume românești (altele decât diminutivele): *Cătălina*, *Doina*, *Floarea*, *Lăcrimioara*, *Violeta*, *Viorica* (Coșbuc); *Albina*, Călina, *Constanța*, *Creța*, *Crina*, *Doina*, *Dora*, *Hermina*, *Narcisa*, Sînziana, *Violeta*, *Viorica*; Călin, Cătălin, *Cornel*, *Doru*, *Florin*, *Gelu*, *Viorel* (Telciu).

Lipsa prenumelor masculine autohtone în localitatea Coșbuc ne conduce la ideea că este o zonă mai conservatoare decât Telciu. Fenomenul este probat, de altfel, și prin procentajele alcătuite pe parcursul expunerii noastre.

(c) Prenume noi de diferite origini[180]: *Angelina / Anghelina*, *Aurelia*, *Aurica*, *Catrina*, *Fica*, *Irina*, *Letiția*, *Liana, Nastasia*, *Otilia*, *Rafila*, *Raveca*, *Sabina*, *Sava*, *Saveta*, *Tecla*, *Tinica*, *Titiana*, *Veronica*, *Veturia*, *Victoria*; *Aurel*, *Conon*, *Constantin*, *Dionisie*, *Dorin*, *Doru*, *Horațiu*, *Iuliu*, *Leon*, *Leonida*, *Liviu, Marius*, *Octavian*, *Ovidiu*, *Roco*, *Sevestian*, *Ștefan*, *Traian*, *Valer(iu)*, *Zaharie* (Coșbuc); *Albina*, *Alexandra*, *Angela*, *Aristina*, *Aurelia*, *Aurica*, *Carmen*, *Clara*, *Corina*, *Cornelia, Daniela, Dicea, Dora, Ecaterina, Eleonora, Elvira, Emilia, Ema, Ersilia, Estera, Eugenia*, *Eva*, *Felicia*, *Georgeta*, *Gianina*, *Ginia*, *Irina*, *Iuliana*, *Laura*, *Letiția*, *Lidia*, *Liliana*, *Livia*, *Lucia*, *Lucreția*, *Mariana*, *Mihaela*, *Ruxanda*, *Silvia*, *Ștefania*, *Teodora*, *Victoria*, *Violeta*, *Zamfira*;

Adam, *Adrian*, *Anton*, *Augustin*, *Aurel*, *Carol*, *Constantin*, *Costache*, *Costan*, *Cristian*, *Damian*, *Dan*, *David*, *Dionisie*, *Elias*, *Flaviu*, *Gabriel*, *Gelu*, *Ioachim*, *Isac*, *Isip*, *Iulus / Iulius*, *Iustin*, *Leon*, *Liviu*, *Luca*, *Lucian*, *Manoilă*, *Marcel*, *Marin*, *Marius*, *Militon*, *Mircea*, *Nistor*, *Octavian*, *Ovidiu*, *Paramon*, *Radu*, *Remus*, *Sandu*, *Savu*, *Sever*, *Sevestian*, *Sidor*, *Silvian*, *Simion*, *Solomon*, *Sorin*, *Ștefan*, *Tiberiu*, *Toma*, *Valentin*, *Valer(iu)*, *Victor*, *Virgil*, *Vlad* (Telciu).

(d) Prenume compuse: *Aurica Saveta*, *Cristina Lucreția*, *Domnica Raveca*, *Domnița Onița*, *Dorina Ioana*, *Emilia Letiția*, *Floarea Florentina*, *Floarea Maria*, *Floarea Lucia*, *Ioana Aurica*, *Lucica*

[180] O grupare a prenumelor noi, moderne, după limbile europene, dar pentru spațiul maramureșean, a făcut Oliviu Felecan (2011: 407–410).

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Domnița, *Lucreția Onița*, *Maria Elena*, *Maria Florentina*, *Maria Veturia*, *Onița Lucreția*, *Rodica Veturia*, *Violeta Carmela*;

Adrian Onisim, *Aurel Cornel*, *Constantin Roco*, *Dumitru Marin*, *George Samson*, *Grigore Dănuț*, *Grigore Adrian*, *Horațiu Roco*, *Ilie Ioan*, *Ioan Dan*, *Ioan Florin*, *Ioan Mircea*, *Ioan Niță*, *Ioan Aurel*, *Nicolaie Tudor*, *Pavel Aurelian*, *Radu Gheorghe*, *Radu Marius*, Ștefan Marian, *Tănase Toader*, *Toader Ilie*, *Valeriu Gheorghe*, *Viorel Vasile* (Coșbuc);

Ana Maria, *Adriana Cristina*, *Carmen Anca*, *Cristina Georgeta*, *Daniela Maria*, *Daniela Mariana*, *Dora Tavifta*, *Dorina Floare*, *Elena Dana*, *Elena Mineta*, *Elena Cristina*, *Elisabeta Viorica*, *Firoana Maria*, *Floare Letiția*, *Floarea Aurelia*, *Gabriela Veronica*, *Gaftona Alexandrina*, *Georgeta Floarea*, *Gianina Ramona*, *Ionela Lenuța*, *Laura Saveta*, *Livia Ștefania*, *Lucia Ana*, *Lucia Elena*, *Lucreția Liliana*, *Luiza Maria*, *Luminița Dorina*, *Maria Ana*, *Maria Cinica*, *Mariana Georgeta*, *Mariana Rodica*, *Mihaela Crina*, *Oltița Lucreția*, *Onița Angela*, *Paula Sanda*, *Silvia Floarea*, *Tina Raveca*, *Victoria Lenuța*, *Viorica Ana*, *Viorica Floarea*, *Viorica Lucica*;

Adrian Mihai, *Adrian Pavel*, *Adrian Sorin*, *Adrian Ioan*, *Anchidim Florin*, *Cătălin Ilie*, *Cristian Mircea*, *Dan Ioan*, *Dan Vasile*, *Daniel Nicolae*, *Dănuț Marcel*, *Doru Lucian*, *Dumitru Dănuț*, *Dumitru Ioan*, *Dumitru Valer*, *Gabriel Călin*, *George Mircea*, *George Vasile*, *Gheorghe Daniel*, *Gheorghe Dănuț*, *Gheorghe Florin*, *Gheorghe Iulian*, *Gheorghe Marian*, *Gheorghe Valer*, *Grigore Ioan*, *Grigore Luca*, *Ioan Augustin*, *Ioan George*, *Ioan Ghinuț*, *Ioan Ilisie*, *Ioan Mihăilă*, *Ioan Nistor*, *Ioan Petru*, *Ioan Dănuț*, *Ionela Lenuța*, *Iulian Augustin*, *Leon Ioan*, *Liviu Sergiu*, *Luca Niculai*, *Luca Nicolae*, *Lucian Adrian*, *Marius Adrian*, *Marius Iulian*, *Marius Pavel*, *Mircea Marin*, *Neculai Ilie*, *Nicolae Octavian*, *Niculai Luca*, *Ovidiu Claudiu*, *Ovidiu Octavian*, *Pavel Dumitru*, *Petru Ioan*, *Sever Pavel*, *Silivan Ioan*, *Sorin Dorin*, Ștefan Vasile, *Vasile Dan*, *Vasile Dumitru*, *Vasile Ioan*, *Victor Răduță*, *Viorel Ilie*, *Viorel Dumitru*, *Viorel Niculai* (Telciu).

Este interesant de menționat faptul că, atât la femei, cât și la bărbați, prenumele duble apar la cele cu o singură ocurență și, foarte rar, la cele cu două sau mai multe ocurențe. Explicația ar fi, credem noi, teama părinților de a nu fi considerați la extreme, fie prea conservatori, fie

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

prea moderni, sau din dorința de a menține legăturile cu înaintașii, printr-unul dintre prenume.

Interesant este faptul că nu am întâlnit încă prenume triple, nici la bărbați, nici la femei, în schimb, există prenume străine neadaptate sistemului românesc sau derivate de la teme puțin cunoscute. Între acestea menționăm, pentru bărbați: *Roco* (*Constantin Roco*, *Horațiu Roco*) (Coșbuc), *Alan*, *Elias*, *Gedeon*, *Ghinuț*, *Isip*, *Jon*, *Laioș*, *Militon*, *Nicol*, *Paramon*, *Romică* (Telciu); și pentru femei: *Tecla*, *Vica* (Coșbuc), *Arsinica*, *Cinica*, *Dicea*, *Ersilia*, *Estera*, *Firuca*, *Gafioana*, *Gheza*, *Ginia*, *Goalda*, *Herminea*, *Neda*, *Sava*, *Sinefta*, *Sîia*, *Sîiuca*, *Tavifta*, *Tavita*.

Redăm, sub formă de tabel, primele cinci prenume, de bărbați și de femei, din aceste două areale, Hordou / Coșbuc și Telciu, în cele patru secvențe temporale cercetate:

Secolul	**Hordou / Coșbuc**		**Telciu**	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Sec. XVIII	*Iuon* / *Iuoan* 11, *Vasele* / *Vasile* 8, *Todor*, *Ursul* 5, *Petre* 4, *Gavrilă*, *Grigore*, *Pinteli* 3.	*Maria* 5, *Nastasie* 4, *Doce*, *Floare*, *Paraschiva* 3, *Fresina*, *Iftene*, *Iliana*, *Nazaria*, *Persina* 1.	*Iuon* 23, *Toader* (*Todor*), *Vasile* 14, *Grigore* 11, *Lupul* 8, *Ștefan* 7.	*Dotye*, *Maria* 4, *Anutza*, *Mariuța*, *Soffrona* 3, *Nasztaszie*, *Titiana* 2, *Ana*, *Antimia*, *Fraszina*, *Gacse*, *Iliana*, *Irrina*, *Lupa*, *Portire*, *Todora*, *Varvara* 1.
Sec. XIX	*Iuon* 35, *Nechita* 18, *Vasile* 16, *Grigore* 14, *Iacob*, *Ignat* 12.	*Maria* 43, *Doce* 32, *Nastasia* 26, *Irina* 20, *Palage* 17.	*Ion* 265, *Nicolae* 99, *Gavril(ă)* 95, *Vasile* 75, *Dumitru* 66.	*Maria* 226, *Nastasia* 122, *Palagia* 83, *Paraschiva* 74, *Dochia* 54.
Sec. XX	*Ioan* / *Ion* 78, *George* 56, *Vasile* 52, *Nicolae* 27, *Leon* 22.	*Maria* 57, *Ana* 53, *Ioana* 43, *Floarea* 35, *Nastasia* 19.	*Ioan* 286, *Gheorghe* 165, *Dumitru* 139, *George* 94, *Luca* 59.	*Maria* 229, *Ana* 204, *Floare* 110, *Nastasia* 64, *Viorica* 51.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Secolul	**Hordou / Coșbuc**		**Telciu**	
Sec. XXI	*Ioan* 174, *Vasile* 135, *George* 84, *Nicolae* (*Niculai*) 66, *Gheorghe* 44.	*Maria* 143, *Ana* 118, *Ioana* 112, *Floarea* (*Floare*) 70.	*Ioan* 345, *Dumitru* 180, *Gheorghe* 172, *Nicolae* 188, *Vasile* 166.	*Maria* 468, *Ana* 270, *Floarea* 205, *Saveta* 87, *Elena*, *Ionela* 72.

Tabelul prezentat arată câteva fapte interesante: prezența constantă pe primele locuri a prenumelor vechi, aparținând fondului religios. Unele dintre ele, *Ioan* (*Iuon*) și *Maria*, se regăsesc în toate perioadele în ambele localități; *Vasile* și *Doce* numai în secolele 18 și 19 în ambele localități.

Prenumele în secolul XXI

Secolul XXI aduce schimbări majore în antroponimia românească, în general și în cea regională, în special. Dorința de nou a unei populații ținute în obscuritate, „identificată cu opoziția față de un trecut marcat de subdezvoltare socioeconomică și de opresiune politică, traduce o aspirație către standarde superioare, valorizate pozitiv" (Felecan O. 2011: 407). Amploarea pe care o capătă deschiderea granițelor și instituțiile mass-media deschid perspectiva contactului, sub diferite forme, cu lumea exterioară și sub aspect antroponimic. Procesul se va intensifica pe măsură ce tot mai multe persoane vor pleca, începând cu anul 1990, în căutare de lucru în alte țări. Apar de la această dată prenume neadaptate normelor fonetice românești și, uneori, greșite și din punctul de vedere al limbii-bază.

Cu toate acestea, sistemul antroponimic al zonei cercetate nu este strident, ca de altfel nici cel din alte arii. Aceasta se explică, în primul rând, prin contactul timpuriu, din secolul al XIX-lea, cu latinitatea. „Pe fondul social al nemulțumirii românilor în legătură cu maghiarizarea metodică oficială a numelor personale și a numelor de locuri, prin legea Bánffy sau legea arhivelor de la sfârșitul secolului

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

(1895–1899), alegerea numelor romane reflectă dorința românilor din Transilvania de a-și păstra specificul național și în domeniul onomastic" (Iorga, *ap*. Tomescu 2011: 474). Prenumele pe care le-am înregistrat în Valea Sălăuței arată că introducerea numelor romane s-a făcut pe cale savantă sub imboldul Școlii Ardelene, care avea în zona năsăudeană reprezentanți de frunte, remarcați prin traduceri deosebite din latină și greacă și chiar prin utilizarea curentă a limbii latine în raport cu administrația germană și maghiară.

Treptat, motivația latinistă a atribuirii lor s-a pierdut, iar forma lor a căpătat trăsături specifice limbii române. În plus, aproape toate au produs hipocoristice și derivate, atât de la formele-bază, cât și de la cele trunchiate. Ca urmare, „semnificația politică și culturală a numelor de inspirație romană este uitată sau ignorată, formele lor se banalizează pe măsura creșterii frecvenței denominative" (Tomescu 2011: 477).

Pe acest fundal este de înțeles tendința de atribuire a prenumelor inspirate de personalități și personaje celebre, multe îndrăgite din opere de mare popularitate din literatura universală. Odată cu înmulțirea surselor de inspirație (opere muzicale, filme, personalități istorice, culturale, sportive etc.), se consolidează și sistemul antroponimic, astfel încât, la ora actuală, avalanșa de prenume străine nu produce perturbări care să neliniștească. Prenume arabe, total diferite de cele europene, sunt catalogate, eventual, ca exotice și atât.

Pe baza acestui aflux de prenume, constatăm două fenomene importante. Primul este legat de faptul că s-a produs un mare decalaj între prenumele cu cele mai multe atestări, care țin încă de nucleul vechi, și numărul extrem de mare al celorlalte, cu o singură sau foarte puține ocurențe. Al doilea aspect se referă la creșterea prenumelor duble. Cele triple sunt și ele puține; din totalul celor înregistrate, prenumele simple au rămas, în toate localitățile, sub 25 procente (adică sub un sfert) sau chiar mult mai puține.

În cele ce urmează vom oferi, procentual sau sub formă de tabele, situația existentă în fiecare localitate de pe Valea Sălăuței, pe baza informațiilor primite de la primăriile locale.

În localitatea Coșbuc sunt înregistrate 416 prenume de bărbați,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

între care simple 95, reprezentând 22,83%, triple trei: *Emil Dominic Radu*, *Ilie Andrei Marian*, *Leon Nicu Andrei*, realizând 0,72%, iar restul de 318 sunt duble, deținând 76,44%.

Cu peste 10 atestări sunt 28 de prenume, deținând 6,73% din total: *Ioan* 177, *Vasile* 141, *George* 87, *Nicolae* (*Niculai*) 58, *Gheorghe* 44, *Leon* 41, *Ionuț* 38, *Viorel* 34, *Florin* 33, *Aurel, Dumitru* 31, *Ilie* 25, *Grigore* 24, *Marian* 23, *Pavel* 22, *Adrian* 21, *Alin* 16, *Daniel* 15, *Dan* 14, *Gabriel, Paul, Ștefan* 13, *Aurelian, Dănuț, Macedon* 12, *Cristian* 11, *Ionel* 10.

Între acestea, majoritatea sunt vechi, iar cele noi sunt românești: *Alin*, *Dănuț*, *Ionel*, *Ionuț*, *Viorel*. Între ele, trei sunt derivate, *Dănuț*, *Ionel*, *Ionuț*, iar *Alin* și *Viorel* pot fi considerate corespondentul masculin românesc pentru *Alina* și *Viorica*, după modelul *Cătălin / Cătălina*, *Ionel / Ionica*, deși primul are și corespondent în francezul *Alin* (cf. Ionescu 2001: 27).

Între cele cu mai puține ocurențe, unele păstrează formele din limba sursă: *Alejandro*, *Riccardo* (sp.), *Elias*, *Erno* (germ., magh., sp.), *Denis* (fr.), *Dominic* (engl., fr.), *Mario* (it., sp.), *Nicolas* (engl., sp.), *Sergio* (it.), altele, mult mai numeroase, sunt și ele derivate și hipocoristice românești: *Adinel*, *Cenuc*, *Chelimănuț*, *Cristi*, Dănuț, *Dinu*, *Dorel*, *Doruț*, *Duțu*, *Ghiță*, *Gicu*, *Gigi*, *Leonuț*, Mădălin, *Nicu*, *Niculiță*, *Nicușor*, *Nuțu*, *Onișor*, *Petrică*, *Romuț*, *Simi*, *Vasilica*, *Vlăduț*.

Fiind o comună mai mare, statistica înregistrează în localitatea Telciu 709 de prenume bărbătești, dintre care simple 137, ceea ce reprezintă 19,32%, două triple, *Bodiu Florin Nicolae*, *Bodiu Septimiu Ioan*, având doar 0,28%, și 570 duble, adică 80,39%.

Cu o frecvență de peste 10 atestări sunt 48 de prenume, deținând o pondere de 6,77%% și o ocurență de 1426: *Ioan* 345, *Nicolae* (*Niculai*) 188, *Dumitru* 180, *Gheorghe* 172, *Vasile* 166, *Luca* 163, *George* 117, *Pavel* 73, *Florin* 69, *Adrian* 57, *Ionuț* 50, *Daniel*, *Ilie* 47, *Valer* 45, *Grigore* 43, *Marian* 36, *Alexandru* 35, *Andrei*, *Dan* 34, *Marius*, *Victor* 33, *Gabriel* 30, *Lucian*, *Viorel* 28, *Cristian* 26, *Dănuț* 25, *Mihai*, *Valeriu* 23, *Petru* 21, *Sever* 20, *Paul* 18, *Ovidiu* 17, Ștefan 16, *Bogdan*, *Claudiu*, *Darius*, *Gavrilă*, *Nistor* 15, *Constantin*, *Macidon* 13, *Teodor* 12, *David* 11, *Alin*, *Călin*, *Liviu*, *Silivan*, *Toader* 10.

Dintre cele cu frecvența sub 10, majoritatea sunt diminutive și

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

hipocoristice: *Adi*, *Alex*, *Alexa*, *Codruț*, *Costan*, Dănuț, *Dinu*, *Domniț*, *Dorel*, *Dorin*, *Doru*, *Duca*, Făneluț, *Florinel*, *Gavriluț*, *Gelu*, *Iliuț*, *Ionel*, *Ionică*, *Ioniță*, *Ionuț*, Mădălin, *Mirel*, *Mitică*, *Nelu*, *Nicușor*, *Niță*, *Onișor*, *Onuț*, *Petrică*, Răducu, *Relu*, *Sile*, *Silvian*, *Valeruț*, *Victoraș*, *Vilu*, *Vlăduț*.

Altele au o formă străină, conform cu limba din care provin: engleză: *Eduard*, *Johnny*, *Robert* (și fr., magh., rus.), franceză: *Denis, Zorro* (după filmul cu același titlu)[181], germană: *Dieter*, italiană: *Antonio*, maghiară: *Andras*, *Attila*, *Catim*, *Gabor*, *Gheza*, *Ianoș*, *Istvan*, *Janos*, rusă: Anatolie, spaniolă: *Alvarez*, *Domingo*, *Mario* (și it.), *Nicolas* (și engl.), *Riccardo*, incerte: *Aman*, *Evlaviu*, *Gheden*, *Ibria*, *Ralf*, *Tunti*.

Prenumele de bărbați în localitatea Salva sunt în număr de 452, dintre care forme simple 112, reprezentând 24,77%. Prenumele triple sunt doar 7: *Florin Daniel Ionuț*, *Ionuț Florin Adrian*, *Ionuț* Răzvan Emanuel, *Iuliu Toma Gabriel*, *Raul Vasile Dănuț*, *Vasile*, *Nicolae Ioan*, reprezentând 1, 54%. Cu peste 10 ocurențe sunt 28 de nume: *Ioan* 236, *Vasile* 167, *George* 90, *Nicolae* 82, *Florin* 74, *Ilie* 52, *Dumitru* 49, *Anchidim*, *Gheorghe* 47, *Marius* 43, *Ionuț* 40, *Gabriel* 39, *Daniel* 25, *Cristian* 23, *Grigore*, Ștefan 22, *Viorel* 20, *Traian* 19, *Andrei* 17, *Adrian* 16, *Marian*, *Mihai* 15, *Dorel* 14, *Iuliu* 13, *Petru* 12, *Aurel*, *Leon*, *Onisim* 10.

În Telcișor sunt înregistrate 71 prenume de bărbați, dintre care numai 3 forme duble: *Emil Petru*, *Ovidiu George*, *Vasile Luca*, restul fiind simple. Explicația stă, credem noi, în izolarea satului, părinții fiind obișnuiți cu acest sistem tradițional. Cu peste 10 atestări sunt 12 prenume: *Ioan* 92, *Gheorghe* 56, *Vasile* 53, *Niculai* (*Nicolae*, *Nicolaie*, *Niculae*) 49, *Dumitru* 44, *George* 27, *Luca* 24, *Pavel* 18, *Ilie* 16, *Grigore* 11, *Victor* 10.

În Fiad sunt 59 de prenume, dintre care 31 simple și 28 compuse, iar cu peste 10 atestări sunt doar 4: *Vasile* 20, *Ioan* 14, *Gheorghe*, *Dumitru* 10.

Romuli, fiind o localitate mai mare are 337 prenume, dintre care numai 79 simple și restul de 258 compuse. Cu peste 10 atestări sunt 23

[181] Părinții afirmă că este luat din croată, fiindcă au lucrat în Croația.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

de prenume: *Vasile* 111, *Ioan* 110, *Dumitru* 92, *Nicolae* 55, *Gheorghe* 46, *Grigore* 39, *George* 33, *Florin* 32, *Daniel* 24, *Petru* 23, *Adrian*, *Marius* 19, *Ionuț*, *Mihai* 17, *Dan* 16, *Ilie* 15, *Gavrilă* 14, *Bogdan*, *Gabriel*, *Marian*, *Viorel* 11, *Alexandru* 10.

Dealul Ștefăniței, sat considerat cartier al comunei Romuli, are doar 73 nume de botez, dintre care 22 simple și 51 compuse. Cu peste 10 atestări sunt 9 prenume: *Vasile* 37, *Ioan* 31, *Dumitru*, *Gheorghe* 18, *Grigore* 16, *Florin* 13, *Gavrilă*, *George*, *Nicolae* 11.

Bichigiu are 207 prenume, dintre care doar 40 simple și restul de 167 compuse. Cu peste 10 atestări sunt 10 prenume: *Ioan* 100, *Grigore* 45, *Vasile* 44, *Victor* 40, *Florin* 25, *Gavrilă*, *Marius* 20, *George* 18, Ștefan 12, *Ionuț* 11.

Referindu-ne doar la aceste prenume cu ocurența peste 10, pentru a surprinde cât mai bine mesajul pe care îl putem deduce, oferim următorul tabel, cu primele 10 prenume:

Nr. crt.	**Coșbuc**	**Telciu**	**Telcișor**	**Fiad**	**Salva**	**Romuli**	**Dealul Ștefăniței**	**Bichigiu**
1	*Ioan*	*Ioan*	*Ioan*	*Vasile*	*Ioan*	*Vasile*	*Vasile*	*Ioan*
2	*Vasile*	*Nicolae*	*Gheorghe*	*Ioan*	*Vasile*	*Ioan*	*Ioan*	*Grigore*
3	*George*	*Dumitru*	*Vasile*	*Gheorghe*	*George*	*Dumitru*	*Dumitru*	*Vasile*
4	*Nicolae*	*Gheorghe*	*Niculai*	*Dumitru*	*Nicolae*	*Nicolae*	*Gheorghe*	*Victor*
5	*Gheorghe*	*Vasile*	*Dumitru*		*Florin*	*Gheorghe*	*Grigore*	*Florin*
6	*Leon*	*Luca*	*George*		*Ilie*	*Grigore*	*Florin*	*Gavrilă*
7	*Ionuț*	*George*	*Luca*		*Dumitru*	*George*	*Gavrilă*	*Marius*
8	*Viorel*	*Pavel*	*Pavel*		*Anchidim*	*Florin*	*George*	*George*
9	*Florin*	*Florin*	*Ilie*		*Gheorghe*	*Daniel*	*Nicolae*	*Ștefan*
10	*Aurel, Dumitru*	*Adrian, Ionuț*	*Grigore*		*Marius*	*Petru*		*Ionuț*

Acest tabel confirmă faptul că cele mai uzitate prenume de bărbați sunt din fondul tradițional, *Ioan* pe primul loc în 5 localități și *Vasile* în 3. Pe locul al doilea, *Vasile* apare acolo unde locul prim îl avea *Ioan*, în 3 cazuri, iar în celelalte apar *Nicolae*, *Gheorghe*, *Grigore*. Per ansamblu, situația se prezintă astfel: *Ioan* 5 ocurențe pe poziția 1, *Vasile* 8 ocurențe (3 pe poziția 1, 2 pe 2, 2 pe 3, 1 pe 5), *Nicolae* 6 ocurențe (1 pe

BDD-B8859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

2, 4 pe 4, 1 pe 9), *Gheorghe* 6 (pe locurile 2, 3, 4), *George* 5 (pe locurile 3, 6, 7, 8), *Dumitru* 7 (pe locurile 3, 4, 5, 7, 10), *Grigore* 4 (locurile 2, 5, 6, 10), *Gavrilă* 2 (locurile 6,7). Dintre prenumele nou intrate în acest eșantion sunt *Florin* 6 ocurențe (locurile 5, 6, 8, 9), *Luca* 2 ocurențe (locurile 6, 7), *Ionuț* 3 ocurențe (locurile 7, 10), *Pavel* 2 ocurențe (pe locul 8), *Marius* 2 (locurile 7, 10), *Ilie* 2 ocurențe (locurile 6, 9), *Victor* 1, pe locul 4, *Anchidim, Viorel* câte 1, pe locul 8, Ștefan, Daniel câte 1, pe locul 9, *Adrian, Aurel, Petru*, tot câte una, pe locul 10.

Dintre cele cu un număr mai mic de ocurențe, pe primul loc se situează diminutivele și hipocoristicile: *Alex*, *Alin*, *Codruț*, Dănuț, *Dinu*, *Dinuț*, *Donu*, *Doru*, *Doruț*, *Ducu*, *Florinel*, *Gavriluț*, *Georgel*, *Georgică*, *Ghinuț*, *Ghiorghiță*, *Grigoraș*, *Iliuț*, *Ionel*, *Ionuț*, *Maricel*, *Marinică*, *Marinel*, *Nicu*, *Nicușor*, *Onișor*, *Rom*, *Tatian*, *Tibi*, *Titel*, *Vasilică*, *Vlăduț*.

Între prenumele străine se află *Denis* (fr.), *Arpad*, *Lojos*, *Zoltan* (magh.), *Elias*, *Lucas* (sp., magh., germ.), *Loryx*, *Benedict*, *Ionnys*, *Patrik*, *Patric* (engl.), *Erno* (it.), *Rem* (incert).

Prenumele feminine sunt, în localitatea *Coșbuc*, în număr de 192. Dintre acestea, numai 29 sunt simple, reprezentând 15,1%, iar restul de 163 sunt compuse, însemnând 84,89%. Cu o frecvență de peste 10 sunt 28: *Maria* 168, *Ana* 121, *Ioana* 119, *Floarea* 70, *Onița* 60, *Saveta* 36, *Nastasia* 32, *Nicoleta* 29, *Ionela* 23, *Elisabeta* 22, *Aurelia* 21, *Viorica* 20, *Mariana* 19, *Raveca* 17, *Victoria* 16, *Valeria* 15, *Alina*, *Florentina* 14, *Lucreția* 13, *Adriana*, *Daniela*, *Mărioara* 12, *Georgeta*, *Irina*, *Lenuța*, *Veturia* 11.

În localitate nu am înregistrat niciun prenume triplu, iar între cele mai puțin uzitate sunt: *Anchidia*, *Arabela*, *Ariana*, *Atena*, *Ciruca* (probabil femininul de la *Cira*), *Claudine*, *Damaris*, *Doriana*, *Ghesica*, *Iasmina / Ismina*, *Luoana*, *Narghezia*, *Romana*, *Sara*, *Semida*, *Tabita*, *Tecla*, *Venuca*.

În Telciu sunt 276 de prenume de femei. Dintre ele, 52 sunt simple, alcătuind un procent de 18,84, și restul de 224 sunt compuse, formând 81,15%. Cu peste 10 atestări sunt 52: *Maria* 468, *Ana* 270, *Floarea* 205, *Saveta* 87, *Elena*, *Ionela* 72, *Ioana* 60, *Nicoleta* 56, *Lenuța* 51, *Domnica* 50, *Nastasia* 49, *Andreea*, *Rodovica* 44, *Raveca* 42, *Georgeta* 38,

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Mariana 37, *Daniela* 29, *Veronica* 28, *Georgiana* (*Giorgiana*), *Valeria* 27, *Cristina* 25, *Alexandra* 24, *Victoria* 22, *Dochia*, *Oniţa* 21, *Dorina*, *Florina*, *Lucreţia* 20, *Anamaria*, *Gabriela* 18, *Teodora* 16, *Dana*, *Doce* 15, *Alina*, *Claudia*, *Denisa*, *Paula* 14, *Adriana*, *Anca*, *Nuţica* 13, *Firuca*, *Palagea* 12, *Mihaela*, *Roxana*, *Valerica* 11, *Aurelia*, *Elisabeta*, *Laura*, *Paraschiva*, *Rodica* 10.

Între cele mai puţin uzuale, cu mai puţin de 10 atestări (majoritatea cu 1), sunt: *Albina*, *Axenia*, *Cezarica*, *Cinia*, *Duţa*, *Estera*, *Glenda*, *Hilda*, *Jessica*, *Licuţa*, *Mafta*, *Mediana, Minuţa*, *Monalisa*, *Pavelia*, *Rahela*, *Ribana*, *Rosa*, *Ryana*, *Savinca*, *Tabita*, *Tavifta*, *Vanes(s)a*, *Vladia*, Zînuca, *Zorița*.

În Salva, situaţia este, aproximativ, asemănătoare. Prenumele simple sunt în număr de 120 dintr-un total de 458 de unităţi, reprezentând 26,20%. Şi prenumele triple sunt puţine, doar 10: *Ana Cristina Elisabeta*, *Ana Maria Cristina*, *Ana Maria Iulia*, *Ana Maria Lucia*, *Ana Maria Virginia*, *Anca Lucia Florina*, *Denisa Andreea Paula*, *Flavia Maria Alexandra*, *Roxana Ana Maria*, *Wahab Dana Nicoleta*, alcătuind 2,18%.

Cu peste 10 ocurenţe sunt 11 prenume: *Maria* 269, *Floare*(*a*) 165, *Ana* 111, *Viorica* 53, *Saveta* 47, *Sînziana* 41, *Oniţa* 40, *Ioana* 39, *Ionela* 35, *Elena* 19, *Anamaria* 18, *Aurica* 16, *Nastasia* 15, *Daniela, Lucreţia* 14, *Georgeta, Nicoleta, Raveca, Rodovica* 13, *Gabriela* 12, *Denisa, Marioara* 11, ceea ce reprezintă doar 2,40%.

Dintre cele rar utilizate sau exotice, menţionăm: *Beticuţa*, *Ciliana*, *Efremia*, *Eliana*, *Genuca*, *Izola*, *Larinela*, *Marisa*, *Melisa*, *Nicolle*, *Savinca*, *Stephany*, *Sulteni*, *Wahab*.

În *Telcişor* sunt înregistrate 59 prenume de femei, dintre care 55 simple şi doar 4 duble, ceea ce înseamnă o tradiţie mai accentuată. În sprijinul acestei idei vine şi faptul că nu există în localitate nici prenume insolite. Cu peste 10 atestări sunt 9: *Maria* 87, *Ana* 72, *Floare(a)* 68, *Saveta* 47, *Ioana* 29, *Rodovica* 17, *Viorica* 14, *Nastasia*, *Oniţa* 13.

În *Fiad* sunt 59 de prenume de femei, dintre care 19 simple şi 40 duble. Cu o frecvenţă de peste 10 sunt numai 3: *Maria* 26, *Ana*, *Floarea* 16.

În *Romuli* sunt 170 de asemenea prenume, dintre care 40 simple şi

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

130 duble. Cu o frecvență de peste 10 sunt 22: *Maria* 137, *Floarea* 65, *Nastasia* 47, *Ana* 45, *Ioana* 37, *Viorica* 34, *Elena* 30, *Ionela* 28, *Florina*, *Paraschiva* 23, *Ileana*, *Nicoleta* 18, *Daniela*, *Gabriela* 16, *Virginia* 13, *Andreea*, *Cristina* 12, *Mariana* 11, *Alexandra*, *Georgiana*, *Livia* 10. Cu forme străine sunt 3: *Aranka*, *Gyongy* (maghiară), *Jennifer* (engleză). Din cele mai puțin uzuale sunt *Afrodita*, *Arletina*, *Candina*, *Estera*, *Etelca*, *Griozefina*, *Lusia*, *Rut(h)*, *Tabita*, *Tavifta*, *Tisa*.

În *Dealul Ștefăniței* sunt 97 de prenume, dintre care 31 simple și 66 duble, iar cu o frecvență de peste 10 atestări sunt doar 5: *Maria* 44, *Floarea* 20, *Ioana* 17, *Nastasia* 16, *Ana* 12. Cu forme mai puțin obișnuite sunt *Afilica*, *Iozefina*.

În *Bichigiu* sunt în total 138 de prenume feminine, dintre care 44 simple și 94 compuse. Cu frecvența peste 10 sunt 12: *Maria* 83, *Floarea* 51, *Ana*, *Irina*, *Nastasia* 26, *Paraschiva* 23, *Lucreția* 20, *Sînziana* 15, *Aurica* 12, *Florina*, *Ioana*, *Victoria* 10. Mai puțin obișnuite sunt: *Damaris*, *Debora*, *Ferdina*, *Grujica*, *Nuria*, *Oruța*, *Smeurica*.

Tabelul care urmează ne va indica mai bine omogenitatea zonei și prin acest segment:

Nr. crt.	**Coșbuc**	**Telciu**	**Telcișor**	**Fiad**	**Salva**	**Romuli**	**Dealul Ștefăniței**	**Bichigiu**
1	*Maria*	*Maria*	*Maria*	*Maria*	*Maria*	*Maria*	*Maria*	*Maria*
2	*Ana*	*Ana*	*Ana*	*Ana*	*Floarea*	*Floarea*	*Floarea*	*Floarea*
3	*Ioana*	*Floarea*	*Floarea*	*Floarea*	*Ana*	*Nastasia*	*Ioana*	*Ana, Irina*
4	*Floarea*	*Saveta*	*Saveta*	–	*Viorica*	*Ana*	*Nastasia*	*Nastasia*
5	*Oniță*	*Elena, Ionela*	*Ioana*		*Saveta*	*Ioana*	*Ana*	*Paras-chiva, Lucreția*
6	*Saveta*	*Ioana*	*Rodovica*		*Sînzia-na*	*Viorica*	–	*Sînziana*
7	*Nastasia*	*Nicoleta*	*Viorica*		*Oniță*	*Elena*		*Aurica*
8	*Nicoleta*	*Lenuța*	*Nastasia*		*Ioana*	*Ionela*		*Florina*
9	*Ionela*	*Dom-nica*	*Oniță*		*Ionela*	*Florina, Paraschiva*		*Ioana*
10	*Elisabeta*	*Nastasia*	–		*Elena*	*Ileana*		*Victoria*

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)

Privirea sinoptică asupra acestui tabel indică câteva fapte demne de reținut. În primul rând, prezența prenumelui *Maria* în toate localitățile arată indubitabil omogenitatea zonei. În al doilea rând, situarea pe locul secund a două prenume, *Ana* în patru localități vecine, cu centrul în Coșbuc și Telciu, și *Floarea* în alte patru, care formează ariile laterale, Salva în sud, Bichigiu în vest, Romuli și Dealul Ștefăniței în nord, confirmă cele spuse mai înainte, și anume că în cadrul zonei se pot distinge subzone: în centru Coșbuc și Telciu, în sud Salva, în nord Romuli și Dealul Ștefăniței. De altfel, aceleași prenume, cu foarte mici excepții, se află și pe celelalte poziții cu diferențele cauzate de numărul de atestări.

Majoritatea prenumelor cu cea mai mare frecvență au o mare vechime și aparțin fondului religios, altele fac parte din fondul românesc, înjghebat și el de timpuriu: *Domnița*, *Floarea*, *Florina*, *Ileana*, *Ionela*, *Lenuța*, *Nicoleta*, *Onița*, *Viorica*.

O problemă interesantă pe care am remarcat-o la prenumele duble, care cuprind aproape întreg inventarul, o constituie *tautologia antroponimică*. Ea constă în reluarea, sub forme diferite, a primului element: *Eugenia Jenica*, *Floare Florentina*, *Florina Margareta*, *Mariana Măriuca*, Măriuca Mărioara (Coșbuc), *Lăcrămioara Crina*, *Floarea Margareta* (Romuli), *Viorica Sânziana* (Salva).

O decriptare a lor ne conduce la următoarele situații:

(a) al doilea element este un derivat sau hipocoristic al primului: *Eugenia Jenica*, *Ioana Onița*;

(b) ambele elemente pornesc de la același radical, mai apropiat ori mai îndepărtat: *Floare Florentina*, *Mariana Măriuca*;

(c) ambele elemente sunt derivate de la același nume: *Măriuca Mărioara*;

(d) ambele elemente sunt nume de flori sau unul dintre ele derivă de la *floare*: *Florina Margareta*, *Floarea Margareta*, Lăcrămioara Crina.

Căutând lămuriri la părinții împricinați, am constatat că ei nu realizează că cele două prenume semnifică același sau aproape același lucru.

Subliniem și faptul că cercetarea noastră este doar un început, iar studii ulterioare vor găsi cu siguranță și alte aspecte interesante și utile. Noi informații pot aduce nu numai o îmbogățire a materialului antroponimic, ci și o altă perspectivă de abordare.

BDD-B859-05 © 2020 Editura Mega
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:39:32 UTC)